

ፍጡራን የሆኑ የእግዚአብሔር መላእክትም «የእግዚአብሔር ልጆች» ተብለዋል። ኢዮብ 1:8፣ ም. 2:1፣ ም. 38:7።

ፍጡራን የሆኑ የሰው ልጆች «የእግዚአብሔር ልጆች» ተብለዋል። መዝ. 31/82:6፣ ሮሜ 8:14፣ 15፣ ገላ. 4:5፣ 6።

ይሁን እንጂ የተጠቀሱትን ጥቅሶች በልቡናዊ ተመርሆ የሚመለከት ሰው ምን ነይነት ትርጉም ይሰጣቸዋል? በውኑ እነዚህ «ልጆች» ተብለው የተጠሩና እዚህ ላይ የተጠቀሱት ፍጡራን የእግዚአብሔር ልጆች ሆኑ ተብሎ ሲነገርላቸው በጥንት ጀምሮ አልተፈጠሩም፣ አልተሠሩም፣ አልተደረጉም፣ ካለመኖር ወደመኖር በእግዚአብሔር ቃል ተፈጥረው አልመጡም ግለት ነውን?

እንደዚህ ይሆናል ብሎ የሚያስብ መጽሐፍ ቅዱስን ያነበበና ለባዊ ነባቢ ነኝ የሚል ሰው ይኖር ይሆን? እርግጥ ነው፤ ፍጡራን በእግዚአብሔር ጸጋ የእግዚአብሔር ልጆች ተብለዋል። ታዲያ የእግዚአብሔርን ልጅነት በጸጋ ያገኙት እንጂ፤ በጸጋ ያገኙት ልጅነት /ልደት/ ከጥንት ከመጀመሪያ የተፈጠሩበትን የተፈጥሮ ባሕርያቸውን ደልዘና የመፈጠራቸውን ታሪክ ፍቆ እንዳልተፈጠሩ እንዳልተሠሩ፣ ካለመኖር ወደመኖር በእግዚአብሔር ቃል እንዳልመጡ ሊያደርጋቸው እኮ አይችሉም። ይህም እርግጠኛ ነገር ነው።

ስለዚህ እንደዚህ ያለው ፍጡራን በጸጋ ያገኙት የእግዚአብሔር ልጅነት፣ ወልድ ከባሕርይ አባቱ ከእግዚአብሔር ካለው ዘላለማዊና ባሕርያዊ ልደት ጋር ሊመሳሰል፣ ሊመጣጠን ሊተካከል የማይችል ነውና፤ ይህ ግንዛቤ የአርዮሳውያንን ዓላማ አካሄድታል። አዎን በአርዮሳውያን ዘንድ በባሕርይ መፈጠር የሚባል ነገር የማይኖርበትን ወልድ ከባሕርይ አባቱ ከእግዚአብሔር አብ የተወለደበትን ዘላለማዊና ባሕርያዊን ልደት ለማኪያኪያስና ለማቃለል ፍጡራንን የእግዚአብሔር ልጆች ይባሉ የለም ወይ? በሚል ምጸታዊ ፈሊጥ ወልድን ለመስደብ ታስቦ ነው። አዎን በአርዮሳውያን አስተሳሰብ እንደዚህ ያለው ምጸታዊ ትችት ሲፈለሰፍ፣ መነገሩ ለዚህ መሆኑ ግልጽ ነው።

በአባቱ ህልውና ህልው ሆኖ የሚኖረውን የእግዚአብሔርን ባሕርይ ልጅ ዘላለማዊ ከሚሆን፣ ከባሕርያዊ ልደቱ ጽንዕ ስቦ አውርዶ ከፍጡራን ጉን ለመደርደር የታቀደ ደባ መሆኑ የታወቀ አይደለምን? አርዮሳውያን ከጭንቅላታቸው ውስጥ የወልደ እግዚአብሔርን ባሕርያዊ ልደት ለመውጋት በፍጡራን የጸጋ ልደት መጠጋት ትልቅ የሸፍጥ ዘዴ ነው ብለው አስበዋል። መጽሐፍ ቅዱስ ግን የተጠጉበትን የሸመቁበትን ሸፍጥ የሚያቀልጥ ጽኑና ተዋጊ ትምህርትን አስቀድሞ አዘጋጅቶላቸው መኖሩን ፈጽመው ዘንግተዋል።

የወልድ ባሕርያዊ ልደት በመጽሐፍ ቅዱስ።

በመጽሐፍ ቅዱስ ያየን እንደሆነ የወልድ ባሕርያዊ ልደት ራሱ ወልደ እግዚአብሔር የሰውን ሥጋ ለብሶ በዚህ ዓለም ተገልጾ ተሰውሮ የነበረውን

የሰማይን ምሥጢር በወንጌሉ በገለጸልን በሐዲስ ኪዳን ዘመን ቀርቶ፣ በብሉይ ኪዳን ዘመን እንኳ፣ ጥራጅን ሥጢር አልነበረም። ተገልጾ ከተነገረ ቄዶተክል። እርሱንም እንደሚከተለው ለማየት ይቻላል።

ለመረዳት ይቻል ዘንድ በብሉይ ኪዳን በመጽሐፈ ምሳሌ ወይም በመጽሐፈ ተግዛዥ ላይ ም. 30:2-4። ባለው ውስጥ የእግዚአብሔር መንፈስ ባጎር በተባለ ጠቢብ ሰው በኩል ተጥሎ ያለውን ቃል ተናግሮ ነበር።

«ስሙ ማነው? የልጁስ ስም ማነው?»

ባጎር ወደ ሰማይ ያረገ የወረደስ ማነው? የምድርን ዳርቻ ሁሉ ያጸና ማነው?... ስሙ ማነው? የልጁስ ስም ማነው? አለ።

እነሆም በዚሁ በተነገረው ቃል ላይ፣ ጸጥ ብለን ብንመለከት፣ የፈለግነውን ትምህርት ልናገኝ እንችላለን። ባጎር በዚሁ ገለጻ ከተናገራቸው ቃላት መካከል «ልጅ» የሚለውን ቃል ጠቅሶ የልጁስ ስም ማነው? ብሎአል።

ባጎር «ልጅ» የሚለውን ስም ጠቅሶ የእግዚአብሔር ልጅ ስም መጠራቱ ወይም ሲጠራ መገኘቱ፣ ዋና የነገሩ ማዕከል ሆኖ ሲታይ... ዳሩ ግን ደግሞ በዚሁ ጉን ስሙ ማነው? ብሎ ጠይቆ ከማለፍ በቀር፣ አባት መጠሪያ የአባትን ስያሜ ሳያነሣ የጥቅሱን ዓረፍተ ነገር ማቆሙን እናያለን።

እንግዲህ ባጎር /አጉር/ ልጅ የሚለውን ስም ብቻ ጠርቶ አባት የሚለውን ስም አለማንግቱ ስለምን ይሆን? ወይስ ምን ግለቱ ነው? ብለን እንድንጠይቅ የአቀራረቡ ሁኔታ ያስገድደናል።

አዎን፣ ባጎር የልጁ ስም ማነው? ብሎ የልጅን ስም ሲጠቅስ ስሙ ማነው? በማለት ብቻ አባት የሚለውን ስም ሳያነሣ ሲቀር የሚያጠያይቅ ነገር እንደጣለብን፣ ግልጽ ነው።

የትምህርተ መለኮት አብነቱ ይኸው ነውና፣ መጠይቃዊ ጎሠሣው አስፈላጊ ነው። ጠቢቡ ባጎር «ልጅ» ብሎ የልጅን ስም ከጠራሁ፣ ጠያቂዎች ከዚያው በሚገኝ ተመርሆ «አባት» የሚልን ስም ያገኙታል። ይኸውም ልጅ የሚል ስም ያለ አባት /አባትን ሳያስከትል/ ብቻውን አይገኝምና ነው። ብሎ እንዳሰበ ነው የሚያሳይ። በእውነትም ባጎር ልጅ የሚል ስም ጠርቶ ከተናገረ፣ ልጅ ከሚል ስም ጋር አባት የሚል ስም ከዚያው እንዳለ ማወቅና መረዳት አይሳናቸውም፤ ያለ ችግር ያውቁታል ብሎ በጠያቂዎቹ አመዛዛኝ የአእምሮ ጋይል አሳቡን የጣለ ሆኖ ነው የሚታየው።

ባጎር እንዲህም ቢል እውነቱን ነው፣ ከማለት የሚያሸሽ ምክንያት የለም። «ልጅ» የሚል ስም ከተገለጸ «አባት» የሚል ስም ከዚያው ጉን እንደሚገኝ፣ «አባት» የሚል ስም ከተነገረም «ልጅ» የሚል ስም ከዚያው እንደሚያንጸባርቅ

በመጽሐፍ ቅዱስ ኅብረተ ቃላት ጉልቶ የታየ ነው። ይህም ይታወቅ ዘንድ በዚሁ በባሕር ገለጻ ትይዩ የሐንሰ በራእዩ ቀጥሎ ያለውን መሰል ቃል ጽፎልን ይገኛል።

እነሆም በዚሁ በየሐንሰ ራእይ በተገለጸው ሁለት ስሞች ተጫፍረው መጻፋቸውን ሲታይ፤ አባት የሚል ስም በአባትነቱ ተጠቅሶ ሲጻፍ ልጅ የሚል ስም ግን ልጅ በሚል ተነግሮ አልተጻፈም። ይሁን እንጂ «ስሙና የአባቱ ስም» ሲባል ስሙ ተብሎ ተጠቁሞአል። ራእይ 14፡1። ይኸውም ስሙ ተብሎ የተጠቀመው ልጁ ለመሆኑ አያጠራጥርም። አባቱ ተብሎ የተጠራው ስም ያሳውቀዋልና ነው። እነሆም በዚሁ ጥቅስ ስሙና የአባቱ ስም ተብለው ከተጫፈሩት ስሞች መካከል፤ በተለይ ስሙ የሚለው ቃል የሚጠቁመው ማንን እንደሆነ አልታወቀምና ልጁን የሚያንጸባርቅ አይደለም፤ ስለ ልጅ አልተነገረም ሊባል አይቻልም። እንዲህ እንደማይባል መጽሐፍ ቅዱስን በተመርሆ ልቡናዊ አሠሣ የሚያጠና የመጽሐፍ ቅዱስን ሰው ያውቀዋልና ነው።

አባት ከተባለ ልጅ እንዳለው ይታወቃል፤ ልጅ ከታወቀም አባት እንዳለው ይታወቃል። ይህም ዕውቀት የስም ዕውቀት ብቻ ሳይሆን ህሉናንም ጭምር የሚያስገነዝብ ነው፤ የዚህንም እርግጥ ይታወቅ ዘንድ አይሁድ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስን አባትህ ወዴት ነው? ብለው በጠየቁት ጊዜ፤ ጌታችን መልሶ፤ እኔንም አታውቁም፤ አባቴንም አታውቁም እኔንስ ብታውቁኝ ኖሮ፤ አባቴን ደግሞ ባወቃችሁ ነበር ብሎ የመለሰላቸውን አረጋጋጭ መልስ ልናይ እንችላለን። ይህ እውነት ነው። አይሁድ ልጁን ልጅ ብለው ቢያውቁ ኖሮ፤ አባቱን ማወቅ ባልተሳናቸውም ነበርና ነው፤ እርሱን ማወቅ አባቱን ማወቅ መሆኑን መረዳት ያቃታቸው፤ በእምቢታቸው ልባቸውን ስላጨለሙት ብቻ ነው። ዮሐ. 8፡9።

ታዲያ... አርዮሳውያን ወልድን አውቀው አብን ለማወቅ እንዲበቁ ስንመኝላቸው ወልድን አናውቅም በማለት፤ ልባቸውን በእልህ እንዳያጨለሙት አሁን ጊዜ ሳለ፤ እናሳስባቸዋለን። ወልድ ያልተፈጠረ የአብ ልጅ ነው፤ ፍጡራን ግን ከተፈጠሩ በኋላ የእግዚአብሔር ልጅነት ያገኙት በጸጋ ነው። ፍጡራን መጀመሪያ ተፈጥረው ሲያበቁ፤ የእግዚአብሔር ልጆች የሆኑበትና የተባሉበት የጸጋ ልጅነት፤ ወልድ በባሕርየ ልደቱ የተወለደበትን ልደት ስቦ የባሕርይ ልጅ የሆነ ወልድን ፍጡር ልጅ ሊያደርገው አይችልም የወልድ ልደት የባሕርይ ስለሆነ ከቀድሞ ጀምሮ ከዘለዓለም ነውና። ሚክያ. 5፡2። 1ዮሐ. 1፡1።

የእግዚአብሔር ልጅ የወልድ አባት ዘለዓለማዊ ነው።

የዚሁ ልጅ አባት እግዚአብሔር አብ ከመቼ ዘመን ጀምሮ ኖረ? የልጅ አባት የሆነውስ መቼ ነው? ብለን እንጠይቅ።

በመጽሐፍ ቅዱስ እንደተገለጸው እግዚአብሔር አብ መጀመሪያ ነው መጨረሻም ነው። ባጭሩ ዘለዓለማዊ ነው። «ከመዝ ይቤ እግዚአብሔር አነ ቀዳማዊ ወአነ ደኅራዊ አልቦ ባዕድ አምላክ ዘእንበሌየ።» እግዚአብሔር ይላል

እኔ መጀመሪያ ነኝ፤ እኔ መጨረሻ ነኝ ከእኔ በቀር ሌላ አምላክ የለም ኢሳ. 43፡10-13። ም. 44፡6።

እነሆም እዚህ ላይ እንደተገለጸው መጀመሪያና መጨረሻ የሌለው፤ የገዛ ራሱ መጀመሪያና መጨረሻ የሆነ እግዚአብሔር አብ፤ በዘለዓለማዊነት ሕያው እንደሆነ ብቻ የሚታወቅ ነው። 1ዮሐ. 2፡13። የገዛ ራሱ ለዘለዓለሙ ሕያው ነኝ እንዳልሁሉ፤ የዘመንና የጊዜ ቀጥር አይነገርለትም። እንዲሁ በዘለዓለም ሕያውነቱ ብቻ እግዚአብሔር አብ እንደሆነና እንደተባለ ይኖራል። ኢሳ. 40፡28። መዝ. 89/90፡2። ዘዳግ. 32፡40።

እንዲሁ እንደመሆኑ ደግሞ የሚወደው የአንድያ ልጁ አባት እንደሆነ ኖሮአል፤ ይኖራልም። በልጅ በኩል ያለው ነገር እንደዚሁ ነው። የእግዚአብሔር ልጅ ወልድም እንደ አባቱ ዘለዓለማዊ ነው። መጽሐፍ ቅዱስ ወልድን «መጀመሪያም ነው፤ መጨረሻም ነው፤ «አነ ውእቱ አልፋ ኦሚጋ ፊተኛውና ኋለኛው መጀመሪያውና መጨረሻው እኔ ነኝ» ራእይ 22፡13። ም. 18።

እነሆም ያለ፤ የነበረ የገዛ ራሱ መጀመሪያና መጨረሻ የሆነ ወልድ በዘለዓለማዊነት ሕያው ሆኖ እንደሚኖር ብቻ፤ በመጽሐፍ ቅዱስ ተገልጾ ታውቆአል። 1ዮሐ. 1፡1። ሚክ. 5፡2። ሮሜ 9፡5። ይኸውም የሚያሳየው ወልድ ለአብ እንዳለው መጠን፤ ዘለዓለማዊነት እንጂ፤ ጊዜና ዘመን የማይቈጠርለት ዘለዓለማዊ አምላክና ዘለዓለማዊ ልጅ በመሆን ጉልቶ መታወቁ ነው። ዮሐ. 17፡1-2፤ 5። ዮሐ. 5፡20። ሮሜ 9፡5። ነቢዩ ሚክያስ «አወጣጡ ከጥንት ጀምሮ ከዘለዓለም የሆነ ብሎ» የተናገረለትን እዚህ ላይ ያስታውሷል። ሚክ. 5፡2።

የዘለዓለም እንደመሆኑ መጠን ያለ ልጅ አብ ወይም አባት ተብሎ እንደማይጠራ ደግሞ ልንገነዘብ ይገባል። ዮሐ. 8፡19። ም. 14፡9-13።

ስለዚህ ከላይ በተጠቀሱት ማስረጃ ቅደም ተከተል የሌለበት የአብና የወልድ ዘለዓለማዊ አንድነት ካየን ዘንድ፤ ዮሐ. 10፡30። አብ፤ አብ የተባለ እንዴት ነው? ወልድስ ወልድ የተባለ እንዴት ነው።

በዘለዓለማዊነት የኖረ እግዚአብሔር አብ እንዴት አብ ተባለ? ብለን በተመርሆ ልቡና ብንጠይቅ፤ በዘለዓለማዊነት የኖረ እግዚአብሔር አብ አብ መባሉ ልጅ ሳይኖረው አብ ተባለን? የሚል መጠይቃዊ... መልስ ቀርቦልን እናገኛለን።

ይህም በዘለዓለማዊነት የኖረ እግዚአብሔር አብ አብ ተብሎ ያለ ልጅ እንዳልተጠራ እናስተውላለን። እንደዚሁም ሁሉ በዘለዓለማዊነት የኖረ ወልድ ልጅ ሲባል ልጅ ተብሎ ያለ አባት እንዳልተጠራ ማስተዋል በሚቻለን መጠን የምናስተውለው ነው። 1ዮሐ. 2፡23።

ስለዚህ ነው ዘለዓለማዊ እግዚአብሔር አብ የሚወደው አንድ ዘለዓለማዊ ልጅ ነበረው የምንለው ማር. 12፡6።

ስለዚህ ነው ማንም ከቶ የማያየውን አባቱን የሚተርክ አንድ ልጅ በአባቱ እቅፍ አለ የምንለው።

ይህም እርግጥ ከሆነ፤ በመጽሐፍ ቅዱስ በማያስተባብሉት ጥሬ ንባብ የማይታይ እግዚአብሔር ምሳሌ፡- የፍጥረት ሁሉ በኩር ነው በሚል ዓረፍተ ነገር የሚገኙ በዘርፍ አያያዥ የተያያዙ የሙያ ስሞችም፤ ከዚህ መሠረት እንደማይወጡ መረዳት ያሻል።

እነሆም «የፍጥረት ሁሉ በኩር ነው» በሚል ዓረፍተ ነገር የሚገኙትን ስሞች ፍጥረት የሚል ስምን «በኩር» በሚል ትርጉም ለመለወጥ በኩር የሚል ስምንም ፍጥረት በሚል ስያሜ ለውጦ ለመተርጉም ፈጽሞ የማይቻል ነው።

የፍጥረት ሁሉ በኩር ነው የሚለውን ንባብ እንዲያው በመሰለኝ ተነሥቶ «በኩር ፍጥረት ነው» ብሎ መተርጉም፡- ያ የበሬ ቀንድ ነው ተብሎ የተነገረውን ቀንዱ በሬ ነው ብሎ በችኮላ እንደመንከስ ይሆናል እንጂ በሰዋሰው ደንበኛ አዋጅ ፈጽሞ የሚያስኪድ መንገድ የለበትም።

በሰዋሰው ደንበኛ አዋጅ እንደዚሁ ካሉ የቃላት አቀማመጥ የተገኘውን እጉኑ ከሚገኘው የስም ፍች ተለውጦ ያለ ስሙ ስም፣ ያለ ግብሩ ግብር ሲወርስ የሚታይበት ቦታ የለም። አርዮሳውያንም ቢሆኑ እንደዚህ ካለ የቃላት አቀማመጥ ይዞታና ሙያ ውስጥ የሚገኙ ስሞች የሚለወጡበት ሕጋዊ የሰዋሰው ማስረጃ ሊያቀርቡ አይችሉም። ካቀረቡም ልናይላቸው ዝግጅዎች ነን። ሄዶ ሄዶም ጉዳዩ እስከዚህ ከደረሰ፤ ታዲያ በቂላስ. 1፥15፤16። በምትገኘው «የፍጥረት ሁሉ በኩር ነው» ተብላ በተነገረችው ጥቅስ ብቻ ነው ወይ? በኩር በፍጥረት የሚለውጥላቸው? አትለወጥላቸውምና አርዮሳውያን በውል ያስቡበት።

የሚያፈቅረው አንድ ልጅ ነበረው።

«የሚወደው አንድ ልጅ ነበረው» እዚህ ጥቅስ ላይ ባለው ኃይል ቃል፣ ቆም ብሎ ይመለከት ዘንድ፡- የቃላቱንም ይዞታ እንደምን እንዳሉ በጽኑና ይመረምራቸው ዘንድ አድርገን ለተመልካች አንባቢ አቅርበንለታል። ይህን ብሎ የተናገረው ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ነው፤ በመጽሐፍ ያሰፈረው ግን ወንጌላዊው ግርቆስ ነው።

«ወበቱ አሐዱ ወልድ ዘያፈቅሮ «የሚወደው አንድ ልጅ ነበረው» ማር. 12፥6።

ሀ/ «አንድያ ልጅ»

ለ/ «የሚወደው»

ሐ/ «ነበረው»

ወንጌላዊው ግርቆስ ስለ ወልድ ሲናገር፤ ሦስት መሠረታውያን መግለጫዎችን ለእግዚአብሔር ልጅ ያቀርብለታል።

1ኛ፡ አንድ የሚል ቅጽል ነው። አንድ ልጅ ይላል አዎን የእግዚአብሔር ልጅ ተቀዳሚ ተከታይ የሌለው ብቻውን አንድያ ልጅ ነው። ይህም እግዚአብሔር አንድያ ልጁን እስኪሰጥ ድረስ ዓለሙን እንዲሁ ወዶአልና ተብሎ የተነገረለት፤ እግዚአብሔርን ያየው አንድ ስንኳ የለም፤ በአባቱ እቅፍ ያለ አንድ ልጅ እርሱ ተረከው ተብሎ በቅዱሳት መጽሐፍት የተመሰከረለት ነው። ዮሐ. 3፥16። ም. 1፥14፤18። ቀጥሎ ያሉትንም ተመሳሳዮችን ጥቅሶች ተመልከት። ዮሐ. 3፥18።

አንባቢም «አንድያ ልጅ በተባለ ጊዜ፤ ለልጁም ምን ዓይነት ባሕርያዊ መሠረት እንዳለው ሳይገነዘብ አልቀረም። በጣም ርቆ ሳይሄድ ይህ አንድያ ልጅ በአባቱ ክብር መጠን የሚሆን ክብር እንዳለው፤ እንደዚሁም ማንም ሊያየው የማይችለውን እግዚአብሔርን በአባቱ እቅፍ ያለ አንድያ ልጅ ብቻ የተረከው ወይም የገለጸው መሆኑን፤ በማስተዋል ሳይረዳ እንደማይቀር እናስባለን።

ስለዚህ አንባቢው እንደዚህ ያለው በክብር አባቱን የሚተካከል፤ በአባቱ እቅፍ ሆኖ ማንም ሊያየው የማይችልን አባቱን የሚገልጽ መሆኑን እያየ፤ «ፍጡር ነው» ብሎ ያስባል ብለን አንገምትም።

አዎን፡ መላእክትም የእግዚአብሔር ልጆች ተብለዋል። ወልድ በኩረ አጋው በተሰኘበት መንገድም፤ ምእመናን የለው ልጆች የእግዚአብሔር ልጆች ተሰኝተዋል። ኢዮብ 2፥11። ሮሜ 8፥30።

ይሁን እንጂ፡ ወልድ ለአባቱ ተቀዳሚና ተከታይ የሌለው አንድያ ልጅ በተባለበት ዘለዓለማዊ ልደቱ አንድ ልጅ እርሱ ብቻ ነው።

2ኛ፡ «የሚወደው» የሚል ቅጽል ነው።

አዎን፡- አብ ልጅን ይወዳል። መጀመሪያ ነገር፡ አንድያ ልጅ ተቀዳሚና ተከታይ የሌለው የክብሩ መንጸባረቅ፤ የአካሉም ምሳሌ ነውና ዕብ. 1፥2፤3። ዮሐ. 3፥35፤36። ም. 5፥20። ማቴ. 3፥17። ማር. 1፥11። ሉቃ. 3፥22። ዮሐ. 17፥5፤26።

እነሆም እነዚህን ከመጽሐፍ ቅዱስ የተጠቀሱትን የተመለከተ አንባቢ፤ አብ ልጁን የሚወድበት ፍቅር፤ በባሕርይ ህልውና ልዩ ፍቅር እንደሆነ፤ ለአንድያ ልጅ ብቻ ተቀዳሚና ተከታይ ለሌለው ልጅ ብቻ ለሆነ፤ ያለው ፍቅር መሆኑን ይገነዘባል።

ወንጌላዊው ግርቆስ «የሚወደው አንድያ ልጅ ነበረው» ሲል ከብዙ ልጆች መካከል የተወደደ ልጅ አላለውም። ለአንዱ እግዚአብሔር ያለው አንዱ ሆኖ የሚወደው ይኸው አንዱ ልጁን መሆኑን ነው የገለጸ።

3ኛ፡ «ነበረው» የሚል ግግዊ አንቀጽ ነው።

የዚሁ «ነበረው» ተብሎ ለተነገረው የግሥ አንቀጽ ባለቤት እግዚአብሔር ነው። ወንጌላዊው ግርቆስ ለእርሱም «ለእግዚአብሔር» «አንድ የሚወደው ልጅ

ነበረው» ሲል ይናገራል። ለእግዚአብሔር የነበረው ምን ነበር? ተብሎ ቢጠየቅ፤ አንድ የሚወደው ልጅ ነበረው ሲል ወንጌላዊው ማርቆስ ይመልሳል።

እነሆም ለእግዚአብሔር የነበረው ልጅ ከዚህ ጊዜ ጀምሮ የማይባል፤ ከዘለዓለም ያለና የነበረ ልጅ መሆኑን ማርቆስ ይገልጻል።

አንባቢም ከዚህ ቀደም ወንጌላዊው የሐንስ ሲናገር፤ ቃል በእግዚአብሔር ዘንድ ነበረ ማለቱን ይኸውም ቃል በእግዚአብሔር ህልውና ሆኖ መኖሩን እንጂ የተፈጠረ ነው አለማለቱን ያስታውሳል። ዮሐ. 1፡1-3።

ወንጌላዊ ማርቆስ፡ ቃልን ወልድ በሚል ስሙ ሲገልጸው፤ ለእግዚአብሔር አንድያ ልጅ ነበረው በማለት፤ ከመፈጠር ለይቶ እንዳሳወቀው እናገኛለን።

ስለዚህ፤ ለእግዚአብሔር የሚወደው አንድያ ልጅ ነበረው የሚል ገለጻ ወንጌላዊው የሐንስ «ቃል በእግዚአብሔር ዘንድ ነበረ» ካለው ጋር ተጉዳኝቶ ዘለዓለማዊ የእግዚአብሔር ቃል ወልድ በአንዱ እግዚአብሔር ዘንድ ህልው ሆኖ መኖሩን አብራርቶ ያስረዳል።

እነሆም የሐንስ ቃል ቢለው፤ ማርቆስ ወልድ ቢለው፤ ሁለቱም በእግዚአብሔር ዘንድ ህልው ሆኖ መኖሩን ብቻ ገልጸዋልና ይህን በመጽሐፍ ቅዱስ ማስረጃነት ተቀብለን የወልድን ዘለዓለማዊ ህልውናን ከሚከዱና ፍጡር እያሉ ከመጽሐፍ ቅዱስ ውጭ ከሚባዝኑት አርዮሳውያን የምንሸሽ ስለዚህ ነው።

የአብና የወልድ ባሕርያዊ መተዋወቅ።

አሁንም ጌታዬን ወልደ እግዚአብሔርን በቅዱሳት መጻሕፍት መሠረት ለባሕርይ አምላክነቱ በመመስከር አክብረዋለሁ።

ይኸውም፡- ስለወልድ ህላዌ መለኮት፤ ከአብና ከመንፈስ ቅዱስም ስላለው ስለ ህልውና መገናዘብ ከመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የተገለጹትንና መሠረታዊ ኃይለ ቃል ያለባቸውን ትምህርቶች ባጭሩ በማቅረብ ነው። እርግጥ ነው፡- የተባሉትን መሠረታውያን ትምህርቶች ከመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ፈልፍሎ በማውጣት እያንደንዳቸውን በተለያዩ አርእስቶች ቢተነትኑአቸው፤ በየራሳቸው ልዩ ልዩ የትምህርተ መለኮት ማብራሪያ መጻሕፍት ሊሆኑ የሚችሉ ናቸው። በመሠረቱ እነዚህን አብነቶች በተለያዩ አርእስት አስፍቶ አምልቶ ለመጻፍ የሚቻልበት ጊዜ ይኖራል፡-

እስከዚያ ግን፤ የእግዚአብሔር ቃል ወልድ በህላዌ መለኮቱ ስላለው የባሕርይ አንድነትና፤ በአምላካዊ ህልውናም ስላለው መገናዘብ የሚገለጹ መሠረታዊ ኃይለ ቃል ያለባቸውን ትምህርቶች በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ይዘታቸው ምን ያህል የበለጸገ መሆኑን፤ ለትምህርተ መለኮት ሰው ይታየው ዘንድ ብቻ፤ በማጠጋጋትና አጠር አጠር ባለ ገለጻ በዚሁ ክፍለ ትምህርት ለማቅረብ አስብሁ፡-

ይህን ከገለጽሁ ዘንድ፤ መጽሐፍ ቅዱስን በራሱ ትርጓሜ የገዛ ራሱን እንዲተረጎም፤ የገዛ ቃላቱን ከቃላቱ ጋር እያንጻጸርሁ በማመልከት፤ በተመርሆ ልቡናዊ እያመዛዘነ ፍትሕን ለሚሰጥ አንባቢ፤ ገለጻዬን ቀጥሎ ባለው ሁኔታ ማቅረቤ ነው። የክፍለ ትምህርቱ መሠረታዊ ቃልም የሚከተለው ይሆናል፡-

«ወልድን ማን እንደሆነ ከአብ በቀር የሚያውቅ የለም። አብንም ማን እንደሆነ ከወልድ በቀር ወልድም ሊገልጥለት ከሚፈቅድ በቀር የሚያውቅ የለም» ሉቃ. 10፡22።

ይህን ከዚህ በላይ የተነገረውን ጥቅስ በየጥቂቱ እያመጣጠን በመከፋፈል ጠንቀቅ ብለን ብናጠና፤ የትምህርተ መለኮትን ገለጻ በሚያገቃቃ አኳኋን ለመረዳት ያስችለናል።

ስለዚህ ጥቅሱ በሦስት ረድፍ መድበን፤ በጥያቄ በሐተታ እንመረምረዋለን።

1፡ «ወልድን ማን እንደሆነ ከአብ በቀር የሚያውቅ የለም» በሚለው ላይ፡-

2፡ «አብንም ማን እንደሆነ ከወልድ በቀር የሚያውቅ የለም» በሚለው ላይ፡-

3፡ «ወልድም ሊገልጥለት ከሚፈቅድ በቀር፤ ማንም አብን የሚያውቅ የለም» በሚለው ላይ ነው።

እንግዲህ እነዚህን ነው በሦስት ክፍለን አርእስት የምንላቸው፡-

ነገር ግን፡- «ወልድን ማን እንደሆነ ከአብ በቀር የሚያውቅ የለም» በሚለው ትምህርት ላይ ስለሚገኘው አሳብ ምን ገለጻ እንዳለ እንመለከታለን። ከዚሁም በከፊል የሚያውቅ የለም በሚለው ሐረግ ላይ አስቀድመን ብናተኩር መልካም ነው።

አዎን «የሚያውቅ የለም» ተብሎ የተነገረውን ማንን ሲያመለክት ነው? ይህን አጣርቶ ማብራራት ያስፈልጋል።

መቼም «የሚያውቅ የለም» ተብሎ የተነገረው፤ ከአንዲት ህላዌ መለኮት ውጭ ለሆኑት ለተሠሩት ለፍጡራን ወገን የተነገረ መሆኑን ሩቅ ሳንሄድ፤ ለመረዳት እንችላለን «የሚያውቅ የለም» ተብሎ ሲነገር፤ ለፍጥረት ወገን ብቻ እንደሚያሰማ ግልጽ ነውና።

አንዳንድ ሰዎች ግን፤ በዚሁ ጥቅስ የአብና የወልድ መተዋወቅ ሲገለጽ፤ የመንፈስ ቅዱስ ስም ስላልተጠቀሰ፤ «ማንም አያውቅም» ተብሎ የተነገረው፤ መንፈስ ቅዱስንም እንደሚመለከት አድርገው አስበዋል። ይህ አስተሳሰባቸው ግን፤ ከመጽሐፍ ቅዱስ እውነት አሳብ ውጭና የመጽሐፍ ቅዱስን ጠቅላላ እውነት ካለመረዳት የተነሣ የሚወረዘ ስሕተት ነው።

በመጽሐፍ ቅዱስ ራሱ መንፈስ ቅዱስ እግዚአብሔር እንደሆነ፤ በግልጽ ተመስክሮአል። ዮሐዋ. 5፡3፤ 4። 1ቆሮ. 12፡7፤ 11። ዮሐዋ. 13፡2፤ 4። አዎን፤ መንፈስ ቅዱስ የእግዚአብሔር እስትንፋስ የእግዚአብሔር መንፈስ

ሰለሆነ፤ ለእግዚአብሔር ያለውን ሁሉ እንደሚያውቅ በመጽሐፍ ቅዱስ ታውቆና ተገልጾ ያደረ አይደለምን?

መንፈስም የእግዚአብሔርን ጥልቅ ነገር ስንኳ ሳይቀር፤ ሁሉን ይመረምራልና በእርሱ ውስጥ ካለው ከሰው መንፈስ በቀር፤ ለሰው ያለውን የሚያውቅ ሰው ማነው? እንዲሁም ደግሞ ከእግዚአብሔር መንፈስ በቀር፤ ለሰው ያለውን የሚያውቅ ሰው ማነው? እንዲሁም ደግሞ ከእግዚአብሔር መንፈስ በቀር፤ ለእግዚአብሔር ያለውን ማንም አያውቅም። የሚለውን ደንና አድርጎ ማስተዋል ነው። 1ቆሮ. 2፥10፤12።

እነሆም በዚህ ጊዜ ከእግዚአብሔር መንፈስ በቀር፤ ለእግዚአብሔር ያለው ማንም አያውቅም ተብሎ ተጽፎአልና፤ በዚህ ጊዜ ወልድ ያውቃል ተብሎ አልተጠቀሰምና፤ እንግዲያውስ ወልድም አብን አያውቅም ሊባል ነዋ? የለም፤ አይደለም። ቅን ሰው ሆኖ እንዲህ ብሎ የሚያስብ ያለ አይመስለም። እንደዚሁም ሁሉ ወልድን የሚያውቅ የለም ተብሎ የተነገረው ከባሕርይ መለኮት ውጭ ለሆነው ለማናቸውም ፍጡር ሁሉ እንጂ፤ ለመንፈስ ቅዱስ እንዳልሆነ ጠንቅቆ ያውቃል።

አዎን፤ መንፈስ ቅዱስ በአብና በወልድ ህልው እንደመሆኑ፤ የተዋሕዶተ መለኮት ባሕርያዊ ዕውቀት ገንዘቡ ነውና፤ ለእግዚአብሔር ያለውን ጠልቆ ያውቃልና ወልድን የሚያውቅ የለም። ተብሎ ከተነገረላቸው ከማናቸውም ፍጥረታት የሚዳበል አይደለም።

ወልድ ማን እንደሆነ የሚያውቅ የለም የሚባልና መባልም የሚገባው፤ ከአብና ከመንፈስ ቅዱስ ህልውና ውጭ ለሆነ ፍጡር ግብር ለሆነ ፍጥረት ብቻ ነው።

አብና ወልድ መንፈስ ቅዱስም በሚተዋወቁበት ዕውቀት መካከል ቦታ አግኝቶ ለመግባት ፍጡር፤ ግብር ለሆነ የተፈጥሮ የተገብሮ ባሕርዩ የማይፈቅድለት ለመሆኑ፤ በመጽሐፍ ቅዱስ ግልጽ ነውና፡-

ሰለዚህ ወልድ ማን እንደሆነ የሚያውቅ የለም ተብሎ ሲነገርለት የሚያስማው፤ ፍጡር ግብር ለሆነ ለማናቸውም ፍጥረት እንደሆነ፤ በጥብቅ መረዳት ያሻል።

መንፈስ ቅዱስ ግን በእግዚአብሔር ህልውና ተገናዝቦ የሚኖር የእግዚአብሔር መንፈስ ስለሆነ፤ ወልድን ያውቀዋል ስለሚያውቀውም ይመስከርለታል፤ ይህም ይታወቅ ዘንድ ራሱ ጌታችን በወንጌል እኔ ከአብ ዘንድ የምልክላችሁ አጽናኝ እርሱ ከአብ የሚወጣ የእውነት መንፈስ በመጣ ጊዜ እርሱ ስለእኔ ይመስክራል ብሎአል። ዮሐ. 15፥26። ዮሐዋ. 5፥32። ሰለዚህ «መንፈስ ቅዱስ በባሕርይ ህልውና ወልድን የሚገናዘበው ስለሆነ፤ ያውቀዋል» ብሎ መጽሐፍ ቅዱስን የሚቀበል ሰው ያለ መጠራጠር ያምናል።

እንግዲህ ስለመንፈስ ቅዱስ አቋም ይህን ካየን፤ በዚህ በተጠቀሰው ክፍል ሲነገር የምንሰማው፡- ስለአብና ስለ ወልድ መተዋወቅ ብቻ በመሆኑ፤ መንፈስ ቅዱስ በአብና በወልድ ስላለው መተዋወቅ በሰፊው የምናበራራበት አንድ ርእሰ

ነገር ከፍተኛ እስከንገልጻው ድረስ፤ በዚሁ በያዝነው የጥቅሳችን ርእሰ፤ የሁለቱን የአብና የወልድ መተዋወቅ እንዴት እንደሆነ፤ አስቀድመን በዝርዝር ለመረዳት ብንሞክር መልካም ነው። ይህም ጠባብና ቀጭን ለሆነ ለሰው አእምሮ የተመጣጠነ የአጠናን ዘዴና ፈሊጥ ነው።

አሁን ወልድን ማን እንደሆነ ከአብ በቀር የሚያውቅ የለም በሚል ዐረፍተ ነገር ላይ በተለይም ለዐረፍተ ነገሩ ባለቤት የሆነ የሚያውቅ የለም የተባለው የተነገረው ከአብና ከወልድ ህልውና ውጭ ስለሚገኙ ፍጡራን እንደሆነ፤ መረዳት አያዳግተንም።

አዎን፤ በእውነቱ ከፍጡራን ወገን ራሱ ወልድ ሳይገለጽለት «ወልድን ዐውቃለሁ» የሚል ይኖር ይሆን? ዮሐ. 7፥28።

ለምሳሌ ከድሮ ጠቢባን አንድ ባሕር የሚባል ጠቢብ የተናገረውን ከብሉይ ኪዳን አቅርቦን እንመልከት።

ይህ ሰው፤ ወደ ሰማይ ያረገ የወረደስ ማነው? የምድርን ዳርቻ ሁሉ ያጸና ማነው? የልጁስ ስም ማነው? ይህን ታውቅ እንደሆነ ብሎ ጠይቆአል። ምሳሌ. 30፥2፤4።

እነሆም ጠቢቡ ባሕር ማንም ሰው ይህን ከላይ የተነገረውን ያውቅ እንደሆነ፤ ዐውቃለሁ ብሎ እንዲገለጽለት መጠየቁ ነበር። ዳሩ ግን ይህን የሚያውቅና ዐውቃለሁ የሚል ሰው ስላልተገኘ ጥያቄው ከዚያው እንዳለ መልስም አንከርም ሆኖ ቀርቷል።

ይህም ግለት የሰማይ መላእክትም የአዳም ልጆችም በዚሁ ጥያቄ ቢጠይቁ «ቢጠየቁ» መልሱ እንዲሁ አንከር ብቻ እንደሆነባቸው ይኖራል ግለት ነው። ኤፌ. 31፥9፤10።

እንግዲህ ባሕር የልጁ ስም ማነው? ሲል፤ ወልድን ጠርቶ ማንነቱን ግን ለማወቅ እንዳልቻለ ሁሉ፤ ለባዊ ፍጥረት ወልድ የሚልን ስም ሊያውቅ ይችላል፤ በዚሁ የተመርሆ ገሠሣም ለልጅ አባት እንዳለው ሊያውቅ ይችላል። ይሁን እንጂ፤ ወልድ ማን እንደሆነ፤ ማናቸውም ፍጡር ሊያውቀው አይችልም።

ሌላው ይቆየንና ወልድ በአባቱ ዘንድ ባለው የዕባየ መለኮቱን፤ የግርማ መለኮቱን የጽንዕ መለኮቱን አቋም በየጥቂቱ እያመጣጠን በማቅረብ በፍጡራን ሊገመገም ይቻል ወይስ አይቻል እንደሆነ፤ ሁኔታውን እያመዛዘን በማየት እንሞክር።

እስቲ ከመጽሐፍ ቅዱስ መንግሥት እያመጣን ከጥሪ ንባቡ ባልተራራቀ የአቀራረብ ገለጻ ወደማመዛዘኑ እንገባ፡-

ወልድ በአባቱ ዘንድ ያለው መለኮታዊ ዕባይና «ታላቅነት» ግርማ፤ ጽንዕ እንዴት ነው?

1ኛ፤ «ወልድ የማይታይ እግዚአብሔር ምሳሌ ነው። እያለ መጽሐፍ ቅዱስ ይናገራል። ቂላስ. 1፥15። እንግዲህ እግዚአብሔር የማይታይ ሲባል

የማይታየው ለማን ነው? ቢሉ:- ፍጡራን ለሆኑ ለማናቸውም ነው» ከማለት በቀር ሌላ መልስ አለ ይሆን? 1ጢሞ. 6÷16። እንዲያስ ወልድ ለማይታይ እግዚአብሔር ምሳሌ ስለሆነ፤ በሥጋ ከመገለጹ በፊት፤ ለማናቸውም ፍጡር አይታይምና፤ ማናቸውም ፍጡር አላየውምና፤ ማናቸውም ፍጡር ስላላየው፤ ወልድንም ማን እንደሆነ አያውቀውም። ዘዳግ. 4÷12፤ 15። ቂላስ. 1÷15፤ 16።

2ኛ፡ ወልድ ለማይለወጥ እግዚአብሔር ምሳሌው ነው። እነሆም ምሳሌው የሆነ ወልድም የማይለወጥ ነው። ሚልክ. 3÷6። ዕብ. 1÷3፤ 11፤ 12። ያዕ. 1÷17። መዝ. 101/102/÷25-27። ዕብ. 13÷8።

ይኸውና ጌታ ሆይ አንተ ከጥንት ምድርን መሠረትህ። ሰማዮችም የእጆችህ ሥራ ናቸው። እነርሱ ይጠፋሉ አንተ ግን ጸንተህ ትኖራለህ። ሁሉም እንደ ልብስ ያረጃሉ፤ እንደ መጉገናጸፊያም ትጠቀልላቸዋለህ ይለወጡማል አንተ ግን ያው አንተ ነህ ዓመቶችህም ከቶ አያልቁም ተብሎ ለተነገረለት እግዚአብሔር በዕባይ መለኮቱ የማይለወጥ መሰሉ ለሆነ ወልድ ተነግሮለት ይገኛል። ዕብ. 1÷11።

ታዲያ እንደልብስ የሚያረጀው እንደ መጉገናጸፊያም የሚጠቀለለው ሲለውጠው የሚለወጥ የሚለዋወጥ የሚጠፋ ፍጥረት ነው። አንተ ግን ያው አንተ ነህ የሚሰኘውን የማይለወጠውን ወልድን ማን እንደሆነ ሊያውቀው ይችላልን? የሆነ ቢሆን ማንም ፈጽሞ ሊያውቀው ሊጠነቅቀው አይችልም። ዕብ. 13÷8። ያዕ. 1÷17።

3ኛ፡ ወልድ ማንም በማይቀርበው ብርሃን ለሚኖር እግዚአብሔር ብርሃኑ ነው። ኢሳ. 61፤ ሉቃ. 1÷78፤ 79። ስለዚህ ማንም በማይቀርበው ብርሃን ለሚኖር እግዚአብሔር ምሳሌ የሆነውን ወልድ ፍጡራን ወገኖች እንኳን ሊያውቁት ሊደርሱበትም አይችሉም። ዮሐ. 12÷45፤ 46። 1ጢሞ. 6÷16። ሕዝ. 1÷26።

4ኛ፡ ለዚሁ ማንም ለማይቀርበው ማንም ቢሆን ሊቀርበው ለማይቻለው የመለኮታዊ ብርሃን ህሉና «አኗኗር» ወልድ ነጸብራቁ «ፀዳሉ» ነውና ማናቸውም ፍጡር አፍጦ ሊያየው መርምሮ ሊያውቀው አይችልም። ዕብ. 1÷3።

5ኛ፡ የጌታን ልብ ማንም አያውቀውም ተብሎ የእግዚአብሔር ልብ ማናቸውም ፍጥረት ሊያውቀው እንደማይችል በቅዱስ መጽሐፍ ተነግሮአል። ሮሜ 1÷34።

እነሆም ወልድ በእግዚአብሔር ልብ ሕሊናው «የልቡ አሳብ» የተጠነቀቀ ሆኖአል። ታዲያ ይህን ዐውቃለሁ እጠነቀቃለሁ የሚል ፍጡር ይኖር ይሆን? እንደማይኖር እናውቃለን። እንግዲህ ያው ይህን ያላወቀ ፍጡር

ወልድን አላወቀምና ማንም ቢሆን ወልድን ማን እንደሆነ ሊያውቅ አይችልም። 1ቆሮ. 2÷16። ም. 1÷25። ቂላስ. 2÷2፤ 3።

6ኛ፡ ሁሉን ለሚችል አምላክ ሁሉን በመፍጠር ሥልጣኑ ቃል እየተደገፈ የሚይዝ ወልድ ምሳሌው ነውና፤ ውሱን ሰው ወይም ውሱን የሆነ ፍጥረት ሁሉን በመቻል የማይወሰነውን ወልድን በተወሰነ ሥጋ እስካልተገለጸ ድረስ፤ ማን እንደሆነ ሊያውቀው አይችልም። 1ቆሮ. 8÷6። ዕብ. 1÷3።

7ኛ፡ ዓለም በወልድ ተፈጥሮአል፤ በእርሱም ሆነ ዓለም ግን ወልድን አላወቀውም። ዮሐ. 1÷10።

እነሆም ይህ ከዚህ በላይ የቀረበው ማስረጃ ፍጥረት ወልድን ሊያውቅ ያልቻለበትን ምክንያት የሚዘረዝር ሲሆን፤ ወልድ በሥጋ ከመገለጹ በፊት የነበረበትን አኗኗር የሚያሳይ ነው።

በዚህ ደግሞ ፍጥረት የዕውቀት መሥረሪያ ሊኖረው አይችልምና ባለማወቁም የሚያስደንቅ ነገር የለበትም።

አብ ግን ወልድን ያውቀዋል።

1፡ አብ በወልድ፡ ወልድም በአብ ህልዋን ናቸውና፤ በዚህ በህልውና መለኮት ጽንዕ ይዞታ አብ ወልድን ያውቀዋል። ዮሐ. 14÷10፤ 11። ም. 17÷21፤ 22።

2፡ ወልድ የማይታይ መሰሉ «ምሳሌው» ወይም ለማይታይ ባሕርይ ምሳሌ ሆኖ የሚገልጸው ነውና፤ አብ ወልድን ያውቀዋል። ዮሐ. 10÷15።

3፡ አብ የማይጠፋ የማይለወጥ ባሕርይ አለው። ለዚሁ ለማይጠፋና ለማይለወጥ ባሕርይ ወልድ የማይጠፋና የማይለወጥ ምሳሌው ስለሆነ አብ የማይጠፋና የማይለወጥ ምሳሌው የሆነውን ወልድን ምንም ቢሆን የማይጠፋና የማይለወጥ መሆኑን ያውቀዋል። ዕብ. 1÷3።

4፡ አብ ማንም በማይቀርበው ብርሃን ይኖራል። ማንም ሊቀርበው በማይችል ብርሃን ለሚኖር አብ ወልድ ምሳሌው ነውና፤ ብርሃን የሆነው አብ ምሳሌው የሆነውን ብርሃን ወልድን ያውቀዋል። ኢሳ. 60÷1-3። ቊ. 19፤ 20። ዮሐ. 12÷46። ም. 1÷9። ሉቃ. 1÷78። ራእይ 21÷23።

5፡ ወልድ የአብ የአካሉ ምሳሌ ነው። ዕብ. 1÷3። ወልድ የአካሉ ምሳሌ ስለሆነ፤ አብ በአካል የሚመስለውንና የሚተካከለውን ወልድን ያውቀዋል። ዮሐ. 10÷30። ቂላስ. 1÷15።

6፡ አብ ለማይታዩት የማይታይ ነው። ቂላስ. 1÷15። እነሆም ለማይታዩት የማይታይ እግዚአብሔር የማይታይ ምሳሌው የሆነውን ወልድን ያውቀዋል። ዘኁል. 12÷8። ዮሐ. 5÷37። ም. 6÷46።

7፥ ወልድ ማንም ሊቀርበው ለማይችል ብርሃን ነጸብራቁ ነው። ዕብ. 1፥3። እነሆም ማንም ሊቀርበው ለማይችል አብ ወልድ ነጸብራቁ ሆኖአልና። ከሌላ ሳይሆን ከገዛ ራሱ ባሕርይ የሚፈልቀውን ነጸብራቅ ወልድን አብ ያውቀዋል። 1ጢሞ. 6፥16።

8፥ ወልድ ማንም ለማያውቀው ለእግዚአብሔር ልብ ቃሉ ነው። አብ ወልድን ቃሉ ሆኖ ከዘለዓለም መኖሩን ያውቀዋልና በዚህ ልቡናው ወይም ዕውቀቱ አብ በእርሱ ዘንድ ህልው ሆኖ የሚኖር ቃሉን ወልድን ያውቀዋል። ሮሜ 11፥34። ኢሳ. 14፥24። ም. 55፥11። ዮሐ. 7፥29።

9፥ አብ የሕይወት ምንጭ ነው፤ ወልድም ከሕይወት ምንጭ የሚፈልቅ የሕይወት ምንጭ እንደሆነ አብ ወልድን ያውቀዋል።

10፥ እግዚአብሔር ባለጠጋ ነው። የሚሳነው ነገር የለም። ሁሉን ቻይ ነው፤ ሁሉ በእርሱ በሚሆን፤ ያለ እርሱ ግን አንዳች ስንኳ ሊሆን በማይችል ባለጠጋና የሚሳነው የሌለው ወልድ ምሳሌው ነውና፤ ለአብ ያለው ሁሉ ለወልድ ገንዘቡ በሆነበት ይዞታ፤ ወልድን ያውቀዋል። ሮሜ 10፥12። ም. 11፥33። 1ዜና መዋ. 29፥12። ዮሐ. 1፥3። 2ቆሮ. 8፥9። ዮሐ. 16፥15።

11፥ እግዚአብሔር የሚያቃጥል እሳት ነው፤ ወልድም ለዚሁ ለሚያቃጥል እሳት ምሳሌ ነውና፤ አብ እንደ ራሱ የሆነውን ወልድን ያውቀዋል። ዘዳግ. 4፥24። ዕብ. 12፥29። 2ተሰሎ. 1፥6፤7።

12፥ ወልድ በእግዚአብሔር መልክ የሚኖር ነው። በዚህ መለኮታዊ መልክ የሚኖረው ወልድ ከአባቱ አንድነት ያለው ነውና አብ ያውቀዋል። ፊልጵ. 2፥6። ዮሐ. 10፥30።

13፥ መንፈስ ቅዱስም የአብና የወልድ መንፈስ ስለሆነ ከአብም ስለሚወጣ፤ ከወልድም የሚነሣ ገንዘቡ ስለሆነ፤ ወልድን ያውቀዋል። ይመስክርለታልም። ማቴ. 10፥20። ዮሐ. 15፥26። ም. 16፥13። በጠቅላላው አብ ወልድን በሁሉም ረገድ ያውቀዋል። ይኸውም በባሕርይ በስም፤ በእኩልነት በአካል በግብር በመለኮታዊ ህልውና፤ በተከሥቶ ህልውና ፈጽሞ ያውቀዋል።

አብን ማን እንደሆነ ከወልድ በቀር የሚያውቅ የለም።

ወልድ አብን ሲያውቅ ፍጡራን ግን አብን ለማወቅ ስላለመቻላቸው፤ ቀጥሎ ባለው በመጽሐፍ ቅዱስ መሠረታዊ ማስረጃ እንመለከታለን።
ፍጡራን አብን ሊያውቁ ከማይችሉበት ሁኔታ አንዱ፡-

1ኛ፥ ፍጡራን ከአብ ያልፈለቁ ሆነው የመገኘታቸው ሁኔታ ነው። እንዲያውም ማንም ሊቀርበው በማይችል ብርሃን ወደሚኖር አብ፤ ሊቀርቡ አይችሉም። እነሆም ፍጡራን ስንኳን ከእርሱ ሊፈልቁ ማንም ሊቀርበው በማይችል

ብርሃን ወደሚኖረው አብ ሊቀርቡ አልቻሉምና፤ አብን ሊያውቁ አይችሉም። 1ጢሞ. 6፥16።

ወልድ ግን አብን ያውቀዋል። ምክንያቱም ሐዋርያው ጳውሎስ «ዘውእቱ ፀዳለ ስብሐቲሁ፡- ማለት እርሱ የክብሩ መንጸባረቅ ነው» እንዳለው ሁሉ እርሱ ወልድ የክብሩ መንጸባረቅ ስለሆነ አብን ያውቀዋል። ዕብ. 1፥3።

ሐዋርያው «እርሱ የክብሩ መንጸባረቅ» ሲለው፤ ወልድን ማን እንደሆነ ገልጾታል። ወልድ የዚያ ሊቀርበው ይችል ዘንድ ማንም የማይቃጠበት አብ፤ የዚያ የማይሞትና ጨለማ የሌለበት፤ አብ፤ ለዚያ ከፍጥረት ልዩ ባሕርይ ለሆነና ብርሃን ለሆነ አብ ነጸብራቁ፤ ለዚያ ለጽድቅ ፀሐይ ለአብ ፀዳሉ፤ ወይም ጨረሩ እንደሆነ ነው ያስገነዘበለት። 1ጢሞ. 6፥16። 1ዮሐ. 1፥7። ራእይ 21፥23። ሚልክ. 4፥2። ያዕ. 1፥16፤17።

ሐዋርያው እንዲህ ባለው ኃይለ ቃል ተናግሮ በሚያመለክተን ምሥጢራዊ ትርኢት ምንን ሊያስረዳን ፈልጎ ይሆን? ብለን እንጠይቃለን።

አዎን፤ ሁላችን እንደምናውቀው የፀሐይ ቢሆን የማናቸውም መብራት ፀዳል «ጮራው» ወይም ነጸብራቁ ካለበት ከግዕዝ ጠባይዑ ህሉና፤ ይኸውም ማለት ከፀሐዩ ሆነ ከመብራቱ ዘንድ፤ ወደ ውጭ ወደ አካባቢው የሚፈልቅና ብርሃኑን የሚያስተጋባ ነው እንጂ፤ በመቀራረብ እንደሚጉራበት ወይም በማጣበቂያ እንደሚጣበቅ ባዕድ ነገር መስሎ፤ ከፀሐዩ ሆነ ከመብራቱ የሚገናኝ አይደለም።

አዎን፤ ሁላችን እንደምናውቀው የፀሐይ ቢሆን የማናቸውም መብራት ፀዳል /ጮራው/ ወይም ነጸብራቁ ካለበት ከግዕዝ ጠባይዑ ህሉና ይኸውም ማለት ከፀሐዩ ሆነ ከመብራቱ ዘንድ ወደ ውጭ በመቀራረብ እንደሚጉራበት፤ ወይም በማጣበቂያ እንደሚጣበቅ ባዕድ ነገር መስሎ ከፀሐዩ ሆነ ከመብራቱ የሚገናኝ አይደለም።

ይህም እውነትና እርግጥ በመሆኑ ከፀሐዩ ባሕርያዊ ህልውና ወይም ከመብራቱ ግዕዝ ጠባይዕ በአንድነት እየኖረ፤ ወደ ውጭ ወይም ወደ አካባቢው ሁሉ የሚፈልቅና የሚያንጸባርቅ፤ ድምቀቱንም የሚያስተጋባ ከመሆኑም በላይ፤ «ጮራ ከፀሐይ ሲወጣ» ነጸብራቅ ከመብራቱ ሲያስተጋባ፤ በባሕርይ ህልውናና ህልው ሆኖ ሳይለወጥ መገኘቱን የባሕርይ ሕግ እንደሆነ እናውቃለን።

እርግጥ ነው፤ አንዳንድ ጊዜ ሁለት ስሞች በዘርፍ ተያይዘው ሲነገሩ የምናይ መሆኑ ዕውቅ ነው።

ለምሳሌ፡-የሰው ልብስ ተብሎ የሚነገረውን ፍሬ ነገር ብንወስድ፤ ልብሱን የለበሰው ማን ነው? ቢባል፤ ልብሱን የለበሰው ሰው ሲሆን፤ ልብሱ ደግሞ በሰው የተለበሰ ሆኖ እናገኛለን። እነዚህ ሁለት ቃላት አፍአዊ አቋም ሲታይ ሰው ያው ሰው ነው፤ ልብስም ያው ልብስ ነው።

በነጸብራቅና በመብራት መካከል ወይም በፀዳሉና «በጮራው» በፀሐዩ መካከል ግን እንዲህ አይደለም። ይኸውም የባሕርይ አንድነት ወይም ግዕዝ ጠባይዕ እንጂ፤

በሁለቱ መካከል ባዕድነትና ልዩ የተውሰ የተለብሰ ሁኔታ አይገኝም። ከባዕድነት «ቡዓዴ» ሆነ ከተለጣፊነት «ከተላጽቆ» ፈጽሞ የራቀ ነው።

ሐዋርያው በዚህ ምሥጢራዊ ምሳሌ ወልድን ለዚያ ለማይሞትና ጨለማ ለሌለበት ማንም ለማያውቅና ሊቀርበው ለማይቃጣ «ሊሉየ ባሕርይ»፤ ከፍጥረት ልዩና የተለየ ባሕርይ፤ ከፍጡራን ልዩ ለሆነ ለብርሃን አብ ነጸብራቅ፤ ወይም ለዚያ ለጽድቅ ፀሐይ ለአብ ፀዳሉ «ጮራው» መሆኑን ይገልጻል። ዮሐ. 8፥9። ዕብ. 1፥3።

አንባቢ ሆይ፤ ሐዋርያው ምን ማለት መሆኑን ቀና በሆነ በተመርሆ ልቡናዊ የተመለከትህ እንደሆነ፤ የወልድ መገኛ ከሌላ ባዕድ ነገር ሳይሆን፤ ለዚያ ማንም ለማያውቀውና ለማይቀርበው፤ ጨለማ ለሌለበትና ለማይሞት ለአንዱ ልዩና ሕያው ባሕርይ ለሆነ ለብርሃን አብ፤ የማይለይ ነጸብራቅ ሆኖ ነው።

ለዚያ ለአርያማዊው የጽድቅ ፀሐይ ለሆነ ለአብ በዘለዓለማዊ ህልውና እውነተኛ ጮራው «ጨረራ» ነው በማለት ሐዋርያው የሚያቀርበው ገለጻ ለማስተዋል የሚቻልና አስቸጋሪ ያልሆነ ገለጻ ነው።

ነጸብራቅ ከፀሐይ ወይም ከብርሃኑ ፈልቆ ፀሐዩን ሆነ ብርሃኑን ወደ ውጭ እንደሚገልጽ ሁሉ፤ ወልድም ባሕርያዊ መገለጫው ወይም ምሳሌው ሆኖ አብን ያውቀዋልና ይገልጻል።

ሐዋርያው ስለ ወልድ ነጸብራቅነት ሲናገር ወልድ ከባሕርያ መለኮት ውጭ ተገኝቶ፤ ለአብ እንዳንጸባረቀለት አይልም። ወልድን የእግዚአብሔር የክብሩ ነጸብራቅ ነው ብቻ ይለዋል። ስለዚህ መሠረትም አብ ወልድን ያውቀዋል።

ለፍጡራን ወልድ ካልገለጸላቸው በቀር ወልድን ለማወቅ ስላለመቻላቸውና፡- የአብና የወልድ መተዋወቅ የባሕርይ መተዋወቅ ስለመሆኑ መጽሐፍ ቅዱስ ስለሚያቀርበው ስለ «ታላቅነት» መለኮታዊ ትምህርት እዚህ ላይ በመጠኑ ላብራራ እወዳለሁ።

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ድምፁን ከቶ አልሰማችሁም መልኩንም አላያችሁም ብሎ እንደተናገረው ሁሉ፤ በእውነቱ ፍጡራን አብን ሊያውቁት አልቻሉም። ዮሐ. 5፥37።

ወልድ ግን አብን ያውቀዋል። ምክንያቱም ወልድ የገዛ ራሱ የአብ ቃል ስለሆነ፤ የገዛ ራሱም «ከአብ ወጣሁ» እያለ ለአብ ቃልነቱን ስለገለጸ፤ ቃል ሆኖ የተገኘበትንና የወጣበትን አብን ያውቀዋል። ዮሐ. 1፥1። ም. 8፥42።

የቃል ከአብ ዘንድ መገኘትና መውጣት እንደምንድን ነው? የቃል ከአብ ዘንድ መገኘትና ከአብ ዘንድ መውጣት፤ ቃል በልብ ህልው ሆኖ ሲገኝና በነቢብም «በመነገርም» ሲወጣ እንደሚታወቅ ዓይነት አድርገው የሚገነዘቡት ሁኔታ ነው። ኢሳ. 14፥24-27። በዚሁ ትምህርት ልብ ተብሎ ሲነገር፤ አንዳንድ ሰዎች ዛሬ በቀዶ ጥገና ስለሚለዋወጠው ስለ ሥጋ ልብ የሚነገር ይመስላቸው ይሆናል።

የመጽሐፍ ቅዱስን መሠረተ ጎሳብ ያየን እንደሆነ ግን፤ ልብ ልቡና ሲባል፤ በግዘፍ ስላለው ስለ ሥጋ ልብ ሳይሆን፤ በዐውደ ዕውቀት ስላለ ስለ ለበዎና አሳብ የሚነገረውን ነው የሚያስገነዝብን። አዎን መጽሐፍ ቅዱስ ይህን ልብ ወይም ልቡና እንደሚለው እናገኛለን። 1ሳሙ. 1ሳሙ. 7። ኤር. 17፥10። አሞጽ. 4፥13። ማር. 7፥6። ምሳሌ. 4፥23። መዝ. 50/51፥10፤17። ዮሐዋ. 13፥22። ቃልም ከዚያ ዘንድ አለ። ኢሳ. 45፥23። ም. 55፥8፤11።

ቃልን ከቀዋሚ ባሕርይ በስተውጭ አግኝቶ አንሥቶ ወይም ቀጥቅጦ እንደሚሠሩበት እንደ መደሻ ወይም እንደ መጥረቢያ ያለ ነገር አይደለም። ፈጽሞም አይመሳሰልም።

ማንም ቢሆን ለባዊ ነባቢ ነኝ የሚል ሰው ከእርሱ ዘንድ ነኝ፤ ደግሞ ከአብ ዘንድ ወጣሁ እያለ የገዛ ራሱን የሚገልጽን ቃል፤ እንደዚህ አድርጎ ከባሕርያ መለኮት ውጭ በተፈጠሩት መሣሪያዎች አምሳል፤ ቢመስለው፤ ከመጽሐፍ ቅዱስ ምስክርነት ፊት ለፊት ይጋጫል። ዮሐ. 7፥29። ም. 8፥42። ም. 16፥28። ም. 17፥8።

ሐዋርያትም ወልድን ከሌላ ሳይሆን፤ ከአብ ዘንድ ወጣ ብለው እንዳመኑበት፤ በእነዚህ ጥቅሶች ተገልጾ እናገኛለን። ዮሐ. 16፥30። ም. 17፥8። በነቢያት በሐዋርያት መሠረት የታነፀች ቤተ ክርስቲያንም ቃል እግዚአብሔር ወልድን፤ በአብ ዘንድ ህልው እንደሆነና ከአብ እንደወጣ ታምናለች። ኤፌ. 20፥22።

የመጽሐፍ ቅዱስ መሠረተ ጎሳብ ያየን እንደሆነ ግን፤ ልብ ልቡና ሲባል፤ በግዘፍ ስላለው ስለ ሥጋ ልብ ሳይሆን፤ በዐውደ ዕውቀት ስላለ ስለ ለበዎና አሳብ የሚነገረውን ነው የሚያስገነዝብን። አዎን መጽሐፍ ቅዱስ ይህን ልብ ወይም ልቡና እንደሚለው እናገኛለን። 1ሳሙ. 7። ኤር. 17፥10። አሞጽ. 4፥13፤1 ማር. 7፥6። ምሳሌ. 4፥23። መዝ. 50/51፥10፤17። ዮሐዋ. 13፥22። ቃልም ከዚያ ዘንድ አለ። ኢሳ. 45፥23። ም. 55፥8፤11።

እኛም ትክክለኛ በሚሆን በተመርሆ ልቡናን፤ አሳብ ወደ ውጭ የሚያስተጋባ ወይም የሚገልጽ ነው ማለታችን እንግዳን ነገር አፍልቀን መናገራችን አይደለም። ይህ ሁኔታ ምንጊዜም በሰው ሕይወት የሚታወቅና በመጽሐፍ ቅዱስም ገልጾ ያስገነዝበው ነው። ኢሳ. 14፥24። ም. 46፥10። ም. 55፥18። ዘፍጥ. 1፥3። መዝ. 32/33፥6፤9-11።

ከሰው ልብ አሳብ ይፈልቃል። ይህ አሳብ «ሕሊና» ከውስጥ ወደ ውጭ ሲገለጽ ቃል ሆኖ ይወጣል። ወይም ይነገራል።

ሰው ሁሉም እንደሚያውቀው ቃል ከውጭ የመጣ ለልብ እንግዳ የሆነ ነገር ሳይሆን፤ በልብ ህልው ሆኖ የኖረና የልብ አሳብ እሥራ ላይ እንዲውል በማድረግ የሚገለጽና የሚገልጽ ቃል ነው። አሞጽ. 4፥13።

ምናልባትም ቃል ስንል በዓለማችን ውስጥ በልሳን በአንደበት ስለሚናገሩበት ስለ ቋንቋዊ ቃል ብቻ የሚያስቡ ሰዎች ይኖራሉ።

እኛ ግን ልንገልጸው የምናስበው ስለ ልሳን ወይም ስለ ቋንቋ ቃል አይደለም። እርሱም ከሰውስ ተነግሮ ቋንቋን በግምውቅ ሰው ረገድ ሳይሰማ ይቀር ይለምን? ቃል እያልን የምንናገረው ስለ እርሱ ብቻ አይደለም።

ለምሳሌ፡- ብዙ ጊዜ በልብህ አስበህ በልሳንህ ወይም በአፍህ ሳትገልጸው ማለት ሳትናገረው ነገር ግን እውስጥህ በአእምሮህ ዐውቀኸው ለጊዜው ያስቀረኸው ወይም ያቆየኸው አሳብ እንዳለህ ወይም እንደነበረህ አታስታውስም ወይ? አዎን ታስታውሳለህ። ብለን እናምናለን፤ ታዲያ ይህን አሳብ ምን ትለዋለህ?

ልብ ስንልም በቀዶ ጥገና ዘዴ የሚለዋወጥ የሥጋ ልብን እያሰብን ሳይሆን፤ ስለ ዕውቀታዊ ልቡና እያሰብን መናገራችንን፤ ለባዊ ሰው ያውቅልናል።

እንግዲህ «እኔ ከእርሱ ነኝና ዐውቀዋለሁ» የሚለው ቃል ከእርሱ የሆነበትን አብን ያውቀዋል የባሕርይ መተዋወቅ ይኸው ነው። ዮሐ. 7፡29።

አብን ማን እንደሆነ ከወልድ በቀር የሚያውቅ የለም።

ወልድ አብን ሲያውቅ፤ ፍጡራን ግን አብን ለማወቅ ስላለመቻላቸው ቀጥሎ ባለው በመጽሐፍ ቅዱስ መሠረታዊ ማስረጃ እንመለከታለን።

ፍጡራን አብን ሊያውቁ ከማይችሉበት ሁኔታ አንዱ፤ ፍጡራን ከአብ ያልፈለቁ ሁኔታ የመገኘታቸው ሁኔታ ነው። እንዲያውም ማንም ሊቀርበው በማይችል ብርሃን ወደሚኖር አብ ሊቀርቡ አይችሉም። እነሆም ስንኳን ከእርሱ ሊፈልቁ ማንም ሊቀርበው በማይችል ብርሃን ወደሚኖር አብ ሊቀርቡ አልቻሉምና፤ አብን ሊያውቁ አይችሉም። 1ጢዋ. 6፡16።

ወልድ ግን አብን ያውቀዋል። ምክንያቱም ሐዋርያው ጳውሎስ «ዘውእቱ ፀዳለ ስብሐቲሁ፡- ማለት እርሱ የክብሩ መንጸባረቅ ነው» እንዳለው ሁሉ እርሱ ወልድ የክብሩ መንጸባረቅ ስለሆነ አብን ያውቀዋል። ዕብ. 1፡3።

ሐዋርያው «እርሱ የክብሩ መንጸባረቅ» ሲለው ወልድን ማን እንደሆነ ገልጾታል። ወልድ የዚያ ሊቀርበው ይችል ዘንድ ማንም የማይቃጣበት አብ፤ የዚያ የማይሞትና ጨለማ የሌለበት፤ ከፍጥረት ልዩ ባሕርይ የሆነ ብርሃን አብ ነጸብራቅ፤ የዚያ የጽድቅ ፀሐይ የአብ ፀዳል ወይም ጨረር እንደሆነ ነው ያስገነዘበለት። 1ጢዋ. 6፡16። ዮሐ. 1፡7። ራእይ 21፡23። ሚልክ. 4፡2። ያዕ. 1፡16፤ 17።

ሐዋርያው እንዲህ ባለው ኃይል ቃል ተናግሮ በሚያመለክተን ምሥጢራዊ ትርጉሙ፤ ምንን ሊያስረዳን ፈልጎ ይሆን? ብለን እንጠይቃለን፡- አዎን፤ ሁላችን እንደምናውቀው የፀሐይ ቢሆን የማናቸውም መብራት ፀዳል «ጮራው» ወይም ነጸብራቁ ካለበት ከግዕዝ ጠባይዑ ህሉና ይኸውም ማለት ከፀሐይ ሆነ ከመብራቱ ዘንድ፤ ወደ ውጭ ወደ አካባቢው የሚፈልቅና ብርሃኑን የሚያስተጋባ ነው እንጂ፤ በመቀራረብ እንደሚጉራበት ወይም በማጣበቂያ እንደሚጣበቅ ባዕድ ነገር መስሉ፤ ከፀሐይ ሆነ ከመብራቱ የሚገናኝ አይደለም።

ይህም እውነትና እርግጥ በመሆኑ፤ ከፀሐይ ባሕርያዊ ህልውና ወይም ከመብራቱ ግዕዝ ጠባይዕ በአንድነት እየኖረ፤ ወደ ውጭ ወይም ወደ አካባቢው ሁሉ የሚፈልቅና የሚያንጸባርቅ፤ ድምቀቱንም የሚያስተጋባ ከመሆኑም በላይ ጮራ ከፀሐይ ሲወጣ ነጸብራቅም ከመብራቱ ሲያስተጋባ በባሕርይ ህልውና ህልው ሆኖ ሳይለወጥ መገኘቱን የባሕርይ ሕግ እንደሆነ እናውቃለን።

እርግጥ ነው፤ አንዳንድ ጊዜ ሁለት ስሞች በዘርፍ ተያይዘው ሲነገሩ የምናይ መሆኑ ዕውቅ ነው።

ለምሳሌ፡- «የሰው ልብስ» ተብሎ የሚነገረውን ፍሬ ነገር ብንወስድ ልብሱን የለበሰው ማን ነው? ቢባል፤ ልብሱን የለበሰው ሰው ሲሆን፤ ልብሱ ደግሞ በሰው የተለበሰ ሆኖ እናገኛለን። እነዚህም ሁለት ቃላት አፍአዊ እንጂ ውስጣዊ የባሕርይ ግንኙነት የላቸውም። ዘወትር እንደምናውቀው ሰው ያው ሰው ነው። ልብስም ያው ልብስ ነው።

በነጸብራቅና በመብራት መካከል ደግሞ በፀዳሉና «በጮራው» በፀሐይ መካከል ግን እንዲህ አይደለም። ይኸውም የባሕርይ አንድነት ወይም ግዕዝ ጠባይዕ እንጂ፤ በሁለቱ መካከል ባዕድነትና ልዩ የተውሶ የተለብሶ ሁኔታ አይገኝም። ከባዕድነት «ቡዓዴ» ሆነ ከተለጣፊነት «ከተላጽቆ» ፈጽሞ የራቀ ነው።

ሐዋርያው በዚሁ ምሥጢራዊ ምሳሌ ወልድን የዚያ የማይሞትና ጨለማ የሌለበት ማንም ለማያውቅና ሊቀርበው ለማይቃጣ ሊሉ የባሕርይ ከፍጡራን ልዩ ለሆነ ብርሃን አብ፤ ነጸብራቁ፤ ወይም ለዚያ ለጽድቅ ፀሐይ ለአብ ፀዳሉ «ጮራው» መሆኑን ይገልጻል። ዮሐ. 1፡8፤ 9። ዕብ. 1፡3።

አንባቢ ሆይ፤ ሐዋርያው ምን ማለቱ መሆኑን ቀና በሆነ በተመርሆ ልቡናዊ የተመለከትህ እንደሆነ የወልድ መገኛ ከሌላ የተገኘ ባዕድ ነገር ሳይሆን ወልድ ራሱ ለዚያ ማንም ለማያውቀውና ለማይቀርበው ጨለማ ለሌለበትና ለማይሞት ለአንዱ ልዩና ሕያወ ባሕርይ ለሆነ ለብርሃን አብ፤ የማይለይ ነጸብራቁ ነው።

ለዚያ አርያማዊው የጽድቅ ፀሐይ ለሆነ ለአብ በዘለዓለማዊ ህልውና እውነተኛ ጮራው «ጨረሩ» ነው በማለት ሐዋርያው የሚያቀርበው ገለጻ ለማስተዋል የሚቻልና አስቸጋሪ ያልሆነ ገለጻ ነው።

ነጸብራቅ ከፀሐይ ወይም ከብርሃኑ ፈልቆ ፀሐየን ሆነ ብርሃኑን ወደ ውጭ እንደሚገልጽ ሁሉ፤ ወልድም ባሕርያዊ መግለጫው ወይም ምሳሌው ሆኖ አብን ያውቀዋል ይገልጻል።

ሐዋርያው ስለ ወልድ ነጸብራቅነት ሲናገር ወልድ ከባሕርየ መለኮት ውጭ ተገኝቶ ለአብ እንዳንጸባረቀለት አይልም። ወልድን የእግዚአብሔር የክብሩ ነጸብራቅ ነው ብቻ ይለዋል።

ፍጡራን አብን ሊያውቁ የማይችሉበት ሌላ ምክንያት ደግሞ፡ ከእርሱ ማለት ከባሕርዩ ያለመሆናቸው ነው።

«ከፍጡራን ወገን አብን ማን እንደሆነ የሚያውቀው የለም» ሲባልና ወልድ ግን አብን ስለሚያውቅበት ባሕርያዊ ይዘታ ከዚህ አስቀድመን እንደተመለከትነው ከመጽሐፍ ቅዱስ በተገኙ ማስረጃዎች የተብራሩ መግለጫዎችን አግኝተናል።

አሁንም የትምህርተ መለኮትን መሠረታዊ ይዘታ በምናስተውልበት ረገድ ከቅዱሳት መጻሕፍት በሚገኙ መመሪያዎች ጥናታችንን እንቀጥላለን።

ይኸውና ፍጡራን በየራሳቸው ከዘመናት በአንድ ዘመን፡ ከጊዜያትም በአንድ ጊዜ ካለመኖር ወደ መኖር ሲመጡ፤ በቃሉ ተፈጥረው እንጂ፤ ከራሱ ከባሕርያዊ ህልውናው ተገኝተው አይደለም። ከጊዜያት በአንድ ጊዜ ከዘመናት በአንድ ዘመን ሲመጡም፤ ጓኝ ሆነው ካለመኖር ወደመኖር ካለመታየት ወደመታየት ተፈጥረው ተሠርተው የመጡ ወይም የተገኙ ናቸው።

ስለዚህ ከእርሱነቱ ሳይፈጠሩ የመጡ አይደሉምና፤ ዘለዓለማዊ አብን ሊያውቁት አይችሉም።

ለ/ ወልድ ግን አብን ያውቀዋል። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ራሱ «እኔ ከእርሱ ዘንድ ነኝና፤ ዐውቀዋለሁ» ብሎ ከነምክንያቱ ገልጾልኝ ዮሐ. 7፡29።

ከነምክንያቱ ሲባል፡- «እኔ ከእርሱ ዘንድ ነኝና ማለቱ ነው የሚል የዐረፍተ ነገር ሐረግና» ዐውቀዋለሁ ብሎ ምክንያታዊ ማስረጃ እንደሆነ ዕውቅ አይደለምን?

እኔ የምገኘው ከእርሱ ዘንድ ስለሆነ፤ «ከእርሱ ከባሕርዩ ነኝ» ከማለት በቀር፡ ሌላ ብሂል እንደሌለበት ግልጽ ነው። ከእርሱ ዘንድ ከባሕርዩ ነኝ እንጂ፤ ከሌላ አልተገኘሁም» ማለት ነው።

ይህም አባባል እንደፍጡራን ካለመኖር ወደመኖር ተፈጥሮ እንዳልመጣ የማያጠራጥር ማስረጃ ሲሆን፤ ከእርሱ ከአብ ዘንድ ሆኖ የመገኘቱ አቋም፡ መለኮታዊ የባሕርይ ህልውናን የሚያስገነዝብ ገለጻ ነው።

አዎን፤ ሌሎች ተፈጥረው ነው። እርሱ ግን ከአብ በባሕርይ ህልውና ተገኝቶ ነው። ይህም ከፍጡራንና ከእርሱ መካከል ያለውን የተራራቀ ልዩነት ያስገነዝባል። ዳግመኛም ወልድ ተብሎ ለተጠራበት ለተረከቦ ስሙም መሠረታዊ መግለጫ ነው።

ስለዚህ በዚሁ ገለጻ የባሕርይ ህልውና አንድነት እንጂ፤ ወልድ ከዚህ ውጭ የሆነ ሌላ መነሻ እንደሌለበት አስረድቶአል።

በሌላ ገለጻ «ከእርሱ ዘንድ ነኝና ዐውቀዋለሁ» ሲል አብ በሚያውቀኝ ዕውቀት አብን ዐውቀዋለሁ በማለት የህልውናን መተዋወቅ አስገንዝቦአል። አብ እንደሚያውቀኝ እኔም አብን ዐውቀዋለሁ። ዮሐ. 10፡14፤ 15።

በሌላ ስፍራም «እኔና አብ አንድ ነን» በማለት ተናግሮ እንደነበረ ይታወሳል። ዮሐ. 10፡30።

«እኔና አብ አንድ ነን» ማለቱም የአካላት የጋርዮሽ አንድነትን ማስረዳቱ ነበረ። በዚሁ ጥቅስ ከእርሱ ዘንድ ነኝና ብሎአል እንጂ፤ ከእርሱ ጋር ነኝ አላለም። አስተውል።

ይኸውም ዐውቀዋለሁ ሲል ለተናገረበት ምሥጢር ዕውቀቱ መገኘው አብ ከመሆኑ የተነሣ እንደሆነ፤ ለይቶ ለማሳወቅና ለመግለጽ መፈለጉን የሚያሳይ ነው። በዚሁ ዓረፍተ ነገር ውስጥ ከአብ ጋር ነኝ ብሎ አለመናገሩም፤ ይህን ከሌላ ቦታ ገልጾታልና፤ ወልድ ከአብ ጋር ያለው አንድነት በአካል የጋርዮሽ አንድነት ብቻ ሳይሆን፤ ወልድ ዋዌ «አጫፋሪ» በማይታይበት በአብ ዘንድም፡ ህልው ሆኖ፤ ከአብ ባሕርይ ባለመለየት መገኘቱን ብሩህ አድርጎ ለማስገንዘብ ነው።

መቼም ከአብ ዘንድ መገኘት አብን ለማወቅ እንዴት መሠረት ይሆናል? የሚል ጥያቄ ይነሣ ይሆናል። ጥያቄው ደገኛ /መልካም/ ጥያቄ ነው።

ለዚሁ የሚሰጠው መልስ እኔ ከእርሱ ዘንድ ነኝና ዐውቀዋለሁ ብሎ የተናገረው ጌታ ራሱ ነው። እንመርምር ካልን ደግሞ ወልድ ከእርሱ ይኸው ማለት ከአብ መገኘት የራሱን ባሕርይ ማወቅ ስለሆነ፤ እንዲያውም ከዚህ የሚበልጥ ለማወቅ የሚቀርበው ምንም ነገር እስከማይኖር ድረስ ወስኖ የሚያሳይ ዕውቀት ሆኖ ይገኛል።

ፍጡራን አብን ከማወቅ የሚወስኑአቸው መሠረታዊ ያን ግዴታዎችና ወልድ ግን አብን ከማወቅ የማይገታባቸውን ባሕርያዊ ያን ግዴታዎች ያሉ በመሆኑ ነው።

እነዚህ ሁሉ ቅዱሳት መጻሕፍት ከሚገኙባቸው ክፍሎች በዝርዝር አቅርበን በጎሠሣ ተመርሆ ልቡናዊ ብናብራራቸው የትምህርተ መለኮትን መሠረታዊ ይዘት ያሳዩናል።

ፍጡራን አብን ከማወቅ የሚያግዱዋቸው ግዴታዎችና ወልድ ግን አብን ከማወቅ የማይወሰንባቸው፤ ባሕርያዊ ያን ግዴታዎች እነሆ፡-

1ኛ፡ ፍጡራን በቃሉ የተፈጠሩና የተሠሩ ሥራው እንጂ፤ ከባሕርዩ የተገኙ ቃሉ አይደሉም። ወልድ ግን የአብ ቃሉ ነው። መዝ. 32/33፡6። ዮሐ. 1፡1።

2ኛ፡ ፍጡራን በተወሰነ ጊዜና ዘመን ካለመኖር ወደመኖር ጓኝ ሆነው የመጡና የተፈጠሩ ናቸው። ወልድ ግን ከእርሱ ከራሱ ከአብ በዘለዓለም ህልው ሆኖ የኖረ ነው። ዕብ. 11፡3። ዮሐ. 1፡1።

3ኛ፡ ፍጡራን ማንም ሊቀርበው ወደማይችል ወደ አብ ሊደርሱ አይችሉም። ወልድ ግን የአብ የክብሩ መንጸባረቅ ነው። 1ጢሞ. 6፡16። ዕብ. 1፡1-3።

45፥ እንዲሁም እኔና አብ አንድ ነን ባለው መሠረት በአካል ተተካክሎ በባሕርይ ህልውና ከአብና ከመንፈስ ቅዱስ ጋር በህልውና ስለሚኖር ነው።
ዮሐ. 10፥30። ዕብ. 1፥3።

ፍጡራን አብን አያውቁትም።

ከዚህ በላይ ፍጡራን አብን የማያውቁባቸው መሠረታውያን ግዴታዎች እንዳሉና፡- ወልድ ግን አብን የሚያውቅበት ቀዋሚ ዕውቀት የባሕርይ ስለመሆኑ እየተነጋገርንበት መጥተናል።

በመሠረቱም፡- ፍጡራን አብን ለማወቅ የማወቅ ብቃት ከማያገኙባቸው ነገሮች አንዱ፡ ቀጥሎ ያለውን እንመለከታለን።

ይኸውም ፍጡራን በቃሉና በመንፈሱ ከእግዚአብሔራዊ ህላጭ በስተውጭ ተፈጠሩ እንጂ፤ ከባሕርይ አልመጡም አልተወለዱም። መዝ. 32/33፥6-9።
ኢዮብ 26፥13። ም. 33፥4። ዮሐ. 15፥26።

ስለዚህ ፍጡራን፤ አብን ግን እንደሆነ ማወቅ ይላናቸዋል። ኢዮብ 36፥26።
ወልድ ግን ያውቀዋል ምክንያቱም አባቱ ነውና፤ ይህም ይታወቅ ዘንድ፡-
አይሁድ ጌታ ኢየሱስን «አባትህ ወዴት ነው?» ብለው በጠየቁት ጊዜ፤
የመለሰላቸውን መልስ በጥንቃቄ ብንመለከት እንረዳለን።

እንዲሁም ደግሞ፡- እናንተ አምላካችን የምትሉት አባቴ ነው።
አላወቃችሁትም። እኔ ግን ዐውቀዋለሁ ብሎአል። ዮሐ. 8፥55።

እዚህ ላይ ልብ ብለን ብናስተውል፡- እናንተ አምላካችን ነው የምትሉት የማታውቁት፤ እኔ ግን አባቴ መሆኑን አውቃለሁ። ማለቱን ልንገነዘብ አይገባንምን?

በዚሁ አንጻር ወይም ትይዩ ደግሞ፡- ወልድ አብን ማወቁ፤ የሚያስደንቅ አይደለም። ምክንያቱም በህልውና ህልው ሆኖ የሚኖርበት፤ ከእርሱ ዘንድ የወጣበትና የተገኘበት ባሕርይ ከወዴት እንደሆነ ስለሚያውቅ ነውና፤ ራሱ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስም ስለዚህ ሲናገር፤ «ከወዴት እንደመጣሁ ወዴት እንደምሄድ ዐውቃለሁና» ብሎ በመናገሩ ገልጾታል። ዮሐ. 8፥14። ዳግም እኔ ከእግዚአብሔር ወጥቼ መጥቻለሁና ብሎአል። ዮሐ. 8፥42። ም. 16፥27፤28።

እንግዲህ ከወዴት እንደመጣ የባሕርይን ምንጭ የሚያውቅ ወልድ፡- ፍጥረት በማያውቀው አኳኝን ተወልዶ በወልድነቱ «በልጅነቱ» አባቱ አብ መባሉን የገለጸ ወልድ ዘለዓለማዊ መለኮታዊ የሆነውን አብን በዚሁ ሁሉ ያውቀዋል። ባጭሩ ልጅ ያለው አባት እንዳለው፤ የታመነ ነውና፤ ቅደም ተከተል በሌለበት በዘለዓለማዊ ቅድምና በመወለድ አባቱን የገለጸ ወልድ አክሉ መሰሉ የሆነውን አብን ያውቀዋል። የባሕርይ ዕውቀት ይሏል ይኸው ነው። ምሳሌ 34፥4። መዝ. 2፥7። ዕብ. 1፥3።

በማየት ይዘታ ፍጡራን አብን ለማየት ስላለመቻላቸው።

ግንም ሊያየው ወደግይችል ወደ አብ፤ ፍጡራን ስላለመድረሳቸው መሆኑን ከዚህ አስቀድመን ሳንገነጋገርበት አልቀረንም።

በዚህ ጊዜ አብን ስለማወቅ ሁኔታ በሚመለከት ነጥብ፤ በወልድና በፍጡራን መካከል ያለውን ልዩነት እያንጻጸርን በምናስተያይበት ጊዜ፤ ፍጡራን አብን ሊያዩት ስላለመቻላቸው፤ ይልቁንም ወደዚሁ ማየት እንኳ ሊደርሱ ስላለመቻላቸው አቅርቦን ብንገነጋገርበት በይበልጥ እንደሚብራራልን የሚታመን ነው።

አዎን፤ በመጽሐፍ ቅዱስ ፍጡራን አብን ሊያዩ እንዳልቻሉና፤ እንደግይችሉ፤ ማየታቸው ይቅርና ግንም ሊያየው ወደግይችል አብ ከቶ ሊደርሱ እንደግይቻላቸው ተነግሮና ተገልጾ ይገኛል። ዮሐ. 1፥18። 1ጢሞ. 6፥15፤16።

እንግዲህ ፍጡራን አብን ያውቁታል? ወይስ ሊያውቁት አይችሉም? በሚል ጥያቄ ላይ ስንመረምር ፍጡራን አብን ሊያዩት ያልቻሉበት ምክንያት አለመቻላቸውን፤ ስናይ፤ ምን እንላለን? መልስ ሆኖ የሚቀርብን መጀመሪያ ነገር ፍጡራን መቼ አዩትና ነው? ማየታቸው ይቅርና እንዲያውም ወደ እርሱ መቼ ይቀርቡና ነው? የሚል ይሆናል።

አዎን፤ ለማወቅ አስቀድሞ ማየት፤ ለማየት ደግሞ አስቀድሞ ወደ እርሱ መጠጋት መቅረብ፤ ከሆነም አይቀር ከዚያው መገኘት፤ በቅድሚያ አስፈላጊ አልነበረምን?

ስለዚህ ነገር ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ሲገልጽ፡- «አብን ያየ ግንም የለም፤ ከእርሱ ከእግዚአብሔር ከሆነ በቀር እርሱ አብን አይቶአል።» ብሎ እንደተናገረ ይታወቃል። ዮሐ. 6፥46።

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ አብን ለማየት አስቀድሞ መሆን ያለበትን ነገር ሆኖ መገኘት እንደሚገባ ገልጾአል። ይህም መጀመሪያ ነገር ከእርሱ ከእግዚአብሔር ዘንድ መገኘት ነው። ከእርሱ ከእግዚአብሔር የሆነ እርሱ አብን አይቶአል።

ከእርሱ ከእግዚአብሔር ካልሆነ ግን ግንም ይሁን ግን አብን አላየም። ዮሐ. 6፥4፤6።

ስለዚህ ግንም ይሁን ግን ከእርሱ ዘንድ ካልሆነ፤ አብን ለማየት እንደግይቻለው ይህ ኢየሱስ የተናገረው ቃል በቁርጥ ወስኖ ያሳየናል።

እንግዲህ ከእርሱ ከእግዚአብሔር ዘንድ የሆነ የተባለው ግንወ? ከልጁና ከቅዱስ መንፈስ በቀር፤ ግን ሊሆን? መጽሐፍ ቅዱስ በእግዚአብሔር ዘንድ በህልውና የሚኖሩና ከእርሱ ዘንድ የሚሆኑ ቃሉና፤ መንፈሱ እንደሆኑ ይገልጻልናል። እነሆም እግዚአብሔርን ሊያዩ የሚችሉ ቃሉና መንፈሱ ብቻ እንደሆኑ ገልጽ አይደለምን? መዝ. 32/33፥6።

ደግሞ ከእርሱ ከእግዚአብሔር ዘንድ ያልሆኑት እነማን ናቸው? ብለን እንጠይቃለን? በውኑ ከእርሱ ከእግዚአብሔርነቱ ሀላፊና ባሕርይ ያልሆኑ ከፍጡራን ወዲያ ሌላ ይኖራል? በእርግጥ ያለ ጥርጥር ከእርሱ ከእግዚአብሔርነቱ ሀላፊና ባሕርይ ያልተገኙ ፍጡራን ብቻ መሆናቸውን በመጽሐፍ ቅዱስ ተመርሆ እናውቃለን። ያለ እርሱ ግን አንዳች ስንኳ አልሆነም። ዮሐ. 1፥3።

ይህም ከሆነ፤ ፍጡራን አብን ለማየት ያልቻሉበት ምክንያት ግልጽ ሆኖ እየታየን ይመጣል።

1፥ ኢየሱስ ክርስቶስ በወንጌሉ «ከእግዚአብሔር ከሆነ በቀር ማንም አብን ያየ የለም» እንዳለው ሁሉ፡- ፍጡራን አብን ለማየት አለመቻላቸው ከእግዚአብሔር ዘንድ ስላልሆኑ ነው። መቼም ቢሆን እግዚአብሔርን ያየው አንድ ስንኳ የለም። በአባቱ እቅፍ ያለ፤ አንድ ልጅ እርሱ ተረከው። ዮሐ. 1፥18። ም. 6፥4፤6።

2፥ እንዲያውም ሐዋርያው ጳውሎስ ማንም ሊቀርበው በማይችል ብርሃን ይኖራል። አንድ ሰው ስንኳ አላየውም እንዳለው ሁሉ ፍጡራን ሊቀርቡትና ሊያዩት ስለማይችሉ ነው። 1ጢሞ. 6፥16።

እዚህ ላይ አብን ያየ ማንም የለም ሲል ማንን እያመለከተ የተናገረው ነው? ብለን እንጠይቃለን። «አብን ያየ ማንም የለም» ሲል ከፍጡራን ወዲያ፤ ማን ይሆናል? ያው አብን የማያዩ የተፈጠሩ ፍጡራን ናቸው። ዘጸአ. 33/20፤23።

ሐዋርያው ጳውሎስ ማንም ሊቀርበው በማይችል ብርሃን ይኖራል። አንድ ስንኳ አላየውም ሊያይም አይቻለውም። ብሉአል። ወልድ ግን የዚሁ ብርሃን ነጻብራቅ ነው። ዕብ. 1፥3።

አሁን ደግሞ «ወልድም ሊገልጽለት ከሚፈቅድ በቀር፤ አብን የሚያውቅ የለም ብሎ» ጌታችን በተናገረው ላይ፤ ምርመራና ጥናት እናደርጋለን። ወልድ ሊገልጽለት ካልፈቀደ በቀር፤ ማንም አብን የሚያውቅ የለም።

በመጽሐፍ ቅዱስ በአብና በወልድ መተዋወቅ ስላለው የተዋሕዶተ መለኮት ቀዋሚነት ከዚህ በላይ በወሰድነው ትምህርት ተመለከትን።

እነሆም በዚሁ ገለጻ ለማንም ቢሆን ወልድ ሊገልጽለት ካልፈቀደና ካልገለጸለት በቀር፤ አብንና ወልድን ለማወቅ እንደማይቻል፤ ግልጽ ሆኖ ተነግሮ እናገኛለን። የአብን ሆነ የወልድን ማንነት ለማወቅ የሚቻለው፤ ወልድ ሲፈቅድና ሲገልጽ ብቻ ነው።

ይኸውም፤ ፍጡር የሆነ ሁሉ አብንና ወልድን እንዲያውቅ፤ የሚገልጽና ሊገለጽለትም የሚፈቅድ ወልድ ስለሆነ፤ ከእርሱ ዘንድ ካልተሰጠና ካልተገኘ በቀር፤ ይህ እውቀት በምንም በማናቸውም ሊገኝ የማይቻል መሆኑን፤ ለይቶ ያስገነዝበናልና ነው።

በዚህም ጊዜ ከፍጡራን ወገን ለሆነ ሁሉ፤ አብንና ወልድን እንዲያውቅ ወልድ ሊገልጽለት ባይፈቅድስ እንዴት ይሆናል? የሚል ጥያቄ መነሣቱ አይቀርም። መልሱ ግን ሩቅ አይደለም፤ ወልድ አብን ማን እንደሆነ ያውቅ ዘንድ ለማንም ሊገለጽ ባይፈቅድና ባይገልጽለት፤ ማንም ማን ይሁን ሳያውቅ ይቀራል እንጂ፤ ማንም በገዛ ራሱ ተነሥቶ አብንና ወልድን ሊያውቅ አይችልም።

ደግሞ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ወልድ ሊገልጽለት ከሚፈቅድ በቀር፤ አብን ሆነ ወልድን የሚያውቅ የለም ብሎ የተናገረው ኃይለ ቃል ጽኑዕና እሙን እንደሆነ ይቆማል። ምክንያቱም ሰማይና ምድር ያልፋሉ እንጂ፤ ቃሉ አያልፍምና ነው። ማቴ. 24፥35። ዮሐ. 8፥14።

አሁንም በዚሁ ገለጻ ላይ፤ ሌላ ጥያቄ ይኖራል። ይኸውም ከፍጡራን ወገን አብንና ወልድን እንዲያውቅ፤ ወልድ ሊገልጽለት ባይፈቅድና ባይገልጽለት፤ አብና መንፈስ ቅዱስ አይገለጹለትም? የሚል ነው።

መልሱ አዎን፤ አብንና ወልድን እንዲያውቅ ወልድ ሊገልጽለት ባይፈቅድና ባይገለጽለት፤ አብና መንፈስ ቅዱስ አይገለጹለትም። ምክንያቱም አብን ሆነ ራሱን «ወልድን» ለፍጡራን የሚገልጽና የሚፈቅድ ወልድ ሆኖአልና ነው።

ይህንንም ስንል ከመጽሐፍ ቅዱስ በተገኘው ማስረጃ እንጂ፤ ከጎሳባችን አንቅተን አይደለም። ኢሳ. 48፥16።

1ኛ፤ እነሆም አብ ወልድ ሊገልጽለት ለፈቀደው እንዲገልጽ ፈቃዱ ለመሆኑ፤ ራሱም አብ በወልድ እንዲገለጽ እንጂ፤ በሌላ በኩል እንዲገለጽ ፈቃዱ ላለመሆኑ፤ አክብሮ መስከሮ እንዳስታወቀለት እናገኛለን። ዮሐ. 8፥54። ሉቃ. 9፥49። ዮሐ. 12፥28።

ጌታችን በወንጌል ስለዚህ ሁኔታ በተናገረበት ርእስ፤ አዎን አባት ሆይ፤ ፈቃድህ በፊትህ እንዲህ ሆኖአልና፤ ሁሉ ከአባቴ ዘንድ ተሰጥቶኛል ብሎ ተናግሮአል። ማቴ. 11፥26። ዮሐ. 17፥10።

2ኛ፤ መንፈስ ቅዱስም ወልድን ያከብረዋል። ስለዚህ ወልድ ሊገልጽለት ለፈቀደው ከወልድ ወስዶ ይገልጽለታል እንጂ፤ መንፈስ ቅዱስ ከወልድ ያልወሰደውን ከገዛ ራሱ ለማንም አይገልጽለትም ሊገልጽለትም አይፈቅድም። ዮሐ. 2፥33። ዮሐ. 14፥26። ም. 15፥26። ዮሐ. 5፥32።

የእውነት መንፈስ ከገዛ ራሱ አይናገርምና፤ የሚመጣውንም ይነግራችኋል እርሱ ያከብረኛል። ለእኔ ካለኝ ወስዶ ይነግራችኋልና፤ ለአብ ያለው ሁሉ የእኔ ነው። ስለዚህ ለእኔ ካለኝ ወስዶ ይነግራችኋል አልሁ። ዮሐ. 16፥13፤15። ኤፌ. 1፥13።

ስለዚህ ወልድ ሊገልጽለት ለፈቀደው፤ መንፈስ ቅዱስ ሊገልጽለት ይፈቅዳል እንጂ፤ ወልድ ሊገልጽለት ላልፈቀደ፤ መንፈስ ቅዱስ ሊገልጽለት አይፈቅድም። ዮሐ. 15፥26። ዮሐ. 1፥4። 5፥8። 1ቆሮ. 12፥3። ገላ. 3፥5።

እንግዲህ እሳይ እንዳየው አብ ራሱን በወልድ እንዲገልጽ፤ ወልድም አብን ሆነ ወልድነቱን ሊገልጥለት ለፈቀደ እንዲገልጽ፤ አብ ፈቅዶአል። መንፈስ ቅዱስም ወልድ ሊገልጥለት ለፈቀደ እንዲገልጽ ፈቃዱ ሆኖአል። 1ቆሮ. 12፥3-11።

ወልድም ለማንም ቢሆን አብንና ራሴን እንዲያውቅ የምገልጽና የምፈቅድ እኔ ከሆንሁ፤ ለመግለጽ ባልፈቅድስ ምን አለብኝ? ብሎ በእርሱነቱ «በወልድ» በኩል እንዲገልጽ ፈቃዱ የሆነውን አብን የሚጨቁን ሳይሆን፤ አብ በልጁ ሊገልጽ በፈቀደበት ጊዜ ሁሉ፤ ወልድ ለመግለጽ ይፈቅዳል።

ራሱ ወልድ እኔ ዘወትር ደስ የሚያሰኘውን አደርጋለሁና አብ ከእኔ አይለይም። የላከኝን ፈቃድ እንጂ፤ ፈቃዴን አልሻምና፤ ሲል እያረጋገጠ ከአብ ፈቃድ የተለየ ሌላ ፈቃድ እንደሌለው ገልጾ የለምን? ዮሐ. 5፥20። ም. 6፥38።

እነሆም አብ በወልድ እንዲገልጽና ወልድም ሊገልጽለት ለፈቀደው እንዲገልጽ ፈቃዱ ሲሆን፤ ወልድም አብ በፈቀደው ፈቃድ መሠረት አብንና ራሱን ከመግለጽ በቀር፤ ሌላ ፈቃድ የሌለው መሆኑን፤ ኃይለ ቃሉ ግልጽ አድርጎ ያብራራል። መንፈስ ቅዱስም አብ በወልድ እንዲገልጽ የፈቀደው ፈቃድና ወልድም ለፈቀደለት እንዲገልጽ የሚፈቅደውን ፈቃድ አክብሮ ፈቅዶአል። እነሆም በዚህ የሦስቱ ፈቃድ አንድ እንደሆነ ይታያል።

እንግዲህ ይህ ዞር ዞር የተዋሕዶተ መለኮት አንዲት ፍጽምት ፈቃድ ብቻ ሆና መገኘትዋን ተጨባጭ አድርጎ የሚያስገነዝብ ነው። ሮሜ 11፥36። ኤፌ. 2፥18። 1ቆሮ. 12፥4፤18።

በዚህም የሥሉስ ቅዱስ እግዚአብሔራዊት ፈቃድ እንደ መሆንዋን በአንዲት የእግዚአብሔር ህልውናም ሦስት ፈቃድ የሚባል ነገር የሌለና፤ የማይኖር መሆኑን ለማየት ይቻላል። 2ቆሮ. 1፥20-22። ኤፌ. 2፥18። 2ቆሮ. 13፥14።

- 1፥ ከዚህ ጋር ወልድ ራሱን አብን ለሚፈቅደው የሚገልጽ መሆኑ፤ ከጊዜ በአንዱ ጊዜ የመጣለት ሳይሆን፤ የመለኮት ህልውና ዘላለማዊ ባሕርያዊ ግብር ነው።
- 2፥ አብም በወልድ እንዲገልጽ መሆኑና መፍቀዱ፤ ከጊዜያት በአንዱ ጊዜ የመጣለት ሳይሆን፤ የመለኮት ህልውና ዘላለማዊና ባሕርያዊ ግብር ነው። ማቴ. 11፥26።
- 3፥ መንፈስ ቅዱስም፤ በወልድ እንዲገልጽ በመፍቀድና የሚገልጽ መሆኑ፤ ወልድም አብንና ራሱን ያውቅ ዘንድ ለፈቀደለት እንዲገልጽ ፈቃዱ መሆኑና፤ ከወልድም ወስዶ መግለጹ፤ የመለኮት ህልውና ዘላለማዊ ባሕርያዊ ግብር እንደሆነ እናገኛለን። ዮሐ. 16፥6፤7። ሮሜ 11፥36።

ምዕራፍ ፳፰

ዋሕድ ወበኩር

አርዮሳውያን ግን በቅዱሳት መጻሕፍት ተገልጾ በተመርሆ ልቡናዊ ተገናዝቦ የተገኘውን፤ ይህን ሁሉ ማስረጃ እያዩ፤ እርሱን ወደ ጉን አግልለው በመጀመሪያ ቃል ነበረ ቃልም በእግዚአብሔር ዘንድ ነበረ። «ቃልም እግዚአብሔር ነበረ... ሁሉ በእርሱ ሆነ ያለ እርሱ ግን አንዳች ስንኳ አይሆንም።» ተብሎ የተነገረለትን ቃል ከራሳቸው በፈጠሩት ዘለፋ ፍጡር ነው ሊሉት ይፈልጋሉ።

ይህም አባባላቸው ሐዋርያው ጳውሎስ ወደ ቄላስይስ ሰዎች ከጻፈው ከምዕራፍ አንድ ቊጥር አሥራ አምስትና አሥራ ስድስት ላይ ባለው ጥቅስ እንደተደገፈ አድርገው ያስባሉ። ከቶውንም ይህ ጥቅስ ለአስተሳሰባቸው ታላቅ ምሽግ እንደሆነ ይገምታሉ። ይህ አስተሳሰባቸው ግን ጨርሶ ስሕተት ነው።

መቼም ከዚህ አስቀድመን ከተመለከትናቸው ክፍሎች «ቃል እግዚአብሔር ነበረ» ተብሎ ከተነገረለት በቀር፤ ዓለማት የተፈጠሩበት ሌላ ፍጡር ቃል ይኖራል ብለን አይደለም። ዳሩ ግን ሐዋርያው ጳውሎስ ለእነርሱ ሌላ ትምህርት እንደሰጣቸው አድርገው የሚያስመስሉትን ማስመሰል እስቲ በበጎ ፈቃድ እንይላቸው እንመልከትላቸው ብለን ነው።

አሁን እንግዲህ፡- አርዮሳውያን ወደ መሸጉበት ወደ ጥቅሱ ምሽግ እንግባና እግዚአብሔር ቃል ወልድን ፍጡር ወይም ፍጥረት ይለው እንደሆነ ሙሉ ቃሉን በጥሪ ንባብ እንዳለ አቅርቦን እንመልከት።

«ዘውእቱ አምሳሊሁ ለእግዚአብሔር ዘኢያስተርኢ። በኩሩ ዘላዕለ ኩሉ ተግባሩ እስመ ቦቱ ፈጠረ ኩሉ ዘበሰማይኒ ወዘበምድርኒ ዘያስተርኢ ወዘኢያስተርኢ፡- እመኒ መናብርት ወእመኒ አጋዕዝት ወእመኒ መኳንንት ወእመኒ ቀደምት ኩሉ ቦቱ ኮነ ወኩሉ በእንቲአሁ ተፈጥረ።»

እርሱ የማይታይ አምላክ ምሳሌ ነው። የሚታዩትና የማይታዩትም ዙፋናት ቢሆኑ ወይም ጌትነት፤ ወይም አለቅነት ወይም ሥልጣናት በሰማይና በምድር ያሉት ሁሉ በእርሱ ተፈጥረዋልና፤ ከፍጥረት ሁሉ በፊት በኩር ነው። ሁሉ በእርሱና ለእርሱ ተፈጥሮአል። ቄላስ. 1፥15፤16።

እነሆም፡- ይህን በጥሪ ንባብ የቀረበውን ሙሉ የጥቅሱን ቃል አተኩረን በማየት ላይ ነን። ከላይ ከታች ከቀኝ ከግራ፤ ደኅና አድርገን መመልከት ይገባናልና ነው።

ታዲያ፡- በዚሁ ዓረፍተ ነገር ውስጥ የእግዚአብሔር ቃል ወልድን ፍጥረት ወይም ፍጡር ነው የሚል ገለጻ አለወይ? በእውነቱ የምናየውን ብንናገር፤

የእግዚአብሔር ቃል ወልድን «የፍጥረት ሁሉ በኩር» ሲለው ብቻ እናገኛለን እንጂ፤ «ፍጥረት ወይም ፍጡር ነው» ሲለው አናገኝም።

አንባቢ ሆይ፡ ይቅርታ አድርግልኝና እባክህን ልጠይቅህ፡- በውኑ በዚሁ ጥቅስ በኩርን ፍጥረት ወይም ፍጡር ሲለው አይተሃልን? አይተህ እንደሆነ ተናገር። ካየህ ለምን ብለህ ትደብቀለህ? ተናገር፡- እግዚአብሔር እንደሆነ ከፍጥረት አይደገፍ እርሱ የእውነት አምላክ ነው።

እነሆም መጽሐፍ ቅዱስ በእግዚአብሔር መንፈስ እንደተጻፈ የሚረጋገጠው በዚህና በመሳሰሉ ሁሉ ከእውነት ፈቀቅ አለማለቱን በማስተማሪያ ነው። የመጽሐፍ ቅዱስ ቃል በእግዚአብሔር እውነትና ጽድቅ የተመሠረተ የባሕርያ መለኮቱ ግብር «መገለጽ» እንደመሆኑ፤ የሰው ልጆች ሁሉ ቃሉ ወደተገለጸበት እግዚአብሔራዊ ፈቃድ እንዲመጡና እንዲቀርቡ ይሰባቸዋል እንጂ፤ እርሱ ራሱ በልጁም ተሸብቦ ወደ ወሰዱት ቦታ እንደሚነዳ ፈረስ አይደለምና፤ ሰዎች ወደ ፈለጉት ወደ ራሳቸው ፍላጎት እንዲሰድህ ቢሉት አይወሰድላቸውም። እስቲ በሚከተሉት አርእስት እንመርምረው፡-

1፡ ምናልባት በሰዋሰው ደንብ ይኖር ይሆን?

«የፍጥረት ሁሉ በኩር ነው» ተብሎ በሚነገር የዓረፍተ ነገር ሐረግ፤ በኩር ተብሎ የተነገረው ስም ፍጥረት ተብሎ በመለወጥ የሚተረጉምበት ፈሊጥ በሰዋሰው ደንብ ይኖር ይሆን?

በመጽሐፍ ቅዱስ የተገኘው፡- «የማይታይ እግዚአብሔር ምሳሌ... የፍጥረት ሁሉ በኩር ነው» የሚል ነው። በመጽሐፍ ቅዱስ በተገለጸበት ጥሬ ንባብ፤ ቃሉ እንዲሁ ሆኖ ከተገኘ «የፍጥረት በኩር» በሚባልበት ጊዜ በኩርን ፍጥረት፤ ወይም ፍጥረትን በኩር ነው የሚያሰኝ የሰዋሰው ደንብ የለም። በጥሬ ንባቡ «ፍጥረት በኩር ነው ወይም በኩር ፍጥረት ነው» ተብሎ በመጽሐፍ ቅዱስ ጥሬ ንባብ ቢገኝ ኖሮ ግን፤ በኩር ተለውጦ ፍጥረት፤ ወይም ፍጥረት ተለውጦ በኩር እንደሚሆን ለማሳየት ባስቻለ ነበር።

ይህ ግን በመጽሐፍ ቅዱስ ጥሬ ንባብ ተጽፎ መገኘት ነበረበት። በጥሬ ንባቡ መጽሐፍ ቅዱስ ካልገለጸው ግን፤ ሰዋሰዋዊ ደንብ ሕገ ባሕርዩን ለቅቆ ቃላቶቹን ከአቀማመጣቸው፤ ሊያወጣቸውና ሊለውጣቸው አይቻለውም። አሁን ከዚህ ሳንርቅ ቀጥሎ ባለው ሰዋሰዋዊ መመሪያ እንነጋገራለን። ስለምን ቢሉ፤ አንዳንድ ቃላት በአገባብ ከመያዛቸው የተነሣ አንዱ ቃል እጉኑ ካለው ቃል በመለዋወጥ የራሱን ይዞታ ጥሎ፤ የሌላውን እጉኑ ያለውን ቃል ፍች የሚቀበል የሚወሰድ የሚመስላቸው ሰዎች ተገኝተዋልና፤ ነገሩን በትክክል አይተው ልባቸው እንዲጸላቸው ስለፈለገን ነው።

እንግዲህ ለማንኛውም የቃላቶቹን ልዩነት ደኅና አድርገው በመመርመር እንዲመለከቱላቸው፤ በትምህርተ ሰዋሰው በየአቋማቸው እንዴት እንደሚጠበቁ ለማሳየት የሚቀጥሉት ምሳሌዎችን ለማስረጃ አቅርባለን።

እርግጥ ነው፡- በዘርፍ ሙያ ረገድ ስም ከሌላው ስም ጋር በዘርፍ አያያዥ አማካይነት ይቀናጃል። ቅጽልም በቅጽልነት ወይም በቅጽል አስተኔ ሙያ ከስም ጋር ተያይዞ ይገኛል። ይሁን እንጂ፤ በዚህ የሙያ ይዞታ ማናቸውም ስም ለገዛ ራሱ የተሰየመበትን የራሱን ዘይቤ የሚያንጸባርቅበትን የመጠሪያን ስያሜ ትቶ ወይም ለቅቆ፤ ከአጠገቡ በሚገኝ ስም ሊለወጥና ያለ ስሙ ነሥቶ «ወስዶ» ሊሰየም አይችልም።

ለምሳሌ፡-

ሀ/ «ይህ የቶማስ አህያ ነው»

ለ/ «ያ የበሬ ቀንድ ነው» የሚል ዓረፍተ ነገርን እንውሰድና እንነጋገርበት።

ሀ/ እነሆም በአንደኛው ዓረፍተ ነገር፡- «ይህ የቶማስ አህያ ነው» ተብሎ የተነገረውን ወስደን በምንተነትንበት ጊዜ አህያው ቶማስ ነው የማለትን ፍች አንሰጠውም። ገንዘብ ወይም ንብረት መሆኑን ያሳያል እንጂ፤ አህያው ተለውጦ ቶማስ እንደሆነ አያሳይምና ነው። እንደዚህ አድርጎ በማለዋወጥ መናገርም ፈጽሞ ስሜት የሌለው ነው።

ለ/ በሁለተኛው ዓረፍተ ነገር «ያ የበሬ ቀንድ «የሚለውን አነጋገር» በሬ ቀንድ ነው ወይም ቀንዱ በሬ ነው» የሚል ዓረፍተ ነገር ቀንድ በሬ ነው ለማለት እንደማያስችል እናውቃለንና ነው።

«ያ የበሬ ቀንድ ነው» ተብሎ በተነገረው ዓረፍተ ነገር የሚገኙ ስሞች የሙያ አቀማመጣቸው በዘርፍ አያያዥ አቀናጅነት የተያያዙ መሆናቸው እርግጥ ነው። ይሁን እንጂ ስሞቹን አንዱ ለሌላው ተለዋጭ በሚያደርግበት አቋም ያልተመሠረቱ መሆናቸውን ደግሞ እናውቃለንና ያ የበሬ ቀንድ ነው። ወይም በሬው ቀንድ ነው እንደማያሰኝ ፈጽመን እንረዳለን።

2፡ «እባብ ያየ በልጥ በረየ»

የማይታይ እግዚአብሔር ምሳሌ ... የፍጥረት ሁሉ በኩር ተብሎ በመጽሐፍ ቅዱስ ጥሬ ንባብ እንደዚሁ ቅልብጭ ብሎ የሚታየውን፤ በሰዋሰው ደንብም የቃላቶቹን አቀማመጥ በሚገባ ጠብቆ የሚገኘውን የዓረፍተ ነገር አሰካክ፤ አርዮሳውያን ለዋውጠው ለመናገር የሚፈልጉት፤ ስለምን ይሆን? ብለን እንጠይቃለን።

ምናልባት ፍጥረት የሚል ስም በኩር ከሚል ስም ጋር፤ አብሮ አንድ ላይ ተጽፎና ተቀራርቦ ሰላዩና በኩርን «ፍጥረት» ብሎ ሐዋርያው ጳውሎስ የተናገረለት መስሎአቸው ይሆን?

አንዳንድ ጊዜ እንደሚታይ ቅዱሳት መጻሕፍትን በትምህርተ መለኮት ገሠሣ ወይም በልቡናዊ ተመርሆ መንገድ፤ እንደ ሥርዓቱ ያልተከታተሉ ወገኖች፤ ይህን በመሰለ የገበሬ አስደንግጥ ንባብ፤ የሚሰናከሉ መሆናቸው የታወቀ ነውና፤ ከዚህ የተነሣ ይመስላል «እባብ ያየ በልጥ በረየ»።

ይሁን እንጂ የመጽሐፍ ቅዱስ እውነተኛ ምስክርነት፡- በመሆን እንጂ፡ «በይመሰላል» እንደግዴታ ለራሱ እናውቃለን።

እነሆም፡- «የፍጥረት ሁሉ በኩር ነው» የሚል የመጽሐፍ ቅዱስ ጥሪ ንባብ በራሱ አቋም ግልጽ ሆኖ የተጻፈና የቃላት አቀማመጥም በግያደናግር አቋም ጸንተው የሚታዩ ስለሆነ፤ የሚያስደነግጥ ጠባይ አይገኝበትም። አቀማመጡም በጉት የቅኔ መንገድ የተመሠረተ አይደለም። «ፍጥረት» የሚል ቀዋሚ ስያሜ ቀርቶበት «ፍጥረት» ተብሎ ተለውጦ መሰየም አለበት የሚል የአርዮሳውያን አባባል፤ ሌላ ምሥጢር ኖሮት ሳይሆን፤ ከኑግ ጋር የተገኘህ ሰፊ ሀሳብ አብረህ ተወቀጥ እንደሚባለው ሁሉ ሆኖ እናገኘዋለን።

ይህም በኩር የሚል ስም፡ ፍጥረት ከሚል ስም ጉን አብሮ ከተገኘ፤ ዘንድ ፍጥረት መባል አለበት ሲሉ፤ አርዮሳውያን ያስቸኳይ አዋጅ እንዳወጁበት ነው የሚያሳይ።

አሁን በኩር ግለት ምን ግለት ስለመሆኑ እንነጋገርበታለን። በመጽሐፍ ቅዱስ አብነት «በኩር» የሚል ቃል የሚያሳየው ስለመፈጠር ሳይሆን፤ በልደት ላይ የተመሠረተና የግያሻግ ትርጉምን ይዞ ነው።

ይኸውም፡- በመጽሐፍ ቅዱስ «በኩር» የሚል ቃል በግናቸውም የልደት ዓይነት፡- ይኸውም በባሕርይ ልደት ሆነ በግብር ልደት ሲነገር፤ የልደትን መሠረት ይዞ እንጂ፤ መፈጠርን ወይም ተፈጥሮን በሚመለከት ሁኔታ የተነገረበት በታ አይገኝም።

1፡ የባሕርይ መወለድ ከአንድ ወላጅ «ወላጅ» ምንጭ መፍለቅ፤ ወይም መውጣት ነው። ይኸውም በመፈጠር በመሠራት ወይም በመደረግ መምጣት ግለት አይደለም። መፈጠር ግን ተፈጥሮ ተሠርቶ ተበጅቶ መገኘት ነው። ከአንድ ወላጅ ወይም ወላጅ ፈልቆ ወይም መንጭቶ መገኘት አይደለም። የግብር ልደት ሲባል ደግሞ፤ የባሕርይ የመፈጠር ትርጉም ሳይኖርበት፤ እንዲሁ የሚሰጥ ልጅነት ነው። በእነዚህ በተጠቀሱ አቋሞች ላይ ያለውን ልዩነት ጠንቅቆ መረዳት፤ ስለ ብኩርና ለሚወሰደው ትምህርት በጣም ጠቃሚ ነው።

ለምሳሌ፡-

1ኛ፡ አዳም ሁለት መቶ ሠላሳ ዓመት ኖረ፤ ልጁንም በምሳሌው እንደመልከው ወለደ፤ ስሙንም ሴት ብሎ ጠራው ተብሎ ተጽፎ እናገኛለን። ዘፍጥ. 5፡3። እነሆም በአዳም ምሳሌና በመልኩ የተወለደ ሴት፤ ለአዳም የባሕርይ ልጅ ነው። ይህ የባሕርይ ልደትን ያመለክታል።

2ኛ፡ «አዳም የእግዚአብሔር ልጅ ተባለ» ሉቃ. 3፡38። ነገር ግን አዳም የእግዚአብሔር ልጅ የተባለበት በመፈጠሩ እንጂ፤ ከእግዚአብሔር ባሕርይ ፈልቆ መንጭቶ ስለተገኘ አይደለም። ይህ የአዳም ልጅነት የግብር ልጅነት

ነው። ዘፍጥ. 1፡26-28። ም. 2፡7። ይህ ደግሞ የግብር ልደትን ያስገነዝባል።

እነሆም የቃላትን ልዩነትና አቀማመጥ ከመሠረቱ አጠናቅቆ መገንዘብ ጠቃሚ ነው። ይህም እርግጥ ከሆነ፤ የበኩር መሠረትና መዋቅር የተነገረባቸውን አቋሞች ከመጽሐፍ ቅዱስ ጠቅሰን እናቀርባለን።

ሀ/ በኩር ሲባል ቀዳማዊ ወይም መጀመሪያ ሆኖ፤ በልደትና መገኘት እንደሆነ እናያለን።

ለ/ በኩር ሲባል ቀዳማዊ ወይም መጀመሪያ ሆኖ ተወልዶ ለሌሎች የልደት ተከታታዮች አበጋዝ ወይም አለቃ መሆን ነው።

ይኸውም፡- በቅድሚያ በመገኘቱ ወደ ወላጅ «የአባቱ አከል መሰልነት» የሚመለከት ይዞታ ነው። ዘፀአ. 13፡3። ሉቃ. 2፡23፤24። ይዞታውም የወላጅ መሰል ሆኖ መቆመን የሚያስገነዝብ ነው። እንደዚሁም ቀዳሚ ሆኖ በመወለድ በመገኘቱ ቀጥለው ለሚወለዱት ወንድሞቹ መነሻ በመሆን የእነርሱ በህሉና መገኘትና ለግስከተል አስችሎአልና፤ አበጋዛቸው አለቃቸው ለመሆን ያበቃዋል።

እነሆም በኩር በሚል ቃል ውስጥ፤ ሁለት አሳቦች እንዳሉ እናያለን።

ሀ/ ቀዳማዊ ሆኖ ከወላጁ በመውጣት ስላለው ይዞታና፡-

ለ/ ቀዳማዊ ሆኖ በልደት ከመገኘቱ የተነሣ ለሌሎች አበጋዝ ወይም አለቃ መሆንን ስለሚያስችለው ይዞታ ነው።

እነዚህን ለይቶ ለመረዳት ቀጥሎ ያለውን መረጃ መከታተል ያስፈልጋል።

1፡ ቀዳማዊ ሆኖ መወለድ የሚለውን አይደለም። የቀዳማዊነቱም ታሪክ አይሻርም፤ ቀዳማዊ ሆኖ መወለዱ የተፈጸመ ታሪክ አለውና፤ የተወለደ ሰው ከወላጁ አንድ ጊዜ፤ ተወልዶአልና፤ ቀዳማዊ ሆኖ እንዳልተወለደ ሊቈጠር፤ ሊደረግ የሚያበቃ ምክንያት የለምና ነው።

2፡ ቀዳማዊ ሆኖ ከወላጁ ተወልዶ ሳለ፤ ለሌሎች ወንድሞች አበጋዝ ወይም አለቃ የመሆን ብኩርና ግን፤ ቀዳማዊ ሆኖ ለተወለደ ለበኩር ጸንቶለት ሊኖር፤ የተመደበ ሲሆን፤ በአግባቡ ከሥርዓቱ ውጭ ከተገኘ ግን ብኩርናው ቀዳማዊ ሆኖ ላልተወለደ ለተከታይ ወንድሙም ሊተላለፍለት ይችላል።

ይህን ለመረዳት የኤሳው ብኩርና በሽያጭ ለያቆብ ተላልፎአል። ዘፍጥ. 25፡31-34። ም. 27፡36። ዕብ. 12፡16።

የሮቤል ብኩርናም በነውር ሥራ ለዮሴፍ ሊተላለፍ በቅቶአል። ዘፍጥ. 48፡3፤4። ም. 49፡26።

እነሆም የእነዚህ ሰዎች የኤሳውና የሮቤል ብኩርና ተወስደባቸው ሲባል፤ ቀዳማዊ ሆነው የተወለዱበት ብኩርናቸው አይደለም። ቀዳማውያን ሆነው

የመወለዳቸውና «በኩር» የመባላቸው ታሪክ፤ እንዳለ እንደተጠበቀ ነው። ሃገር ግን ቀዳማውያን ሆነው ከመወለዳቸው የተነሣ የነበራቸው ለሌሎች አበጋዝ ወይም አለቃ የመሆን የበረከት ብኩርና፤ በሠሩት ነውር ምክንያት ተገፈው፤ ቀዳማውያን ሆነው ላልተወለዱት ለያዕቆብና ለዮሴፍ ሊተላለፍ በቅተዋል።

ይኸውም የኤሳው የርቤል መደበኛ ብኩርና ከእነርሱ ቀጥለው ለተወለዱት ወንድሞቻቸው ተላልፎላቸው፤ ሥልጣናቸው ወይም መብታቸው ተወስዶ ባቸዋል ግለት ነው።

እንግዲህ የወንድሞች አለቃና አበጋዝ የመሆን መብት ያለበት ብኩርና፤ ግምባር ቀደም በመወለድ ብቻ ሳይሆን፤ ከወላጅ ያለው የመወለድ መሠረት ሳይኖር፤ ተከታይ ሆኖ፤ በመወለድም ሊገኝ ይችላል ግለት ነው።

እርሱም የወንድሞች አለቃ ወይም አበጋዝ መባል ሲሆን፤ በያዕቆብና በዮሴፍ እንደታየው፤ የሀብተ በረከት ይዞታ የሹመት መብት ያለበት በኩር መሆኑ ነው። አሁን በአባት በኩል የሚመጣው ብኩርናንና ሁኔታውን አየን።

በእናት በኩል ስለሚወርደው ብኩርና።

በእናት በኩል ይኸውም በሴት ረገድ ስለሚመጣ ብኩርና እንዴት እንደሆነ እንመለከታለን።

በእናት «በሴት» በኩል የሚመጣ ብኩርና በአባት በኩል እንደሚመጣ ብኩርና የተደራረበ ምሥጢር የለውም። ይኸውም በቀዳማዊነት መወለድን ብቻ መሠረት ያደርጋል። ይኸውም «ኩሉ ዘይፈትሕ ግገፀን እሙ ቅዱስ ይሰመይ ለእግዚአብሔር የእናቱን ግገፀን የሚፈታ ወንድ ሁሉ ለእግዚአብሔር የተቀደሰ ነው» በሚል መነሻ በኩር መባሉ ይገኛል ግለት ነው። ይህ ሂደት በደረጃው የእንስሳትን በኩር የሚያክል ነው።

ይህ ዓይነት ብኩርና በእናት ረገድ የሚታይ ስለሆነ፤ የእናቱን ግገፀን የሚፈታ ወንድ ይሁን እንጂ፤ ወንድሞችን ቢያስከትልም ባያስከትልም በኩር መሰኘትን አያስቀርበትም። ዘጸአ. 13፡1፤2።

ለምሳሌ የአንዱ ልጅዋ የሶምሶን እናት የግኑሄ ሚስት፤ አንድ ልጅዋ ሶምሶን «የእናቱን ግገፀን የሚፈታ ወንድ ልጅ ሁሉ» በተባለው መሠረት በእናት ረገድ በኩር ነው። የተቀደሰ ሆኖ ቀርቦአል። በመወለዱ ረገድ ግገፀንዋን ፈትተዋልና ነው። መሳፍ. 13፡1-25።

ይህ ዓይነት ብኩርና ቀዳማይ ሆኖ፤ ከእናት ግገፀን ከመውጣት ጋር የተሳሠረ ነው እንጂ፤ ተከታታይ ወንድሞችን ከማስከተል ወይም ካለማስከተል ጋር የተያያዘ አብነት የለውም። ማቴ. 1፡24። ሉቃ. 2፡7 23፡24።

እነሆም በሰው ልጆች ዘንድ፤ በኩር የባሕርየ ልደት ጠቀስ «በኩር» የሚል ቃል የተመሠረተባቸው አሳቦች ከዚህ በላይ አየን።

በአጠቃላይም፡-

1ኛ፡ በቀዳማዊነት በመወለድ የሚገኙና ቀዳማዊነቱም የማይካድና፤ ታሪክ የማይሸረው እንደ ኤሳውና እንደ ሮቤል ያለው ብኩርና።

2ኛ፡ በታሪክ ቀዳማዊ ሆኖ የመወለድ ይዞታ ሳይኖርበት የልቅናና የአበጋዝነት መብት በውርስ በመጉናጸፍ የተገኘ እንደ ያዕቆብ እንደ ኤሳው ያለ ብኩርና።

3ኛ፡ በእናት ረገድ የሚመጣ የእናት ግገፀን የሚከፍት ወንድ ልጅ ለእግዚአብሔር የተቀደሰ ይሁን ተብሎ በተደነገገው ሕግ መሠረት ወንድሞችን ባያስከትልም፤ ለወንድሞች አለቃ ወይም አበጋዝ የመሆን ሀብተ በረከት ባይኖርበትም በኩር የሚሰኝበት ብኩርና ናቸው። እነዚህ ሁሉ በመሠረቱ በባሕርየ ልደት ላይ የተመሠረቱ ናቸው።

በብሉይ ኪዳን በባሕርየ ልደት የተመሠረተ ሌላ የብዙርና አቋም ይገኛል።

እነሆም በአሪት እንደተገለጸው ከእንስሳና ከቡቃያ ከዘርም ቀዳማዊ ሆኖ የሚያፈራና የሚወለድ ሁሉ በብር ይባል ነበር።

ነጠል ተደርጎ ሲነገርም፡-

1፡ ከዘር፡ ከቡቃያ ቀደምትነት ይዞ ወይም በመጀመሪያ የሚያፈራው «ቀዳምያት» ይባል ነበር።

2፡ ከእንስሳ ከሰው ቀዳማዊ ሆኖ የሚወለድ ግን፤ በብር ወይም በብረት ይባል እንደነበረ፤ በመጽሐፍ ቅዱስ ልዩ ልዩ ክፍሎች እናገኛለን። ይህም ሁኔታ ፍሬ ሆኖ በቅድሚያ መውጣትን፤ «መድረስን» ልጅ ሆኖ በቀዳማዊነት መውጣትን ወይም መወለድን፤ ወይም ሌሎችን ቀድሞ መገኘትን ያስገነዝባል። ፍሬ ከዘሩ ውስጥ አፍርቶ የሚገኝ እንጂ፤ ከውጭ ተሠርቶ የሚመጣ እንዳልሆነ በሚታወቅበት መጠን፤ ፍሬ ቀዳማዊ ሆኖ በማፍራቱ በብረት ቢሰኝም ተፈጥሮ ተሠርቶ አይደለምና፤ በብርናው ከባሕርየ ልደት መመሥረቱ ስለዚህ ነው።

3፡ የግብር ልደት ብዙርና። «እስራኤል የበክር ልጅ ነው»

በመጽሐፍ ቅዱስ ልዑል እግዚአብሔር «እሥራኤል የበክር ልጅ ነው» ተብሎ ሲናገር ይገኛል። ይህ ዓይነቱ ልደት የባሕርይ ልደት ባይሆንም እንኳ፤ በጸጋ ልደት እሥራኤል የበክር ልጅ ተብሎ ተጠርቶበታል። ዘፀአ. 4፡22፤ 23።

ይህ እሥራኤል የእግዚአብሔር የበክር ልጅ የተባለበት ብዙርና ግንን ያስከትላል? ቢሉ፡ አሕዛብ በክርስቶስ ባመኑ ጊዜ፤ እሥራኤልን በእምነት ተከትለዋል። የእግዚአብሔር ልጅነት አግኝተዋልና፤ አሕዛብ ተከታዮች ወንድሞች መሆናቸውን ያሳያል።

ይህንም፤ ሐዋርያው በደሴተ ፍጥም በራእይ ተገልጾለት ጽፎት እናገኛለን። ከእሥራ ሁለቱ ነገደ እሥራኤል ከእያንዳንዱ ነገድ አሥራ ሁለት ሺህ ሰዎች ከበብራቱ ቀጥለው ግን ግንም ሊቈጥራቸው የማይችል ከአሕዛብና ከቋንቋዎችም ሁሉ እጅግ ብዙ ሰዎች እንደ ነበሩና፤ እነርሱም ነጭ ልብስ ለብሰው የዝንባባን ዝንጣፊዎች በእጃቸው ይዘው በዙፋኑና በበጉ ፊት ቆመው አየሁ። ብሉአል። ራእ. 7፡3-17።

ይህም እሥራኤል በአብርሃም እምነት ከአሕዛብ አስቀድመው በመግባት በብራት እንደተባሉ ከአሕዛብ ደግሞ በእነርሱ ፈር ያንኑ አብርሃም ባመነበት እምነት አምነው በፃይማኖት ተከታትለው እንደቀጠሉ ይህ ራዕይ አሳይተዋል። ሮሜ 4፡12-23።

እነሆም የእሥራኤል ብዙርና ግንን ያስከትላል? ለተባለው ጥያቄ አሕዛብን በእምነት የእግዚአብሔር ልጅነት ግጥማቸውን ተገንዝቦ እሥራኤልን እንደ ተከተሉ አይቶ መረዳት ነው። ኤፌ. 2፡11-22።

ይህ በግብር ልጅነት የተመሠረተ ብዙርና ነው፤ ይሁን እንጂ፤ በዚህም እንኳ ቢሆን ብዙርና በመፈጠር እንዳልተቋቋመ ለግዮት ነው የምንችለው። ገላ. 3፡29።

በአጠቃላይ ስንመለከት የሰዎችን ሆነ የእንስሳቱን ባሕርየ ልደትና ባሕርየ ልደት ጠቀስ ብዙርና ስናይ፤ ቀዳማዊ ሆኖ መገኘትን ብቻ ሳይሆን፤ ከእናቱ ከሚወርደው ብዙርና በቀር፤ ተከታዮችን ግስከተልና ግምባር ቀደም ሆኖ፤ መገኘትን ሌሎችን ቀድሞ መገኘትን የያዘ ነው።

በዚሁ ምክንያት ደግሞ «በብር» ወይም በብረት ወይም ቀዳምያት የሚል ስያሜ እንደመጣ ልንገነዘብ እንችላለን።

የእግዚአብሔር ቃል ወልድ በየትኛው ሁኔታ «በብር» ተባለ?

ከዚህ በላይ ስለ በብር የተነገረውን የተመለከተ ሰው የእግዚአብሔር ቃል ወልድ ከዚህ በላይ ስለ በብር ከተነገሩት ዝርዝሮችና ሁኔታዎች በየትኛው ሁኔታ «በብር» እንደተባለ ለመረዳት እንደሚገባ የታወቀ ነው። እውነትም የእግዚአብሔር ቃል ወልድ «በብር» ሲባል እላይ ከተጠቀሱት ዝርዝር ሁኔታዎች በየትኛው ነው «በብር» የተባለ? ብሎ መጠየቅ የተገባ ነው። ይህን ለመረዳት መጀመሪያ ነገር የወልድ ዋሕድ ብሔተ «ልደት» ቃል እግዚአብሔር አቋም መመልከት ያገኛል።

እነሆም ወልድ ቃል እግዚአብሔር ከዘለዓለም ከአብ ባሕርይ በተወለደበት ልደቱ፤ ወልድ ዋሕድ «አንድያ ልጅ» ብሔተ ልደት፤ ቀዳሚና ተከታይ የሌለው በልደት ብቸኛ የሆነ አንድያ ልጅ ይሰኛል።

በዚህም ልደቱ በብር አይሰኝበትም። ምክንያቱም ግልጽ ነው።

1ኛ፡ ከአብ የወጣበት የልደት ፀሐት «መውጣት» ዘለዓለማዊ ነውና። መዝ. 109/110/፡3። ሚክ. 5፡2።

2ኛ፡ ከአብ የወጣበት ፀሐት «መውጣት» ከጊዜያት በአንዱ ጊዜ የሆነ ሳይሆን፤ ከዘለዓለማዊ ፀሐት «አወጣጥ ነጸብራቅ» ነውና፤ ዕብ. 1፡3። ዮሐ. 1፡18።

ግብረሪያ፡- ግለት በዚህ በባሕርይ ልደቱ ወልድ ዋሕድ «ተቀዳሚና ተከታይ የሌለው አንድያ ልጅ ብሔተ ልደት በልደት ብቸኛ አንድ ለአባቱ ነውና፤ እንዲህ ያለ በመሆኑ በኩር አይባልበትም» ይኸውም እርሱ ከአባቱ በተወለደበት በባሕርይ ልደት ከአባቱ በባሕርይ የተወለዱ ሌሎች ተከታዮች ወንድሞች የሉትምና። በዚህ ረገድ ብኩርና የሚያሻው አይደለም።

3ኛ፡ በዚህ በባሕርይ ልደቱ ዋሕድ «አንድያ ልጅ» እንደመሆኑ እንደዚሁም በባሕርይ ህልውና ከአብ ከመንፈስ ቅዱስ ተገናኝቦ በአንዲት ተዋሕዶተ መለኮት ይኖራል። እንደዚሁም በዕረና በአካል አብገና መንፈስ ቅዱስን መስሎና አክሎ ከአብና ከመንፈስ ቅዱስ ጋር፡ ይተካካላልና። ዮሐ. 10+30። ዕብ. 1+3።

ታዲያ ወደዚህ የልዕልና መለኮት ደረጃ የሚደርስ ከየት ይመጣል? ከሌለስ ለአንዲያ ልጁ ተከታይ የሚሆን ከየት ይገኛል?

4ኛ፡ ከእግዚአብሔር ባሕርይ የተወለዱ ሌሎች ልጆች ስለሌሉ፤ የሚከተሉት የሉምና።

5ኛ፡ የእግዚአብሔር ባሕርይ ያላቸው ሌሎች አልተገኙምና፤ በዚሁ ረገድ ወልድ፡ በባሕርይ ልደቱ ለማን በኩር ይሆናል?

ይሁን እንጂ፤ የእግዚአብሔር ቃል ወልድ ዋሕድ «ተቀዳሚና ተከታይ የሌለው አንድያ ልጅ» በሚሰኝበት አቅዋም በዚሁ ገለጻ እንደተነገረ ሆኖ፡ በመጽሐፍ ቅዱስ የታወቀ የተወገነቀ ሆኖአል።

እንግዲህ የእግዚአብሔር ቃል ወልድ ተቀዳሚና ተከታይ የሌለውና ለአባቱ አንድያ ልጅ መሆኑ ከታወቀና ከተጠነቀቀ፤ ታዲያ «በኩር» ተብሎ መጠራቱ በምን መንገድ ነው? ብለን እንድንጠይቅ እንገደዳለን። ምክንያቱም የእግዚአብሔር ቃል ወልድ «በኩር» ተብሎ የተነገረለት ከመጽሐፍ ቅዱስ ነውና።

መጽሐፍ ቅዱስ ወልድ ቃል እግዚአብሔርን በኩር ከማለቱም በኩር ስለተሰኘበት ሁኔታም ብሩህ አድርጎ ሳይገልጸው አላለፈም። ብቻ እኛ ንቃት በተመላ መንፈስና በቅንነት የእግዚአብሔርን ቃል ለማስተዋል ዝግጁዎች መሆን ይኖርብናል።

እነሆም «ነገር ከሥሩ ውኃ ከጥሩ» እንዲሉ፡ ሁኔታውን ከመሠረቱ ብናመጣው ሳንጠቀም አንቀርም።

እነሆም ቃል እግዚአብሔር ወልድ ከአባቱና ከቅዱስ መንፈስ ዘንድ በህልውና ተገናኝቦ የኖረ፡ ለአባቱ ተቀዳሚና ተከታይ የሌለው አንድያ ልጅ እንደመሆኑ፡ ከአባቱና ከቅዱስ መንፈስ ጋር ምንም ባዕድ ነገር ባልዘረ ጊዜ፤ በዘለዓለማዊነት ሲኖር፤ ዓለማት እንዲፈጠሩ የእግዚአብሔር በጎ ፈቃድ ሆነ።

ይህ እግዚአብሔራዊ በጎ ፈቃድም ዓለማት እንዲፈጠሩ ብቻ ሳይሆን፤ ዓለማት እንዲፈጠሩ ምክሩና ጥበቡ፡ ጋይሉ በሚሆን በአንዲያ ልጁ መደብ ወሰነ። ኤፌ. 1+11።

ይህም ዓለም ሳይፈጠር በእግዚአብሔር ዘለዓለማዊ በጎ ፈቃድ እንደተወሰነና እንደተመደበ አልቀረም። በጊዜው ጊዜ የአብ ምክሩ፡ ጥበቡ፡ ቃሉ በሚሆን በእግዚአብሔር ቃል ወልድ ዓለማት ተፈጠሩ።

ይኸውና፡- ሐዋርያው ጳውሎስ ይህን ሁኔታ መሠረት አድርጎ፡ ቃል እግዚአብሔር ወልድን «የፍጥረት በኩር» ሲለው እንመለከታለን። ቂላስ. 1+15፤ 16።

ይሁን እንጂ ይህ ብኩርና በብሉይ ኪዳን ዘመን ሰዎች በኩር ይሰኙበት እንደ ነበረ ብኩርና አይደለም። ከመሠረቱ፤ አይመሳሰልም። ትንሽ መመሳሰል የሚታይበት በእልቅናና በአበጋዝነት ብቻ ነው።

በብሉይ ኪዳን ዘመን በኩር ለመሆን ይበቁበት የነበረ ሁኔታ ከዚህ አስቀድመን እንደገለጽንው ከወላጅ አባታቸው ተወልደው ከዚያው ከወላጅ አባታቸው ለተወለዱት ወንድሞቻቸው አበጋዝ ወይም አለቃ በመሆን ነው።

የወልድ ቃል እግዚአብሔር «የፍጥረት በኩር» መባል ግን በመሠረቱ ይህን የሚመስል አይደለም።

ሀ/ እርሱ በዘለዓለም ልደት ከአብ ባሕርይ ተወልዶአል።

ለ/ እነርሱ «ፍጥረታት» ግን፤ ከአብ ባሕርይ ያልወጡ ያልተወለዱ ፍጡራን ናቸው።

አንድያ ልጅ «ወልድ» በኩር ሲባል፤ ሰዎች «በኩር» ይባሉበት በነበረ ሁኔታ እንዳልተጠራበት ያሳየናል።

ስለዚህ ቃል እግዚአብሔር ወልድን «የፍጥረት በኩር» ሲለው ምን ተገንዝቦ እንደተናገረ እንደገልጽልንና እንደያስገነዝበን ሐዋርያው ጳውሎስን ራሱን ብንጠይቀው የተሻለ ይሆናል።

በመንፈስ ቅዱስ ተቃኝተ የሚናገር ቅዱስ ጳውሎስ ቃል እግዚአብሔር ወልድን ለምን «የፍጥረት በኩር» እንዳለው በቂ ማስረጃ አቅርቦ እንጂ፤ እንዲያው በደፈናው ተናገረ እንዳላለፈ በማመን በጉጉት ለመረዳት መሻታችንን ማጎቃቃት ይኖርብናል።

ሐዋርያው ጳውሎስ ቃል እግዚአብሔር ወልድን «የፍጥረት በኩር» ያለበትን ምክንያት ሲያስረዳ፤ ከዚህ ቀጥለው በሚገኙት በሦስት መሠረታውያን ነጥቦች እንደሆነ አበጥሮ ሲገልጽልን እናገኛለን።

እነዚህ፡-

1ኛ፡ ፍጥረታት የተፈጠሩበት በእርሱ «በወልድ» ስለ መሆኑ፡-

2ኛ፡ ፍጥረታት ካለመኖር ወደመኖር አቋም ተፈጥረው የመጡበት ምክንያት ለእርሱ «ለወልድ» እንዲሆኑ ተፈልጎ ስለመሆኑ፡-

3ኛ፡ ፍጥረታት በህሉና አቋም ለመገኘታቸው መነሻው ከእርሱ የተነሣ ስለመሆኑ ናቸው።

ሐዋርያው ቃለ እግዚአብሔር ወልድን «የፍጥረት በኩር» ያለበትን በእነዚህ ነጥቦች ሲጠቀም፤ ምክንያትና ማስረጃ ባለው አቀራረብ መሠረታዊ ትምህርቱን ገልጾባቸዋል።

1ኛ፡ «ሁሉ በእርሱ ተፈጠረ»

ፍጥረታት በእርሱ «በወልድ» ስለተፈጠሩ ወይም ስለተሠሩ «የፍጥረት በኩር» ነው ለማለቱ ሐዋርያው ጳውሎስ በሚከተለው ገለጻ ሲያስረዳ ይታያል።

ገለጻውም የሚታዩትንና የማይታዩትን ዙፋናት ቢሆኑ ወይም ጌትነት ልዩነት ወይም ሥልጣናት በሰማይና በምድር ያሉት ሁሉ በእርሱ ተፈጥረዋልና እርሱ ከፍጥረት ሁሉ በፊት በኩር ነው የሚል ነው። ቂላስ. 1፡15፤16።

እነሆም ሐዋርያው «የፍጥረት በኩር ነው» ያለበትን ሲያስረዳ፤ ከሚታይ ከማይታይ ጀምሮ የፈጠራቸው ሠርዌ ፍጥረታት ሁሉ፤ በእርሱ ስለተፈጠሩበት፤ መሆኑን ገልጾ የለምን?

አዎን፡-

ሀ/ ፍጥረታት ሁሉ በእርሱ በቃል ስለተፈጠሩ፡-

ለ/ ፍጥረታት ሁሉ ያለ እርሱ ስላልተፈጠሩ፡-

ሐ/ ፍጥረታት በቅደም ተከተል ቢፈጠሩም እንኳን ያለ እርሱ ፈጽመው ስላልተፈጠሩ፡

መ/ ሁሉም ያለምንም አጋዥ በእርሱ ብቻ ስለተፈጠሩ የፍጥረት በኩር ነው።

ታዲያ ይህ ሐዋርያው «የፍጥረት ሁሉ በኩር» ያለበት በቂ ምክንያት አይደለምን? ሐዋርያው ጳውሎስ ይህን ስላወቀ አምናበት፤ በቂ ማስረጃ አድርጎ አቅርቦታል።

«ሁሉ በእርሱ ተፈጥሮአልና» የሚለውን ሰዋስዋዊ አገባብ ምን ማስረጃ ይዞ እንዳቀረበ አስረጅነቱ ለየትኛው የግሥ አንቀጽ እንደሆነ ሊያተኩሩበት ይገባ የለምን?

2ኛ፡ «ሁሉ ለእርሱ ተፈጠረ»

ፍጥረታት ካለመኖር ወደ መኖር ደረጃ «አቅዋም» በእርሱ በወልድ የመጡ ሲሆን፤ ካለመኖር ወደመኖር የመጡበትም ምክንያት አለ። ይህ ምክንያት ምን ይሆን? አያስኝምን የሚያጠያይቅ ነው።

ሐዋርያው የዚህን አጠያያቂ ምክንያት መሠረት ሲገልጽ፤ ወልድን የፍጥረት በኩር ያለበትን ማስረጃ አድርጎ አቅርቦት ይገኛልና፤ ከእርሱ ብንሰማ መልካም ነው። የሐዋርያው ቃል በቀጥታ ከፍጥረታት ሁሉ በፊት በኩር ነው።

«ሁሉ በእርሱና ለእርሱ ተፈጥሮአል እርሱም ከሁሉ በፊት ነው ይላል» ቂላስ. 1፡15፤16። በዚሁ ገለጻው ሐዋርያው «ሁሉ በእርሱ ተፈጥሮአል» ከማለቱም በላይ «ሁሉ ለእርሱ ሊሆን ተፈጠረ» ብሎአል። በዚህ ክፍል «ለእርሱ ተፈጠረ» በሚል ሐረግ ላይ እንድናተኩር ያስገነዝበናል። «ለእርሱ ተፈጠረ» ሲባል ፍጥረታት ሁሉ የተፈጠሩ ለእርሱ እንዲሆኑ ታስበው ታቅደው መፈጠራቸውን የሚያስገነዝቡ ነው። ፍጥረታት የተፈጠሩት በእርሱ «በወልድ» ሲሆን ቀድሞውኑ ለእርሱ እንዲሆኑ ታስቦ ነውና፤ በዚሁ ምክንያት ወልድ «የፍጥረት በኩር ነው።»

«ሁሉ በእርሱ ሆነ፤ ለእርሱም ሆነ» በማለት የፍጥረት መፈጠር ዋና ምክንያት ለእርሱ እንዲሆን ታስቦ ነው ከማለቱ የተለየ ትርጉም አለውን?

እነሆም የፍጥረት መፈጠር ዋናው ምክንያት ለእርሱ እንዲሆኑ ስለነበረ፤ እርሱ የፍጥረት በኩር ሆነ።

ቃሉን በጥሩ ዓይን ካነበብነው ሐዋርያው ወልድን «የፍጥረት በኩር» ላለበት መንሥኤ ማስረጃ አድርጎ ካቀረባቸው ዋና ዋና ምክንያቶች ይህ አንዱ ሆኖ እናገኘዋለን። ምክንያቱም ታላቅ ነው።

3ኛ፡ ሁሉ ከእርሱ የተነሣ ሆነ።

ፍጥረታት በህሉና «በመኖር» አቋም ለመገኘታቸው መነሻ ከእርሱ የተነሣ ስለመሆኑ ሐዋርያው ይናገራል።

ወልድን የፍጥረት በኩር ካሰኙት ምክንያቶች አንዱ፤ ይህ እዚህ ላይ ርእሰ ሆኖ የተጠቀሰው ነው።

ሐዋርያው ፍጥረታት በህሉና «በመኖር» አቋም መገኘታቸው ከእርሱ «ከወልድ» የተነሣ መሆኑን ገልጾ አቅርቦታል።

ይህንም የሰው ልጆች የመዳን ራስ ሆኖ መገኘቱን በገለጸበት በዕብራውያን መልእክቱ ላይ በቀዋሚ ማስረጃነት አቅርቦት እናገኘዋለን። «ወይደልዎ ለዘበእዴሁ ኩሉ ወእምኔሁ ኩሉ፡-» ብዙ ልጆችን ወደ ክብር ሊያመጣ የመዳናቸውን ራስ በሕማማት ይፈጽም ዘንድ ከእርሱ የተነሣ ሁሉ በእርሱ ሊሆን ይገባዋል ይላል። ዕብ. 2፡10።

ፍጥረት በእርሱና ለእርሱ በመፈጠራቸው ምክንያት «ወልድ» «የፍጥረት በኩር» እንደተሰኘ ከተመለከትናቸው ዝርዝሮች ተገንዝበናል። እዚህ ላይም ከእርሱ የተነሣ ሁሉ ሆነ ወይም ተፈጠረ በማለት ሐዋርያው ያቀረበውን እንመለከታለን።

እስቲ፡- አስቀድመን በእርሱ ለእርሱ፣ ከእርሱ የተነሣ በሚሉ በሰዋሰው አገባቦች አቀማመጥና ይዞታ ያለውን ልዩነት እናስታውስ።

ይህን በአእምሮአችን እንደያዘን ከላይ በዝርዝር ያየነውን ይኸውም ፍጥረት «በእርሱ ለእርሱ» የመፈጠራቸው ይዞታ ወልድን «የፍጥረት በኩር» ሊያሰኘው እንደበቃ እያሰላሰልን፣ አሁን ደግሞ ፍጥረታት ከእርሱ የተነሣ ተፈጠሩ ሲል ስላቀረበው መግለጫ እንዲብራራልን እንጠይቃለን።

አዎን፣ ፍጥረታት ለእርሱ እንዲሆኑ በመፈጠራቸው መካከልና «ፍጥረታት ከእርሱ የተነሣ ተፈጠሩ» በማለት መካከል ያለው ልዩነት እንደምንድን ነው?

የአገባቦቹን ምሥጢራዊ ምክንያት መሠረት በማድረግ ስንገልጽ፡-

1፡ ፍጥረት ለእርሱ እንዲሆኑ ወይም ለእርሱ እንዲኖሩ ተፈጠሩ ሲባል፣ ለእርሱ ከብርና ምስጋና ሊኖሩ ተፈጠሩ ያስኛል።

2፡ ፍጥረታት «ከእርሱ የተነሣ ተፈጠሩ» ደግሞ ማለት የእነርሱ ክዋኔ «መሆን» ወይም በህሉና አቋም መገኘት ከእርሱ «ከወልድ» የተነሣ ሆነ ማለት ነው። በሌላ አገላለጽ የእነርሱ ክዋኔ ወይም መፈጠራቸው መሠረቱ ከእርሱ የተነሣ ነው ማለት ይሆናል። በተነገረው ንዑስ ሐረግ ላይ ብታተኩር እነዚህ ግላቦች ሲፈልቁ ታያቸዋለህ።

እንግዲህ ለፍጥረት ህሉና ወይም ለአቋማቸው መነሻ፣ እርሱ «ወልድ» መሆኑ ከታወቀ ዘንድ፣ በመነሻነቱ «የፍጥረት በኩር» ሆነ ማለት ነው።

እነሆም፡- ሐዋርያው ጳውሎስ ወልድን «የፍጥረት በኩር» ባለ ጊዜ፣ ያቀረባቸው እነዚህ በእርሱ «በወልድ» ፍጥረታት ሁሉ መፈጠራቸውንና፣ ለእርሱ በእርሱ መፈጠራቸውን፣ ከእርሱም የተነሣ በእርሱ መፈጠራቸውን የሚገልጹ መሠረታውያን አብነቶችን ነው።

ሐዋርያው ወልድን በኩር ሊያሰኙ ብቁ እንደሆኑ አምናባቸው፣ በመሠረታዊ ብቃታቸው ምክንያት ማስረጃ አድርጎ እነዚህን መሠረታውያን አብነቶችን አቅርቦልናል።

እኛም ሐዋርያው ወልድን በኩር ይሰኝባቸዋል ብሎ ባቀረበልን ዘይቤያውያን ማስረጃዎች ብቁዕነት በመመራት፣ የሐዋርያውን ትምህርትና እምነት እንከተላለን።

ይህን በምናይበት ትይዩ ሐዋርያው ጳውሎስ ያቀረባቸው ማስረጃዎች በኩር ሊያሰኙ አይበቁም። ወልድ የፍጥረት በኩር እንዲሰኝ ከፍጥረት ጋር አብር

መፈጠር አለበት የሚል የአርዮሳውያን አባባል መሠረታዊ ከሆነ ትምህርት አስተሳሰብ ፈጽሞ የራቀና ውጭ ነው።

ይህም ይታወቅ ዘንድ ከዚህ ቀጥለን የምናቀርበው መሠረተ ጎሳብና አስተሳሰብ መመልከትና አመዛዝና መፍረድ ይጠቅማል።

1ኛ፡ በቀላሉ ቢታይ እንኳ «የፍጥረት በኩር» ሲል የተናገረው ሐዋርያ ጳውሎስ ወልድን «የፍጥረት በኩር» ላለበት ምክንያት ከላይ የተገለጹትን ማስረጃዎች አቅርቦአል እንጂ፤ «ፍጥረት ስለሆነ» የፍጥረት በኩር ነው ያላለ መሆኑን ማስተዋል ያሻል። በዚህም ወልድን «የፍጥረት በኩር» ሲል በመንፈስ ቅዱስ ተመርቶ ለትምህርቱ አመንጭ ባለቤት ከሆነው ከጳውሎስ ይልቅ፣ አርዮሳውያን ይበልጥ ያውቃሉን? ደግሞስ የጳውሎስን ማስረጃዎችን ለመናትና ለማቃለል የሚበቁ ሰዎች ናቸውን? የሚል ጥያቄ ይከተላል።

2ኛ፡ ወልድ ከእግዚአብሔር የተወለደበት ዘላለማዊ የባሕርይ ልደት እግዚአብሔራዊ ነውና። ተደልዞ ወይም ተፍቆ ተለውጦ ፍጥረት እንዲሆን ለማድረግ የማይቻል መሆኑ ነው። መዝ. 109/110/፥3። ም. 2፥7፡ ዮሐ. 16፥18-30። ዕብ. 1፥3።

እንግዲያው ወልድ ቃለ እግዚአብሔር ፍጥረታትን በራሱ፣ ለራሱ፣ ከራሱ የተነሣ ፈጠረና፣ ፍጥረትን ከፈጠረ ዘንድ የማይለወጠው ባሕርዩን ለውጦ «ፍጥረት ይሁን» ይባላልን? ደግሞስ ይሆናልን? ሚልክ. 3፥6። ዕብ. 1፥10-12። ም. 13፥8።

ለመሆኑ ፍጥረትን በመፍጠር ሥራ ተነካካሁ ብሎ፣ የማይለወጠውን ባሕርዩን ፍጥረት እንዲሆን ለማድረግ ለዋጩ ማነው? የገዛ ራሱ ነው? ወይስ ከፍጥረት ወገን? ፍጥረትን ስትፈጥር ከፍጥረት ተነካክተሃልና፣ እንግዲህ ፍጥረት መሆን አለብህ ብሎ የሚለውጠው አለን?

እስቲ ይህን በጸጥታ እንዲታሰብበት ለአንባቢ እንተወውና ቀጥሎ ወደሚገኙ ፍሬ ነገሮች እንሻገር።

በዚህ ሐዋርያው ጳውሎስ ባቀረበው ማስረጃ መሠረት፣ ቃል እግዚአብሔር ወልድ ለፍጥረታት ህሉና «መገኘት» ወይም ለአቋማቸው አድራጊና ሠሪ ምክንያትና መነሻ እርሱ ራሱ መሆኑ ከታወቀ ዘንድ፡- በዚሁ ሁኔታ ደግሞ የፍጥረት በኩር ስለመሰኘቱ ሁኔታ አተኩረን ልናይ ይጋብዘናል።

እነሆም ሐዋርያው ጳውሎስ፡-

ለፍጥረታት አለቃና አበጋዝ መሆንን የሚያስገንዝብ ብኩርና በዚሁ መንገድ ሊኖር እንደሚችል እላይ በተዘረዘሩት ማስረጃዎቼ አስታውቆአል።

ሐዋርያው በዚሁ ብቻ ሳይወሰን አሁንም እላይ በተገለጸው ብኩርናና የብኩርና ይዞታ መሠረት የወልድ ዘላለማዊ የባሕርይ ልደቱ እንደተጠበቀ፣ በኩር

የተሰገባቸውን ልዩ ልዩ ሁኔታዎችን በዚሁ ጉን እያከታተለ ሲያቀርብልን እናያለን።

ሐዋርያው ጳውሎስ ወልድ የማይታይ እግዚአብሔር ምሳሌ እንደመሆኑ መጠን፣ የባሕርይ ልጅነቱ እንደተጠበቀ፣ የእግዚአብሔር ድርጊት «ሥራ» ለሆነ ሁሉ፣ ዓላማ ግንባር ቀደም ሆኖ በመገኘት በኩር የተሰገባቸውን ተግባሮች እንደሚከተለው ይገልጻል።

እነሆም «በኩሩ ዘላቃ ኩሉ ተግባሩ» ለተግባሩ ሁሉ በኩር ነው ማለቱን መሠረት አድርጎ በሚከተሉት ተግባሮች ወልድን በኩር ሲለው እናገኛለን።

ይኸውም የሚታዩትና የማይታዩትም ዙፋናት ቢሆኑ ወይም ጌትነት ወይም አለቅነት ወይም ሥልጣናት በሰማይና በምድር ያሉት ሁሉ በእርሱ ተፈጥረዋል፤ ከፍጥረት ሁሉ በፊት በኩር ነው። ቄላስ. 1፡15፤ 16።

በዚህ በሐዋርያው ገለጻ ውስጥ፣ ምን መሠረታዊ አሳብና ትምህርት እንዳለበት፣ ወደ ጥቅሱ በማተኩር እንይ። አዎን፣ ፍጥረታት ሲፈጠሩ ቅደም ተከተልና ልዩ ልዩ የዓይነትና የመጠን፣ የክብር ሆነ የአኗኗር፣ የመዓርግ ደረጃ፣ እንዲሁም የሚታይና የማይታይ አቋም ሁኔታም ይኖራቸዋል።

ይህም እርግጥ ነው። ዳሩ ግን በአፈጣጠር ረገድ አንዱ ሌላውን አልፈጠረውም። ድርጊት ወይም ተግባር ለሆነ ሁሉ ምክንያትና መነሻ በሆነው በቃለ እግዚአብሔር ወልድ እያንዳንዱ በነፍስ ወከፍ ተፈጥሮአል። ስለዚህም የእግዚአብሔር ቃል ወልድ ለዚሁ ሁሉ ፍጥረት አስገኚው ነው። ይህን ፍጥረት ካለመኖር ወደመኖር ያመጣው ዓለመ ዓለማት ነው። ዓለመ ዓለማት እንደመሆኑ መጠን ደግሞ «በኩር» ነው።

ሀ/ የሚታይ ፍጥረት በእርሱ «በወልድ» እንደተፈጠረ ሁሉ፣ የማይታይም በእርሱና ለእርሱ ተፈጥሮአል። ለሚታየው፣ የማይታየው ፍጥረት አልፈጠረውም። ለማይታየውም ፍጥረት፣ የሚታየው ፍጥረት አልፈጠረውም። ዕብ. 11፡3።

ለ/ መናብርት ወይም ዙፋናት በእርሱ «በወልድ» እንደተፈጠሩ፣ አጋዕዘት ወይም ጌትነትም በእርሱ ተፈጥረዋል። መናብርት አጋዕዘትን አልፈጠሩም፣ አጋዕዘትም መናብርትን አልፈጠሩም።

ሐ/ አለቅነት «ሊቃናት» በእርሱ በወልድ እንደተፈጠሩ፣ ሥልጣናትም ኃይላትም በእርሱ ተፈጥረዋል። ሊቃናት ኃይላትን አልፈጠሩም። ኃይላትም ሊቃናትን አልፈጠሩም። ሁሉም በእርሱና ለእርሱ «ለወልድ» ተፈጥረዋል።

በጠቅላላው የተፈጠሩ በሰማይና በምድር ያሉት ሁሉ በነፍስ ወከፍ እያንዳንዱ በእርሱና በወልድ ለእርሱ ተፈጥረዋል።

ተፈጥሮአቸውም በእርሱ ለእርሱ፣ ከእርሱ የተነሣ ስለሆነ፣ በዘለዓለማዊ ልደት ከአብ ባሕርይ ተወልዶ፣ ከዘለዓለም ይኖር የነበረ እግዚአብሔር ቃል ወልድ አስገኚያቸው ሆነ። በመሠረቱም በኩራት ሆነ።

እነሆም፣ ሐዋርያው ጳውሎስ «በኩረ ፍጥረት፣ የፍጥረት በኩር» ያለበት ምሥጢርና ሁኔታ እላይ እንዳየነው በዝርዝር ማስረጃ አድርጎ ባቀረበው መግለጫ አስታውቆአል።

ከዚህ በላይ ያየነው የእግዚአብሔር ቃል ወልድ ሥጋን ለብሶ ሰው ሳይሆን፣ ፍጥረታትን ከራሱ ለራሱ፣ ከራሱ የተነሣ ፈጥሮ በማስገኘቱ፣ የፍጥረት በኩር የተሰገበትን አብነት እንዴት እንደሆነ የተገለጸበትን ክፍል ነው።

እነሆም ከዚህ ቀጥለን ቃለ እግዚአብሔር ወልድ ሥጋ ለብሶ መሢሕ በሆነበት ተግባር፣ በኩር ተብሎ የተጠራባቸውን ድርጊቶችና ገለጻዎች ከቅዱሳት መጻሕፍት እንመለከታለን።

እነሆም ቃለ እግዚአብሔር ወልድ በሥጋ ተገልጿል፤ ስሙም ኢየሱስ ክርስቶስ ተብሎ ከታወቀ በኋላ፣ በኩር ተብሎ የተጠራባቸው ድርጊቶች ከብኩርናው ስያሜ ጋር አብረው በግልጽ ተጽፈዋል።

ይህም አብነታዊ ትምህርቱን ብንመለከት መልካም ነው። በዘለዓለምነቱ የሚኖር ልዑል እግዚአብሔር ዓለምን ከመፍጠሩ በፊት በምክረ ትሥልስቱና በበጎ ፈቃዱ ዓለማትን ለመፍጠር በአንድያ ልጁ «በቃሉ» እንደወሰነና በእርሱ ለእርሱ ከእርሱ የተነሣ ዓለማትን እንደፈጠረ ታውቆአል። ሮሜ 11፡35-38። ኤፌ. 3፡9። ም. 1፡11።

የድኅረ ትስብእት ብኩርና (ሥጋ ከመልበሱ በኋላ)።

ከዚህ በላይ ያየነው የእግዚአብሔር ቃል ወልድ ሥጋን ለብሶ ሰው ሳይሆን፣ ፍጥረታትን በራሱ፣ ለራሱ፣ ከራሱ የተነሣ ፈጥሮ በማስገኘቱ የፍጥረት በኩር የተሰገበትን አብነት እንዴት እንደሆነ የተገለጸበትን ክፍል ነው።

እነሆም ከዚህ ቀጥለን ቃለ እግዚአብሔር ወልድ ሥጋ ለብሶ መሢሕ የሆነበትን ተግባር በኩር ተብሎ የተጠራባቸውን ድርጊቶችና ገለጻዎች ከቅዱሳት መጻሕፍት እንመለከታለን።

እነሆም ቃለ እግዚአብሔር ወልድ በሥጋ ተገልጿል፤ ስሙም ኢየሱስ ክርስቶስ ተብሎ ከታወቀ በኋላ፣ «በኩር» እየተባለ ሲጠራ፣ በመጽሐፍ ቅዱስ እናገኛለን። በኩር እየተባለ የተጠራባቸው ድርጊቶች ወይም ተግባሮች ከብኩርና ስያሜ ጋር አብረው በግልጽ ተጽፈዋል።

ይህም አብነታዊ ትምህርቱን ከመሠረቱ ብንመለከተው መልካም ነው። በዘለዓለምነቱ የሚኖር ልዑል እግዚአብሔር ዓለምን ከመፍጠሩ በፊት በምክረ ትሥልስቱና በበጎ ፈቃዱ ዓለማትን ለመፍጠር በአንድያ ልጁ «በቃሉ»

እንደወሰነና በእርሱ ለእርሱ፣ ከእርሱ፣ የተነሣ ዓለማትን እንደፈጠረ ታውቆአል።
ሮጪ 11፥36፤38። ኤፌ. 3፥9። ም. 1፥11።

እንደዚሁም ሁሉ፣ በኋለኛው ዘመን በኃጢአት የወደቁትን የሰውን ልጆች ለማዳን በምክረ ትሥልስቱና በበጎ ፈቃዱ ወሰነና በዚሁ በአንድያ ልጅ በወልድ፣ የደኅንነት መደላድል የሆኑትን ድርጊቶች ሠራና አቆመ።

እነሆም ከዘላለማዊ ልደት ከእግዚአብሔር ባሕርይ የተወለደው ልጅ ዘመኑ ሲደርስ ከድንግል ማርያም ሥጋን ለብሶ፣ ሰው ሆኖ ተገልጿ፣ ለደኅንነት መሠረት በሆኑት አምላካውያን ድርጊቶች «በኩር» እየተባለ ተጠራ።

የእግዚአብሔር ልጅ ኢየሱስ ክርስቶስ «በኩር» ተብሎ የተጠራባቸው ድርጊቶች እንደሚከተለው በዝርዝር ተገልጻል።

1ኛ፣ ኢየሱስ ክርስቶስ «የሙታን በኩር» ተብሎአል። ራእ. 1፥5።

2ኛ፣ ኢየሱስ ክርስቶስ «የትንሣኤ በኩር» ተብሎአል።

3ኛ፣ ኢየሱስ ክርስቶስ «በኩረ አጋው» የወንድሞች በኩር ተብሎአል።

4ኛ፣ ኢየሱስ ክርስቶስ አካሉ የምትሆን «የቤተ ክርስቲያን ራስ» ተብሎአል።

ይኸውና በዘላለም ልደት ከእግዚአብሔር ባሕርይ የተወለደው ወልድ፣ በመሢሕነት አቋም በተገለጸ ጊዜ፣ የቆመባቸውን ግብራት ከላይ በጠቀስናቸው ዝርዝሮች ካየን፣ አሁን እንደምን ባለ አገባብ በኩር እንደተሰኘ መጽሐፍ ቅዱስ በሚሰጠው ገለጻ፣ በዝርዝሮቹ ላይ አጠር አጠር እያደረግን በሐተታ እናብራራለን።

1ኛ፣ ወልድ ኢየሱስ ክርስቶስ የሙታን በኩር ስለመሰኘቱ።

እነሆም የእግዚአብሔር ቃል ወልድ ኢየሱስ ክርስቶስ በመጽሐፍ ቅዱስ የሙታን በኩር ተብሎ ተጽፎለት እናገኛለን። ራዕ. 1፥5። ቆላስ. 1፥18። ይህስ እንዴት ነው? ብለን እንጠይቃለን።

ሐዋርያው ጳውሎስ ኢየሱስ ክርስቶስ «የሙታን በኩር» ያለበትን ምሥጢር መጀመሪያነትን በሚያንጸባርቅ ትርጓሜ ወስደን በአፍአዊ ታሪክ ከተመለከትነው፣ የሐዋርያው አባባል ጨርሶ ሊገባን አይችልም ነበር።

ይኸውም፡- በሰው ልጆች ታሪክ መጀመሪያ የሞተው አቤል የተባለ የአዳም ልጅ መሆኑን እናውቃለንና ነው። ዘፍጥ. 4፥8-10። ታዲያ ሐዋርያው ጳውሎስ ይህን ሳያውቅ ቀርቶ ነውን? ይልቁንም እርሱ ከልጅነቱ ጀምሮ የኦሪትን ሕግ የተማረ ፈሪሳዊ ምሁር አይደለምን? የሐዋ. 22፥3። ፊልጵ. 3፥5።

ከሰው ሁሉ በፊት በመጀመሪያ የሞተው አቤል መሆኑን ጳውሎስ ያጣዋል ብሎ ጳውሎስን የሚተች ሰው ጳውሎስ ግን መሆኑን የማያውቅ ይሆናል። ገላት. 1፥13፤14። ዕብ. 12፥24።

ቅዱስ ጳውሎስ በተገለጸለት መሠረታዊ ትምህርት ከአፍአዊ ታሪክም በላይ፣ ተመሥጥሮ የሚታየውን የወንጌል ጥቅስ መልእክት እንዳለው የታወቀ ነው። ኤፌ. 3፥314። ቂላስ. 2፥213።

እርሱም በእግዚአብሔር ፈቃድና ምክር፣ ዓላማና እቅድ ስለ ሰው ደኅንነት በክርስቶስ የሚከናወን ታላቅ ተግባር ነው። ይኸውና ጳውሎስ አመሥጥሮ የሚያተኩረው ወደዚሁ ነው።

እንዲህም ከሆነ ሐዋርያው ክርስቶስ «የሙታን በኩር» ሲል መጀመሪያነትን ከሚያንጸባርቅ ታሪካዊ ይዘታ ይልቅ፣ ከፍ ያለ ትምህርት ይኖረዋልና የአስተሳሰቡን ገለጻ በናፍቆት ብንከታተል ጠቃሚ ይሆናል።

እንደሚታወቀው ሁሉ ኃጢአት ወደ ዓለም በገባ ጊዜ ሞት በሰው ሁሉ ላይ መጣ። የኃጢአት ዋጋ ሞት ነውና። ሮጪ 5፥5-12። ሕዝ. 18፥4። ሮጪ 6፥23።

ይህም በሰው ሁሉ ላይ የመጣው ሞት ሦስት ዓይነት ጠባይ እንዳለው በመጽሐፍ ቅዱስ ተገልጿል።

1፣ ሞተ ነፍስ። ዘፍጥ. 2፥17። ኤፌ. 2፥1። ሮጪ 6፥20፤21።

2፣ ሞተ ሥጋ «የሥጋና የነፍስ መለየት» ዘፍጥ. 3፥19። ሮጪ 5፥14።

3፣ ሞተ ፍዳ «ሞተ ኩነኔ፡-» ዕብ. 9፥27። ራእይ 20፥14።

እነሆም፡- በኃጢአት ምክንያት በሰው ላይ በእነዚህ ሦስት ዓይነቶች የተገለጸው ሞት በሰው ሁሉ ላይ ነግሦ ሲኖር ነበር። ሮጪ 5፥12-14።

ዳሩ ግን የዘመኑ ፍጻሜ በደረሰ ጊዜ፣ በባሕርይ ህልውና ከአብና ከመንፈስ ቅዱስ አንድ የሚሆን የእግዚአብሔር ቃል ወልድ በመንፈስ ቅዱስ ሥራ በድንግል ማርያም ግንቦን ሥጋ ሆኖ፣ ተወልዶ፣ ያለ ኃጢአት በዚህም ምድር ኖሮ ሲያበቃ፣ ስለ ሰው ሁሉ በቀራንዮ ተሰቅሎ በሞተ ጊዜ፣ ሞቱ የሰውን ሁሉ ሞት አጠቃለለ።

ሐዋርያው ጳውሎስ የሰውን ሁሉ ሞት ስላጠቃለለው ስለአንዱ ስለ ክርስቶስ ሞት ሲናገር፡- «አንዱ ስለሁሉ ሞተ፤ እንግዲያውስ ሁሉ ሞቱ» ብሎአል። 2ቆሮ. 5፥14።

አንዱ ክርስቶስ ስለ ሁሉ ስለ ሞተ ሁሉ መሞታቸው እንደምንድን ነው? ብለን መጠየቅ ያስፈልጋል።

በእግዚአብሔር ጸጋ ስለ ሰው ሁሉ ሞትን የቀመሰ ኢየሱስ ክርስቶስ ስለ ሰው ሁሉ ቢሞት፣ ሁሉ ሞተዋል። ዕብ. 2፥9። ኢሳ. 53፥4-8።

ስለ ሁሉ የሚል የቤዛነት ምሥጢር ያለበት ቃል ሁሉን ወክሎ ወይም ስለ ሁሉ ተተክቶ መሞትን ያስገነዝባል። ወካዮቹም በፈንታቸው ለተተኩላቸው እንዲቆሙላቸው ያገናዝባቸዋል። በእግዚአብሔር ጸጋ ክርስቶስ የሞተው ስለ ሁሉ ነውና፤ አንድም ሳይቀር ሁሉ ሞተዋል። ይህም የእግዚአብሔር ጸጋ ነውና

የወንጌል ምሥጢር ነው። 2ጢሞ. 1:9-10። ሞትና የሞት ባለሥልጣን ዲያብሎም የተሻሩበት በዚሁ አፈጻጸም ነው። ዕብ. 2:14-15።

ሐዋርያው ጳውሎስ ክርስቶስ «የሙታን በኩር» ላለበት ግስረጃ በዚሁ ብቻ አይገታውም። ቀጥለን በምናቀርበውም ምክንያቱን ጉላ አድርጎ እያብራራ ያመጣዋል። ይኸውም፡-

«በሕይወት ያሉት ስለ እነርሱ ለሞተውና ለተነሣው እንጂ፤ ወደ ፊት ለራሳቸው እንዳይኖሩ እርሱ ስለ ሁሉ ሞተ» ይላል። 2ቆሮ. 5:15።

«ያሉት ሁሉ ለራሳቸው እንዳይኖሩ፤ ነገር ግን ለሞተላቸውና ለተነሣላቸው እንዲኖሩ እርሱ ስለ ሁሉ ሞተ» መባሉ እንደምንድን ነው? ብለን እንጠይቃለን።

ግንም ቢሆን ለራሱ የሚኖር ወይም ለራሱ የሚሞት አካቶ እስከማይገኝ ድረስ፤ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ስለሰው ሁሉ ሞቱአልና የሰው ሁሉ ሞት በእርሱ ሞት ተጠቃልሎአል።

ስለዚህም ቅዱስ ጳውሎስ ከዚህ አያይዞ የጻፈውን ይመለከቷል። ከእኛ አንድ ስንኳ ለራሱ የሚኖር የለምና፤ ለራሱም የሚሞት የለም። በሕይወት ሆነን ብንኖር ለጌታ እንኖራለን፤ ብንሞትም ለጌታ እንሞታለን። እንግዲህ በሕይወት ሆነን ብንኖር ወይም ብንሞት የጌታ ነን። ስለዚህ ነገር ሙታንንም ሕያዋንንም ይገዛ ዘንድ ክርስቶስ ሞቱአልና፤ ሕያውም ሆኖአልና። ሮሜ 14:7-9።

አሁን አንባቢ፡- ከሐዋርያው ጳውሎስ በቀረቡ ጥቅሶች በተለይም «ለእርሱ እንዲኖሩ» በሚሉ ሐረግ ላይ ቢያተኩር፤ ከዚህ ከክርስቶስ አምላካዊ አሠራር ምክንያትና ዋና የነገሩ ግዕዝል ሆኖ የተገለጸ ነገር የቱ እንደሆነ ያስተውላል።

አዎን፤ ከዚህ አስቀድሞ ፍጥረታት በእርሱ «በወልድ» ሲፈጠሩ ለእርሱ ለወልድ በመፈጠራቸው ወልድ የፍጥረት በኩር እንደተሰኘበት የሚታወስ ነው። ለእርሱ እንዲሆኑ ተፈጥረዋልና።

በዚህ ጉን ደግሞ እርሱ አንዱ ክርስቶስ የሞተው፤ የሞቱት ሁሉ ለእርሱ ለሞተላቸውና ለተነሣላቸው እንዲኖሩ መሆኑን ሐዋርያው መሠረታዊ ምክንያት አድርጎ አቅርቦት ይታያል።

እነሆም ሐዋርያው ክርስቶስን «የሙታን በኩር» ያለበትን ምሥጢርም ለእርሱ እንዲኖሩ በሚል መሠረታዊ ምክንያት እንደገለጸ አተኩረው ሊገነዘቡት የሚገባ ነው።

ፍጥረታት በእርሱ የተፈጠሩበት ዋና ምክንያት፤ ለእርሱ «ለወልድ» እንዲሆኑና እንዲኖሩ መሆኑ፡- የፍጥረት በኩር እንዳሰኘው ሁሉ፤ አሁን ስለሁሉ የሞተበት ምክንያትም፤ ሙታንና ሕያዋን የሆኑም፤ የሙታንና የሕያዋን ጌታ ይሆን ዘንድ ለሞተላቸውና ለተነሣላቸው ለእርሱ «ለወልድ» እንዲኖሩ ስለሆነ፤ በዚሁ መሠረታዊ ምክንያት «የሙታን በኩር» ሆነ።

ሐዋርያው እንዲህ አድርጎ ትምህርቱን አመሥጥሮ ይገልጻል እንጂ፤ አርዮሳውያን «የሙታን በኩር» ያለውን የሙታን መጀመሪያ ብለው ለአቤል እንደሚሰጡት ያለ አደናጋሪ ትችት አይደለም።

2ኛ፤ ወልድ «ኢየሱስ ክርስቶስ» የትንሣኤ በኩር ስለመባሉ፡-

ኢየሱስ ክርስቶስ «የትንሣኤ በኩር» ሲባል፤ እርሱ ስለ ሰው ሁሉ ራሱን አሳልፎ በመስጠት በመስቀል ላይ ተሰቅሎና በመቃብር ተቀብሮ ከሙታን ተለይቶ ከመንሣኤ በፊት ከሞት የተነሡ ሰዎች እንዳልነበሩ ታስቦ የሚነገር አይደለም።

ልዑል እግዚአብሔር በነቢያቱ በኤልያስና በኤልሣሳ ሙታንን አስነሥቶ ነበር። 1ነገሥ. 17+21-23። 2ነገሥ. 4+32-37። ም. 13+20+21።

ራሱ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የምኩራቡን አለቃ የኢያኢርስን ልጅ ከሞት አስነሥቶአታል። ሉቃ. 8+49-56። ማር. 5+38-34።

ደግሞ በናይን አገር የነበረችውን የአንዲት መበለት ልጅ ከሞት አስነሥቶታል። ሉቃ. 7+1-16።

እንደዚሁም የአራት ቀን ሬሣ አልፃዛርን ከመቃብር አስነሥቶታል። ዮሐ. 11+43+44።

እነዚህ ሁሉ በቀደምትነት እርሱ ክርስቶስ ከሙታን ከመንሣኤ በፊት ከሞት የተነሡ ነበሩ።

መጽሐፍ ቅዱስ ኢየሱስ ክርስቶስን «የትንሣኤ በኩር» ሲለው፤ ታሪካዊ ቅድሚያን በሚያንጸባርቅ መንገድ አይደለም።

ታዲያ ኢየሱስ ክርስቶስ «የትንሣኤ በኩር» ተብሎ በመጽሐፍ ቅዱስ ሲነገር፤ መሠረታዊ ምክንያቱ ምን ይሆን?

ከዚህ ቀደም ብለን እንዳየነው በመጀመሪያው አዳም በሰው ሁሉ ላይ የመጣው ሞት፤ በዓይነቱ ሞት ነፍስ፤ ሞት ሥጋ፤ ሞት ፍዳ፤ «ሞት ኩነጌ» ተብሎ በሰው ሁሉ ሞት ላይ ነግሦ ሲኖር፤ የሁለተኛው አዳም «የክርስቶስ» ሞት የሰው ሁሉ ሞት ሆኖ በመቈጠሩ ስለተጠቃለለ፤ ኢየሱስ ክርስቶስ የሙታን በኩር እንደተባለ ተመልክተናል።

ይህንም በአእምሮአችን ይዘን በዚሁ ጉን የተነገረውን «ክርስቶስ የትንሣኤ በኩር» የተባለበትን መሠረት መረዳት ሩቅ አይሆንብንም።

መጽሐፍ ቅዱስ የኢየሱስ ክርስቶስ ትንሣኤ ለሚከተሉት ሦስት ተግባሮች መሠረት እንደሆነ ይነግረናል።

1ኛ፤ ስለ ሰዎች ኃጢአት እንደሞተ ለሚያምኑበት ያጸድቃቸው ዘንድ፡- ከፍርድ ነፃ ያወጣቸው ዘንድ የግጽደቅ ትንሣኤ እንደሆነ፡- ሮሜ 4+24+25።

2ኛ፤ ክርስቶስ በሞቱና በትንሣኤው ለሚሳተፉም በአዲስ ሕይወት ለመመለስ የሚያስችላቸው የልቡና ትንሣኤ እንደሆነ፤ ሮሜ 6+9-11። ኤፌ. 2+116+17።

3ኛ፡ በጠቅላላው የሞቱትን ሁሉ ሊፈርድላቸውና ሊፈርድባቸው የሚነሳበት የሥጋ ትንሣኤ እንደሆነ ነው። ፊልጵ. 3፡21። ዮሐ. 5፡25-29።

ስለዚህም የአንዱ የክርስቶስ ትንሣኤ ለሰው ልጆች ሁሉ የትንሣኤ መሠረት ነው። ወደፊትም ለመቅደም ወደ ጓላም ፈጽሞ ለመቅረት እስከማያስችል ድረስ፤ ትንሣኤ የተባለውን ሁሉና የሚነሳውን ሁሉ ለራሱ እንዲሆን አድርጎበታልና። በዚሁ ብቁ መሠረታዊ ምክንያት ኢየሱስ ክርስቶስ «በክረ ትንሣኤ» ተሰኝቶበት እናገኛለን። 1ቆሮ. 15፡20-25። ቱጥሮ. 54፤55።

እነሆም የአንዱ የኢየሱስ ክርስቶስ ትንሣኤ የሰው ልጆች ሁሉ ሊነሡበት ላላቸው ትንሣኤ ግንባር ቀደም ወይም ፈለግ እንደሆነ ተገልጾ የሚታይበት መንገድ ይኸው ነው። ዮሐዋ. 17፡30፤31።

የክርስቶስ ትንሣኤ በታሪክ ረገድ ከእርሱ በፊት እንደተነሡ እንደነ አልፃዛር ትንሣኤ ያለ አይደለም።

የክርስቶስ ትንሣኤ ከሥር ከመሠረቱ የአዳም ኃጢአት ካመጣው በሰው ሁሉ ላይ ሰፍኖና ነግሥ ከሠለጠነው ሞት የሚያስነሣና ግንንም ሳያስቀር በማስነሣት ሁሉን ለራሱ እንዲሆን የሚያስገዛበት ትንሣኤ ነው። 1ቆሮ. 5።

ሁሉን በራሱ አስነሥቶ ለገዛ ራሱ እንዲሆን ማስገዛቱ ደግሞ በኩር ሊያሰኘው መቻሉ መሠረታዊና ብቁ ምክንያት ነው። 1ቆሮ. 15፡20-23።

3ኛ፡ ወልድ ኢየሱስ ክርስቶስ «የወንድሞች በኩር» ስለመባሉ።

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ «ለብዙ ወንድሞች በኩር» ተብሎ ተነግሮለት፤ በመጽሐፍ ቅዱስ ይገኛል። ጥሬ ቃሉን አይተን ለመረዳት ሐዋርያው ጳውሎስ ወደ ሮሜ ሰዎች ከጻፈው መልእክቱ ውስጥ በምዕራፍ 8፡28-30። ላይ ተገልጾ እናገኘዋለን።

እግዚአብሔር ለሚወዱት እንደ አሳቡም ለተጠሩት ነገር ሁሉ ለበጎ እንደሚደረግ እናውቃለን። ልጁ በብዙ ወንድሞች መካከል በኩር ይሆን ዘንድ አስቀድሞ ያወቃቸው የልጁን መልክ እንዲመስሉ አስቀድሞ ወስኖአልና፤ አስቀድሞ የወሰናቸውን እነዚህን ደግሞ ጠራቸው፤ የጠራቸውን እነዚህን ደግሞ አከበራቸው ይላል።

ይህስ እንደምንድን ነው? ቢሉ፤ ቃለ ወንጌሉን አምነው በመንፈስ ቅዱስ በመታደስ ሀብተ ወልድናን ስመ ክርስትናን የተቀዳጁ ክርስቲያኖች ሁሉ እንደሚያውቁት፤ ወልድ ተብሎ ለተቀበሉት ሁሉና በስሙ ለሚያምኑ፤ በወልድነቱ ሥልጣን ሰጣቸው። ቲቶ 3፡4፤14። ዮሐ. 1፡12። በሰጣቸው በልጅነት መብትም እንዳይሰጉ መልኩን እንዲመስሉ አድርጎ፤ ሳያፍርባቸው ወንድሞቹ በማለቱ ቀደሳቸው። የዚህንም እውነት፤ በሚከተሉት ጥቅሶች ተመልከት። ዕብ. 2፡10-12፤17።

በእነዚህ ጥቅሶች እንዳየነው ቤተ ክርስቲያን በቤተ መቅደስ፤ በሙሽራ ስትመሰል ክርስቶስ ደግሞ ራስዋ ሆኖ ተገልጾአል።

በዚሁ ምሥጢር ደግሞ፡- ቤተ ክርስቲያን ለክርስቶስ አካሉ ሆኖ እርሱ ደግሞ የእርስዋ የአካሉ ራስ ወይም አለቃ መሆኑ ነው።

ክርስቶስ ለቤተ ክርስቲያን ራስዋ መሆኑ፤ እንደምንድን ነው? ቢሉ የተዋበችና ቅድስት ያለ ነውር የሆነችና ክብርት አድርጎ ለራሱ እንዲያቀርባት ስለፈለገ በመሆኑ ላይ ተመሥርቶ ይገኛል።

ይኸውም፡- ሐዋርያው ጳውሎስ ይህንኑ በሚከተለው ጥቅስ ጉላ አድርጎ አቅርቦታል። «ክርስቶስ ደግሞ ቤተ ክርስቲያኑን እንደወደዳት... በውኃ መታጠብና ከቃሉ ጋር እንጽቶ እንዲቀድሳት ስለእርስዋ ራሱን አሳልፎ ሰጠ። እድፈት የፊት መጨማደድ ወይም እንዲህ ያለ ነገር ሳይሆንባት ቅድስትና ያለ ነውር ትሆን ዘንድ ክብርት የሆነችን ቤተ ክርስቲያን ለራሱ እንዲያቀርብ ፈለገ» ይላል። ኤፌ. 5፡26፤27።

አንባቢ ሆይ፤ ክብርት የሆነችን ቤተ ክርስቲያንን ለራሱ እንዲያቀርብ ፈለገ በሚለው ላይ ይልቁንም ለራሱ በሚለው ምክንያታዊ ማስረጃ ላይ ዓይነ ልቡናህን ብታሳርፍ፤ ኢየሱስ ክርስቶስ የቤተ ክርስቲያን ራስ የሆነበትን አንባብ ልታይና ልትረዳ ትችላለህ።

ክርስቶስ ለቤተ ክርስቲያን ያደረገላትንና የፈጸመላትን ተግባሮች ሁሉ ምን አስቦ ነው? ተብሎ ቢጠየቅ፤ እርሱ ራስዋ እንዲሆን እርስዋም ደግሞ ለእርሱ አካል እንድትሆን ስለፈለገ መሆኑ አሳሪ ጉዳይ ሆኖ ተገልጾአልና፤ እንዚያስ እርስዋ አካሉ፤ ከሆነች ዘንድ እርሱ ራስዋ ለመሆኑ ብቁ ማስረጃ አልሆነምን? ራእይ 19፡8፤9። መጋ. መጋ. 2፡16። መዝ. 44/45፡9-11።

እነሆም ክርስቶስ የቤተ ክርስቲያን ራስ የተባለበትን መሠረታዊ ምክንያት እንዲህ አድርጎ ሐዋርያው ጳውሎስ አቅርቦታልና ለቤተ ክርስቲያን ራስዋ ሆነ ማለትን የእግዚአብሔር ልጅ ኢየሱስ ክርስቶስ ለቤተ ክርስቲያን ራስ እንዲሆን ዘለዓለማዊነቱን ትቶ ከእርስዋ ጋር ተፈጠረ ብለን አናምንም። እንኳን አባባሉ አስተሳሰቡም ከህደት ነው።

እነሆም ከዚህ በላይ በዝርዝር እንደተመለከትነው ወልድ ቃለ እግዚአብሔር፡- የእግዚአብሔር ተግባር ለሆነ ሁሉ ፈጣሪና አዳኝ በመሆን ግንባር ቀደም፤ ፈለግ በመሆን በኩር ተብሎአል።

ሐዋርያው ጳውሎስ የእግዚአብሔር ተግባሮች ሁሉ ለእርሱ እንደሆኑና በእርሱ እንደተጠለጠሉበት አድርጎ እንዳቀረበው ይታያል። ይኸውም፡- በሥጋ ከመገለጹ በፊትና በሥጋ ተገልጾ መሢሕ ሆኖ በመምጣቱ።

ሀ/ በሥጋ ከመገለጹ አስቀድሞ፡-

1፡ ለፍጥረት «መፈጠር በኩር»

በእነዚህ ጥቅሶች እንዳየነው ቤተ ክርስቲያን በቤተ መቅደስ፣ በሙሽራ ስትመሰል ክርስቶስ ደግሞ ራስዋ ሆኖ ተገልጾአል።

በዚሁ ምሥጢር ደግሞ፡- ቤተ ክርስቲያን ለክርስቶስ አካሉ ሆኖ እርሱ ደግሞ የእርስዋ የአካሉ ራስ ወይም አለቃ መሆኑ ነው።

ክርስቶስ ለቤተ ክርስቲያን ራስዋ መሆኑ፣ እንደምንድን ነው? ቢሉ የተዋበችና ቅድስት ያለ ነውር የሆነችና ክብርት አድርጎ ለራሱ እንዲያቀርባት ስለፈለገ በመሆኑ ላይ ተመሥርቶ ይገኛል።

ይኸውም፡- ሐዋርያው ጳውሎስ ይህንን በግህተለው ጥቅስ ጉላ አድርጎ አቅርቦታል። «ክርስቶስ ደግሞ ቤተ ክርስቲያኑን እንደወደዳት... በውኃ መታጠብና ከቃሉ ጋር አንጽቶ እንዲቀድሳት ስለእርስዋ ራሱን አሳልፎ ሰጠ። እድረት የፊት መጨማደድ ወይም እንዲህ ያለ ነገር ሳይሆንባት ቅድስትና ያለ ነውር ትሆን ዘንድ ክብርት የሆነችን ቤተ ክርስቲያን ለራሱ እንዲያቀርብ ፈለገ» ይላል። ኤፌ. 5፥26፤27።

አንባቢ ሆይ፣ ክብርት የሆነችን ቤተ ክርስቲያንን ለራሱ እንዲያቀርብ ፈለገ በግላው ላይ ይልቁንም ለራሱ በግላው ምክንያታዊ ግስረጃ ላይ ዓይነ ልቡናህን ብታሳርፍ፤ ኢየሱስ ክርስቶስ የቤተ ክርስቲያን ራስ የሆነበትን አንባቢ ልታይና ልትረዳ ትችላለህ።

ክርስቶስ ለቤተ ክርስቲያን ያደረገላትንና የፈጸመላትን ተግባሮች ሁሉ ምን አስቦ ነው? ተብሎ ቢጠየቅ፣ እርሱ ራስዋ እንዲሆን እርስዋም ደግሞ ለእርሱ አካል እንድትሆን ስለፈለገ መሆኑ አግሪ ጉዳይ ሆኖ ተገልጾአልና፤ እንዚያስ እርስዋ አካሉ፣ ከሆነች ዘንድ እርሱ ራስዋ ለመሆኑ ብቁ ግስረጃ አልሆነምን? ራእይ 19፥8፤19። መጋ. መጋ. 2፥16። መዝ. 44/45፥9-11።

እነሆም ክርስቶስ የቤተ ክርስቲያን ራስ የተባለበትን መሠረታዊ ምክንያት እንዲህ አድርጎ ሐዋርያው ጳውሎስ አቅርቦታልና ለቤተ ክርስቲያን ራስዋ ሆነ ግለትን የእግዚአብሔር ልጅ ኢየሱስ ክርስቶስ ለቤተ ክርስቲያን ራስ እንዲሆን ዘለዓለማዊነቱን ትቶ ከእርስዋ ጋር ተፈጠረ ብለን አናምንም። እንኳን አባባሉ አስተሳሰቡም ከህደት ነው።

እነሆም ከዚህ በላይ በዝርዝር እንደተመለከትነው ወልድ ቃለ እግዚአብሔር፡- የእግዚአብሔር ተግባር ለሆነ ሁሉ ፈጣሪና አዳኝ በመሆን ግንባር ቀደም፣ ፈለግ በመሆን በኩር ተብሎአል።

ሐዋርያው ጳውሎስ የእግዚአብሔር ተግባሮች ሁሉ ለእርሱ እንደሆኑና በእርሱ እንደተጠለጠሉበት አድርጎ እንዳቀረበው ይታያል። ይኸውም፡- በሥጋ ከመገለጹ በፊትና በሥጋ ተገልጾ መሢሕ ሆኖ በመምጣቱ።

ሀ/ በሥጋ ከመገለጹ አስቀድሞ፡-

1፥ ለፍጥረት «መፈጠር በኩር»

ሀ/ ለግላውና ለግይታየው ፍጥረት

ለ/ ለመናብርት «ዙፋናት»

ሐ/ ለአጋዕዝት «ጌትነት»

መ/ ለሥልጣናት «ሥልጣናት»

ሠ/ ለኃይላት «ለመላእክት» «አለቅነት ወይም ሥልጣናት»

ለ/ በሥጋ ተገልጾ መሢሕ ከሆነ በኋላ፤

ሀ/ ለሙታን በኩር

ለ/ ለሕያዋን ለግንሠ- በኩር።

ሐ/ ለወንድሞች በኩር።

መ/ ለአካሉ ለቤተ ክርስቲያን ራስ።

በጠቅላላ አብ ፍጻሜ ሁሉ ያድርበት ዘንድ ወደአል። ቂላስ. 1፥25-20። ለሁሉም መነሻ እርሱ ነው። እርሱ ግን በአብ ህልው ሆኖ በዘለዓለማዊነቱ የኖረ ነው። 1ዮሐ. 1፥1፤2።

አርዮሳውያን ከዚህ በላይ ያሳየነውን ገለጻ ተረድተው ወደላይ ከፍ ብለው ቢመለከቱ ኖሮ፣ «በኩር» በግላው ራስ ላይ የመለኮታዊ ባሕርይ ጌጥ ሲከለለውና ሲጠብቀው ሊመለከቱ በቻሉ ነበር። ይኸውም «የማይታይ የእግዚአብሔር ምሳሌ» የግላ ኃይለ ቃልና መግለጫ ነው።

«የማይታይ እግዚአብሔር ምሳሌ»

ሐዋርያው ጳውሎስ «የማይታይ እግዚአብሔር ምሳሌ» ሲል ለበኩር መግለጫ ማድረጉ እንደምንድን ነው? ብለን ብንጠይቅ ቀጥሎ ያለውን አሳብ ልናገኝ እንችላለን።

1ኛ፡ ምናልባትም አንዳንዶች ሰዎች «በኩር» የተባለውን ስም ወስደው በመናኛ አፈታት ተርጉመው እንዳይሰናከሉበት ይህን አስቀድሞ በመንፈስ ቅዱስ ስለተረዳው ነው ልንል እንችላለን።

2ኛ፡ በዚሁ ጥቅስ «በኩር» ብሎ የሚናገርለት ግንን ሲያይ እንደሆነ ሐዋርያው የገዛ ራሱ ጠንቅቆ ያውቀዋልና ነው።

ሐዋርያው በዚሁ ክፍል ውስጥ «በኩር» ብሎ የሚናገርለት ለዚያ ከሁሉ በላይና ለተባረከ ታላቅ አምላክ፣ ዓለሙ ሁሉ በእርሱ ለእርሱ ለተፈጠረ፣ የእግዚአብሔር የክብር ነጻብራቅ የባሕርዩ ምሳሌ ለሆነ፣ ሁሉን በሥልጣኑ ቃል እየደገፈ ለሚመራ፣ ለእግዚአብሔር አንድያ ልጅ እንደሆነ፣ የሚያውቅና

ዐውቆም የሚያምንበት ነው። ሮሜ 9፥5። ቲቶ 2፥13። ዕብ. 1፥213። 1ቆሮ. 2፥8። ቂላስ. 1፥14፤ 15።

ስለዚህ ሐዋርያው በዚህ ጥቅስ የእግዚአብሔር ቃል ወልድን «በኩር» በሚል ገለጸው ላይ ከአንዳንዶች ወገኖች «በኩር» ተብሎ ለተነገረው ቃል መናኛ አፈታት እንዳይሰጠው በእግዚአብሔር ልጅና እግዚአብሔር በቃሉ በፈጠራቸው ፍጡራን መካከል ያለውን የጠባይዐዊ መደብ ልዩነት ወስኖ በሚገልጽ፡- «የማይታይ እግዚአብሔር ምሳሌ» በሚል የመጠበቂያ ቅጽል ለበኩር ቀጽሎፈት እናያለን።

ይኸው በኩር ለሚል ስም ገላጭ አድርጎ «የማይታይ እግዚአብሔር ምሳሌ» ሲል ለበኩር የቀጸለው ቅጽል በኩርን ከፍጡራን፣ እንዲሁም ፍጡራንን ከበኩር አለመቀላቀላቸውን ገልጾ በየጠባይዐዊ አቋማቸው ብቻ ሆነው እንዲታዩ ልይት አድርጎ የሚያሳውቅና የሚያስረዳ ኃይል ቃል አይደለምን?

አዎን «የማይታይ እግዚአብሔር ምሳሌ» የሚል ቃል ማንም ቢሆን ሊያየው የማይችልን እግዚአብሔርን፣ አንድያ ልጅ ብቻ ሆኖ ለሚገልጸው ለባሕርይ ልጅ ፍጥረታትን ካለመኖር ወደመኖር ላመጣና ላስገኘ ለበኩሩ ካልሆነ በቀር ማንንም ፍጡር የማያዳብል ለማዳበል የማያስችልና ማንንም ወደዚሁም ግዕረግ ለመድረስ የማያበቃው ቅጽል ነው። 1ጢሞ. 6፥16። ዕብ. 1፥3።

ከዚሁም ጋር ደግሞ መጽሐፍ ቅዱስ «የማይታይ የእግዚአብሔር ምሳሌ» ብሎ ለፍጥረት ቀጽሎለት እንዳልተገኘ አንባቢው መቼውንም ያስተውላል።

እንግዲህ በዚህ ክፍል በኩር የተሰኘው ወልድ መሆኑንና እርሱም የማይታይ እግዚአብሔር ምሳሌ እንደተባለ አይተናል። ታዲያ «በኩር» የተሰኘው ወልድ የማይታይ እግዚአብሔር ምሳሌ ካየን ዘንድ እግዚአብሔርን በምን ይመስለዋል? ብለን እንድንጠይቅ አስፈላጊ አይደለምን?

አዎን «በኩር የተሰኘው ወልድ እግዚአብሔርን በምን ይመስለዋል?»

አስቀድመን፡- «የእግዚአብሔር ምሳሌ» ሲባል ምን ማለት ነው? ብለን እንጠይቃለን። ጥያቄውም ቀለል ካለው ደረጃ ብንጀምር ክፉ አይደለም። አዎን፣ እግዚአብሔር ምንን ወይም ማንን ይመስላል? ቀይ ነው ወይስ ጥቁር? ረጅም ነው ወይስ አጭር? ቀጭን ነው ወፍራም?

በበኩሌ በመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት እየኖረ እንዲህ ባለ ሁኔታና መልክ እግዚአብሔርን የሚገምተውና የሚያስበው ሰው ያለ አይመስለኝም። በመጽሐፍ ቅዱስ ስለ እግዚአብሔር ህላዌ የተማረ ሰው እርሱ እግዚአብሔር ብቻ የማይሞት፣ ማንም ሊቀርበው በማይችል ብርሃን ይኖራል። አንድ ሰው ስንኳ አላየውም ሊያየውም አይቻለውም። 1ጢሞ. 6፥16።

ዳግም መቼም ቢሆን እግዚአብሔርን ያየው አንድ ስንኳ የለም።

ዮሐ. 1፥18። ም. 6፥46።

«እግዚአብሔር መንፈስ ነው። የሚሰግዱለትም በመንፈስ ብቻ ሊሰግዱለት ያስፈልጋቸዋል።» ተብሎ ከመጽሐፍ ቅዱስ የተነገረው ስለ እግዚአብሔር እንደሆነ ያውቃልና ነው። ዮሐ 4፥24።

ሐዋርያው ጳውሎስ በዚሁ ጥቅስ የሰጠው ማስጠንቀቂያ የማይታይ እግዚአብሔር ምሳሌ የሚል ቃል እንደመሆኑ ሁሉ በሚታይ ቀለምና፣ መጠን፣ በሚዳሰስና በሚለካ፣ ባጭሩም በአምስት ህዋሳት በሚገኝ መታወቂያ የሚታወቅ እንዳልሆነ አስገንዝቦአል። ኢሳ. 44፥12-17። ኤር. 10፥2-11።

ይህም ይታወቅ ዘንድ በመጽሐፍ ቅዱስ በማያስተባብሩት ገለጻ ከተነገረው በጥቂቱ ጠቅሰን እንመለከታለን፡-

«እተካከለው ዘንድ በማን መሰላችሁኝ ይላል ቅዱሱ» ኢሳ. 40፥25። ኢሳይያስ፡- «እግዚአብሔርን በምን ትመስሉታላችሁ? ወይስ በማን ምሳሌ ታስተያዩታላችሁ?

«የተቀረፀውን ምስል ሠራተኛ ሠርተታል።»

ሙሴ፡- «አቤቱ ከአማልክት እንዳንተ ያለ ማነው?» ዘጸአ. 15፥19። «እግዚአብሔር በኩራብ በእሳት ውስጥ ሆኖ በተናገራችሁ ጊዜ መልክ ከቶ አላያችሁምና እጅግ ተጠንቀቁ። እንዳትረክሱ የተቀረጸውን ምስል እንዳታደርጉ።» ዘዳግ. 4፥15።

ዳዊት፡- «አቤቱ ከአማልክት የሚመስልህ የለም። እንደ ሥራህም ያለ የለም።» መዝ. 85/86፥8።

ጳውሎስ፡- «እግዚአብሔርን በሰው ብልሃትና አላብ የተቀረጸውን ወርቅ ወይም ብር ወይም ድንጋይ እንዲመስል እናስብ ዘንድ አይገባንም።» ይላል። ዮሐዋ. 17፥29

ሰሎሞን፡- «የእስራኤል አምላክ አቤቱ በላይ በሰማይ በታችም በምድር አንተን የሚመስል አምላክ የለም።» 1ነገሥ. 8፥23።

ስለዚህ የማይታየውን የእግዚአብሔርን መልክ የሚገልጽ ነገር በዓለማችን እንደማይገኝ የታወቀ የተጠነቀቀ ጉዳይ ነው። ሮሜ 1፥21-25።

ወልድ ግን የማይታይ እግዚአብሔር ምሳሌ ነው። ቂላስ. 1፥15። 2ቆሮ. 4፥4።

የማይታይ እግዚአብሔር ምሳሌ የሆነበትን ምሳሌ የሚመስል ከፍጥረት ወገን የለም፤ አይገኝም። ዘጉል. 12፥9።

እርሱ ወልድ ብቻ የማይታይ እግዚአብሔር ምሳሌ መሆኑን ሲያረጋግጥ እግዚአብሔር ሌላ ምሳሌ የለኝም አለና፤ ከእርሱ ከወልድ በቀር የሚመስለው የሚተካከለው እንደሌለ ወስኖ በቁርጥ አስታወቀ። ኢሳ. 40፥25፥18። ዕብ.

1+3= ዮሐ. 18+30= ስለ ልጁ ልጅ ሆኖ የአካሉም ራዕይ ሆኖ ይመስለዋል፤ እርሱ ብቻ ሊገልጽው ብቅዕ ስለሆነ ነው። ዕብ. 1+1-3= «መቼም ቢሆን እግዚአብሔርን ያየው ከቶ አንድ ስንኳ የለም፤ በአባቱ እቅፍ ያለ አንድያ ልጁ እርሱ ተረከው» ዮሐ. 1+18=

ወልድ የማይታይ እግዚአብሔር ምሳሌ ስለመባሉ፡-

ወልድ የእግዚአብሔር ምሳሌ የተባለበትን መሠረት ከመጽሐፍ ቅዱስ በተገለጸው በሁለት ትርኢታዊ ስልት በገመለከት ይበልጥ ለማስተዋል እንችላለን ብለን ተስፋ እናደርጋለን።

1ኛ፡ በተከሥቶ ህልውና ረገድ ይህም ግለት ባህርይንና የባህርይን ግብር በመግለጽ የሚታይ የመመሳሰል ይዞታ፡-

2ኛ፡ በትርኢታዊ የዕሪና «የመተካከል» መመሳሰል በአንድ አይነት አቋም የመታየት ይዞታ ነው።

በእነዚህ በሁለት አርእስቶች ያለውን የመመሳሰል ሁኔታ እንደ ቅደም ተከተሉ እንመለከታለን።

አስቀድመን በአንደኛ ትርኢታዊ አቀራረብ ስላለው ባህርይና የባህርይ ግብርን ስለመግለጽ በተነገረ መመሳሰል፤ ከመጽሐፍ ቅዱስ የተመለከተውን እንይ፡-

ሀ/ መጀመሪያ ነገር ልጁ «ወልድ» ልጅ በመሆን፡- እግዚአብሔርን አባቱን ይመስለዋል ልጅ ሆኖ አባቱን መግለጹ ነው። ምሳሌ 30+4=

ይህም ንባብ እንዲብራራ ከተፈለገ ማንም ቢሆን እግዚአብሔርን ሊተርከው ወይም ሊገልጽው ቀርቶ፤ ከቶም እግዚአብሔርን ያላየ መሆኑን፤ በአንድ ወገን ማየትና በዚያው ንጽጽር ግን፤ ወልድ የእግዚአብሔር አንድያ ልጅ በመሆን አባቱን አክሎ መስሎ በአንድያ ልጅነቱ የማይታየውን እግዚአብሔርን ተርኮትና ገልጾት መገኘቱን መረዳት ነው። ዮሐ. 1+18= ም. 6+46

በዚህም ከእግዚአብሔር ባህርይ ባልተወለዱት ፍጡራን መካከልና በእግዚአብሔር የባህርይ ልጅ ወይም በአንድያ ልጅ መካከል ያለውን ፈጽሞ የተራራቀ ልዩነት እንዳለ በጉልህ አነጻጽር፡-

ለ/ ወልድ ፍቅር ለሚሆን ለእግዚአብሔር ምሳሌ ሆኖ የእግዚአብሔርን ፍቅር በራሱ ገልጾአል። 1ዮሐ. 4+7= ዮሐ. 15+13= 1ዮሐ. 3+16=

ሐ/ ወልድ በባሕርዩ ጻድቅ ለሚሆን ለእግዚአብሔር ምሳሌ ሆኖ የእግዚአብሔርን ፍቅር በራሱ ገልጾአል። ኤር. 9+24= መዝ. 118/119/+137፤142= ም. 142/143/+1-2= ዳን. 9+14= ኤር. 33+16= ም. 23+5፤6= ሮሜ 3+21-25= ገላ. 2+16=

መ/ ወልድ የእግዚአብሔርን ምሳሌ ሆኖ የማይጠፋና ጨለማ የሌለበትን የእግዚአብሔርን ብርሃን በራሱ አብርቶ አሳይቶአል። 1ጢሞ. 6+16= 1ዮሐ. 1+7= ሉቃ. 1+78፤79= ዮሐ. 1-9= ም. 12+44-46=

ሠ/ ወልድ ሁሉን የፈጠረ የእግዚአብሔር ምሳሌ ሆኖ፤ ፍጥረታትን እምነብ አለቦ ገበቦ «ካለመኖር ወደ መኖር» በማስገኘት የተፈጠሩት ፍጥረታት የአንዱ የእግዚአብሔር ፍጡራን መሆናቸውን ገልጾአል። ዮሐ. 1+3= ቀር. 8+6= ዕብ. 1+1-3= ሮሜ 11+36=

ረ/ ወልድ የእግዚአብሔር ምሳሌ ሆኖ፤ የባሕርዩን ክብር አንጸባርቀአል። ዕብ. 1+3= ሚልክ. 4+2=

ሰ/ ወልድ ሁሉን የሚችል የእግዚአብሔር ምሳሌ ሆኖ በችሎቱ ወይም በከህሊነቱ ቃል ሁሉን ደግሮ መያዙን ገልጾአል። ዕብ. 13= ዮሐ. 1+3=

ሸ/ ወልድ የእግዚአብሔር ምሳሌ ሆኖ፤ በቃልነቱ የእግዚአብሔር ልብንና ሕይወትን ገልጾአል። አምጽ 4+13= ሮሜ 11+34-36=

ባጥሩ ወልድ የማይታይ እግዚአብሔር ምሳሌ ሆኖ፤ የማይታይ ግብረ ባሕርዩን ገልጾአል። ይኸውም፡- እግዚአብሔራዊ አፍቃሪነቱን ቸርነቱን፤ ለጋሥነቱን፤ መሐሪነቱን፤ ርኅራኄውን፤ ጠባቂነቱን፤ እውነተኛነቱን፤ ቀጥተኛነቱን፤ ትክክለኛነቱን፤ ፈራጅነቱን ገልጾአል።

አዎን፤ በዚህ ሁሉ አባቱን መስሎ የአባቱን ጠባይና ግብር ገልጾአልና ወልድ «የእግዚአብሔር ምሳሌ» መባሉ በእውን ከሥተት የተመሰከረ ነው። ዮሐ. 5+30-32=

በአጠቃላይም፡- ወልድ እግዚአብሔር አብን ይመስለው እንደሆነ፤ ወይም አይመስለው እንደሆነ፤ የገዛ ራሱን በቅንነትና በትሕትና መርቶ እርሱን ማየትና አባቱን አይቶ ማስተያየት ነው።

የገዛ ራሱ ወልድ እግዚአብሔር የሰው ልብ እንዲገጽ የሰጠው መመሪያ ይኸው ነው። «እኔን ያየ አብን አየ» ብሎአል። ዮሐ. 14+9=

ይኸውና አብ በወልድ ወልድም በአብ ባላቸው በባሕርያዊ የህልውና መገናኘብ መሠረት፤ በተከሠቱ ህልውና ረገድ ወልድ በአብ እንዳለ ሆኖ፤ የእግዚአብሔር አብ መልክ በወልድ መልክ መታየቱ «መገለጹ» ወልድ የእግዚአብሔር ምሳሌ ሆኖ፤ አባቱን እንደሚገልጸው በዚሁ ማስተዋል ነው። ዮሐ. 14+8-11= ም. 5+37=

ሐዋርያው ጳውሎስ ወደ ፊልጵስዮስ ሰዎች በጻፈው መልእክቱ ላይ፤ ወልድን ዘውአቱ አርአያሁ ለእግዚአብሔር፤ እርሱ በእግዚአብሔር መልክ የሚኖር ሲል ይህን ትምህርት ይበልጥ ያጉላዋል። ፊል. 2+6=

እነሆም ወልድ እዚህ ላይ በተመለከተው ሁሉ የባሕርይ አባቱን እግዚአብሔርን ሲገልጽ፤ የእግዚአብሔር ምሳሌ መሆኑን አሳይቶአል። አሁን

ደግሞ፡- በትርኢታዊ የዕሪና «የመተካከል» አንድነት ያለውን መመሳሰል እንመለከታለን፡-

ይህ በዚህ ርእስ የተገለጸው ትምህርት መቼም ለአርዮሳውያን እንደ ማይዋጥላቸው እናውቃለን። ይሁን እንጂ፤ በመጽሐፍ ቅዱስ ተመሥርቶ የተገለጸው ቀዋሚ ትምህርት ለአንዳንድ ሰዎች አይዋጥላቸውም በማለት ቀዋሚ ትምህርትን ሠርዞ እንደሌለ አድርገው ለማስቀረት ለሚያደርጉት ጥረት እጅን መስጠት ይገባል ብለን አናስብም።

መጀመሪያ ነገር፡- ይህ የአካላት ዕሪና «መተካከል» መመሳሰል በአንዱ እግዚአብሔር በሦስት አካላት አብ፤ ወልድ፤ መንፈስ ቅዱስ በመጽሐፍ ቅዱስ ጉልህ ሆኖ የተገለጸ የታወቀ ነገር ነው። ማቴ. 28፥19-20። ም. 3፥17። ሉቃ. 3፥21፤22። 2ቆሮ. 13፥14።

እነሆም አንዱ እግዚአብሔር በሦስት አካላት ይኸውም አብ፤ ወልድ መንፈስ ቅዱስ የዕሪና የመተካከል መመሳሰል እንዳለ በመጽሐፍ ቅዱስ ምስክርነት ተገልጿልን እናገኛለን። በዚሁ ትምህርታዊ ገለጻው ወልድ የእግዚአብሔር ምሳሌ የተባለበትን ምሥጢርም በይበልጥ ለመረዳት የሚያበቃ ትምህርት አለበት፡-

ይኸውም፡- ከዚህ ቀጥለው የተመለከቱትን ዝርዝር ነገሮች በጥንቃቄ ብንመለከታቸው የምንረዳው ነው።

1ኛ፡ እነሆም የማይወሰን አንዱ እግዚአብሔር ሆኖ 1ነገሥ. 8፥27። በአካላት ትርኢታዊ የዕሪና «የመተካከል» አንድነት ወይም መመሳሰል ሲታይ ደግሞ፡-

አብ የማይወሰን ኢዮብ 36፥26።

ወልድ የማይወሰን ኤፌ. 4፥9፤10።

መንፈስ ቅዱስ የማይወሰን እንደሆነ ከመጽሐፍ ቅዱስ ተገልጾ እናገኛለን። መዝ. 138፥139፥7-9። ዮሐ. 14፥16፤17።

2ኛ፡ ረቂቅና የማይዳሰስ አንዱ እግዚአብሔር ሆኖ ሳለ፤ ዮሐ. 5፥24። በአካላት ትርኢታዊ የዕሪና «የመተካከል» አንድነት «መመሳሰል» ደግሞ፡-

አብ ረቂቅ የማይዳሰስ። ዮሐ. 4፥23፤24።

ወልድ ሥጋ ከመልበሱ በፊት ረቂቅ የማይዳሰስ። ቂላስ. 1፥16።

መንፈስ ቅዱስም የማይታይ ረቂቅና የማይዳሰስ መንፈስ እንደሆነ በመጽሐፍ ቅዱስ ተገልጾ እናገኛለን። ዮሐ. 3፥5-8።

3ኛ፡ ቀዳማዊ ዘለዓለማዊ አንዱ እግዚአብሔር ሆኖ ሳለ፤ ኢሳ. 44፥6። መዝ. 89/90/ በአካላት የዕሪና «የመተካከል» አንድነት «መመሳሰል» ያየን እንደሆነ ደግሞ ፡-

አብ ቀዳማዊ ዘለዓለማዊ። ኢሳ. 63፥16።

ወልድ ቀዳማዊ ዘለዓለማዊ። ዮሐ. 1፥1፤2።

መንፈስ ቅዱስ ቀዳማዊ ዘለዓለማዊ እንደሆነ በመጽሐፍ ቅዱስ ተገልጾ እናገኛለን። ዕብ. 9፥14።

4ኛ፡ በመሠረቱ የማይለወጥ የማይለዋወጥ አንዱ እግዚአብሔር ሆኖ ሳለ፡- በአካላት ትርኢታዊ የዕሪና «የመተካከል» አንድነት «መመሳሰል»፡-

አብ የማይለወጥ የማይለዋወጥ ሚልክ. 3፥6።

ወልድ የማይለወጥ የማይለዋወጥ፤ ዕብ. 13፥8። ም. 1፥10-12።

መንፈስ ቅዱስ የማይለወጥ የማይለዋወጥ እንደሆነ በመጽሐፍ ቅዱስ ተገልጾ እናገኛለን።

5ኛ፡ በመሠረቱ ፍጹም፤ የባሕርይ ባለጸጋ «ባዕል» አንዱ እግዚአብሔር ሆኖ ሳለ በአካላት የዕሪና «የመተካከል» አንድነት መመሳሰል ደግሞ፡- አብ የባሕርይ ባለጸጋ «ባዕል»። ሮሜ 11፥33። ወልድ የባሕርይ ባለጸጋ «ባዕል» 2ቆሮ. 8፥9። መንፈስ ቅዱስ የባሕርይ ባለጸጋ «ባዕል» እንደሆነ በመጽሐፍ ቅዱስ ተገልጾ እናገኛለን። 1ቆሮ. 12፥11-13።

6ኛ፡ በመሠረቱ ሁሉን የሚችል አንዱ እግዚአብሔር ሆኖ ሳለ፤ ኢዮብ 42፥2። በአካላት ትርኢታዊ የዕሪና «የመተካከል» አንድነት «መመሳሰል» ደግሞ፡- አብ ሁሉን የሚችል፡- ዘጸአ. 6፥2። ኢዮብ 40፥2። ወልድ ሁሉን የሚችል። ዕብ. 1፥3። መንፈስ ቅዱስ ሁሉን የሚችል እንደሆነ ከመጽሐፍ ቅዱስ ተገልጾ እናገኛለን፡- መዝ. 138/139፥7-14።

7ኛ፡ በመሠረቱ ሁሉን የሚያውቅ አንዱ እግዚአብሔር ሆኖ ሳለ፡- በአካላት ትርኢታዊ የዕሪና «የመተካከል» አንድነት መመሳሰል ደግሞ፡-

አብ ሁሉን የሚያውቅ።

ወልድ ሁሉን የሚያውቅ፡- ዮሐ. 2፥14፤15። ም. 16፥30።

መንፈስ ቅዱስ ሁሉን የሚያውቅ ሆኖ በመጽሐፍ ቅዱስ ተገልጾ እናገኛለን። መዝ. 138/139፥7-12።

8ኛ፡ በመሠረቱ የሁሉ ጌታ አንዱ እግዚአብሔር ብቻ መሆኑ ተገልጾ ሳለ፡- 1ቆሮ. 12፥6። በአካላት ትርኢታዊ የዕሪና «የመተካከል» አንድነት መመሳሰል ደግሞ፡-

አብ የሁሉ ጌታ፡-

ወልድ የሁሉ ጌታ። የሐዋ. 10፥36።

መንፈስ ቅዱስ የሁሉ ጌታ እንደሆነ በመጽሐፍ ቅዱስ ተገልጾ እናገኛለን። 1ቆሮ. 12።

9ኛ፡ በመሠረቱ አንዱ እግዚአብሔር ብቻ አንድ አምላክ መሆኑ ታውቆ ሳለ፡- 1ጢሞ. 1፥17፤11። በአካላት ትርኢታዊ የዕሪና «የመተካከል» አንድነት «መመሳሰል» ደግሞ፡-

አብ አምላክ፡- ገላ. 1፥4። ወልድ አምላክ ሮሜ 9፥5። 1ዮሐ. 5፥20። ይሁዳ 25። 1ዮሐ. 5፥19፤20።

መንፈስ ቅዱስ አምላክ እንደሆነ በመጽሐፍ ቅዱስ ተገልጾ እናገኛለን፡- የሐዋ. 5፥4፤9፡ 1ቆሮ. 12፤6፤11።

እነሆም እዚህ ላይ ባቀረብነው መዘርዘር እንደተመለከትነው አብ፡ ወልድ መንፈስ ቅዱስ በትርኢታዊ የዕሪና «የመተካከል» አንድነት ያላቸው ፍጹም አንድነት ወይም ተመሳሳይነት በመጽሐፍ ቅዱስ በተገለጸው መሠረት ተመለከትን።

እነሆም አሁን ሐዋርያው ጳውሎስ ወልድን «የማይታይ እግዚአብሔር ምሳሌ» ያለበትን ምሥጢርና ስንፍቀው የነበረን ገለጻ ከመሠረቱ እንደተረገጸን አስባለሁ።

እነሆም ከዚህ በላይ እንዳየነው፡ «አብ፡ ወልድ፡ መንፈስ ቅዱስ» በዚሁ ትርኢታዊ የዕሪና «የመተካከል» አንድነት ያለውን ፍጹም የሆነ ተመሳሳይነትን አየን፡- እንግዲህ «የእግዚአብሔር ምሳሌ» ነው በሚል መሠረታዊ ቃል ተነሥተን ወልድ አብን እንዴት ይመስለዋል? ብለን ለጠየቅነው ከዚህ በላይ በተገለጸው የመጽሐፍ ቅዱስ ቃል፤ መልሱን ሳንረዳ አንቀርም። ሐዋርያው ወልድን የእግዚአብሔር ምሳሌ ያለበትን ምሥጢር ግየት አይገደንም። ለአብ ለወልድ ለመንፈስ ቅዱስ አንድ አምላክ ምስጋና ክብር ይሁን አሜን።

የአርዮሳውያን ስድብ።

አርዮሳውያን የእግዚአብሔር ቃል ወልድን ከባሕርያ መለኮቱ ውጭ አድርገው ለማሳየት ለማቃለል ያልተጠቀሙበት ስድብና ነቀፋ የለም ይህም። በዕውቀትና ከፍ ባለ መራቀቅ እንጂ በቀላሉ እንደመጣላቸው በመናገር ብቻ ያደረጉት አይደለም።

አርዮሳውያን ቃለ እግዚአብሔር ወልድን በተቻላቸው ኃይል ለማጥቃት አስበውበት ሆነ ብለው አቅደው የተነሡበት መሆኑን ለመረዳት የሚፈልግ ሰው ቢኖር የሚከተለውን ይመልከት፡-

እነሆም፡- «እግዚአብሔር እውነተኛ ይሁን» ብለው በሰየሙት መጽሐፋቸው በገጽ 38 ምሥመር 17 ላይ፡ የዚህ ዓለም አምላክ የተባለው ዲያብሎስ ከመፈጠሩ ከብዙ ጊዜ በፊት ወልድ ተፈጠረ። ብለው ጽፈዋል። በሌላ ቦታ ደግሞ «የአጥቢያ ኮከብ የተባለው ዲያብሎስ ነው» ይላሉ።

አንባቢ ሆይ፡- ይህ አነጋገር ከአርዮሳውያን አንደበት ሲወጣ፤ ከዚህ አልፎም አርዮሳውያን በጽሑፍ ጽፈው እየናኙት ስታይ፤ የሚያስደነግጥ ሁኔታ ሳይሰግህ አይቀርም፡-

ይኸውም አርዮሳውያን እስከዚህ ድረስ በእግዚአብሔር ቃል ወልድ ላይ፤ የምፀት ስድብ ለመሳደብ የቱን ያህል እንደተነሡበት ትመለከታለህና ነው።

ምናልባትም አርዮሳውያን ይህን አባባላቸውን በመጽሐፍ ቅዱስ የተደገፈ ለማስመሰል፡- ወለድኩክ እምከርሥ እምቅድመ ኮከብ ጽባሕ፡- ከአጥቢያ ኮከብ በፊት ከሆድ ወለድሁህ ተብሎ የተነገረውን ይጠቅሱልህ ይሆናል። መዝ. 109/110/፥4። ይህን ጥቅስ ከተቀበሉት፤ እስቲ በጥቅሱ ውስጥ ያሉትን ቃላት በማተኮር እንያቸው።

መጽሐፍ ቅዱስ የሚለው «ከአጥቢያ ኮከብ በፊት ከሆድ ወለድሁህ» ነው። በዚህ ጥቅስ ያሉት ቃላትን በማስተዋል ካየን፡- ወልድን «ከአጥቢያ ኮከብ በፊት ከሆድ ወለድሁህ» ተብሎ ተጽፎ እናገኛለን እንጂ፤ አርዮሳውያን ከአጥቢያ ኮከብ «ከዲያብሎስ» ከብዙ ጊዜ በፊት ፈጠረው ተብሎአል ወይ? አልተባለም እኮ፤ መጽሐፍ ቅዱስ ካላለስ አባባላቸው በሐሰት የተመሠረተ መሆኑ ግልጽ አይደለምን?

አሁንም በዚሁ ጥቅስ ከሚገኙት ቃላት «ወለድኩክ እምከርሥ ከሆድ ወለድሁህ» በሚል ኃይል ቃል ላይ፤ ትኩረት እናደርጋለን።

«ከሆድ ወለድሁህ» የሚል ኃይል ቃል፤ ከራሱ ከእግዚአብሔርነቱ፤ መውጣቱን ሲያስገነዝብ ከባሕርያ መለኮቱ ውጭ ካለመኖር ወደመኖር ካመጣቸው ከፍጡራን ለይቶ ባሕርያዊ ልደቱን እንዲያስታውቅለት ግልጽ ነው።

ይኸውም ግለት፤ በዚሁ ጥቅስ ከሆድ ወለድሁህ ያለው የእግዚአብሔር ቃል ወልድን ሲሆን፤ በጊዜው ከተፈጠረው ከአጥቢያ ኮከብ ለይቶ፤ የባሕርይ ልደቱን አስታውቅለት ይገኛል። ይኸውም ራሱ ወልድ «ከአብ ወጣሁ» ብሎ በተናገረው ተገልጾአል። ዮሐ. 1፥27፤28።

አርዮሳውያን ግን «የአጥቢያ ኮከብ ዲያብሎስ ከመፈጠሩ ከብዙ ጊዜ በፊት ወልድ ተፈጠረ» ሲሉ መጥቀሳቸው የእግዚአብሔር ቃል ወልድን በዘመን ብቻ አበላልጠው፤ በተፈጥሮ ረገድ ግን አጥቢያ ኮከብ ከሚሉት ከዲያብሎስ ጋር የተፈጥሮ ጓደኛ ለማድረግ መጣራቸው ነው። እንዲያውም የእግዚአብሔርን ቦታ ለመቀማት የዲያብሎስን መንገድ ተከትሎ ከእርሱ ጋር አላሰረም እያሉ መሪነትን ለዲያብሎስ ይሰጣሉ። እግዚአብሔር ይሁን፤ ገጽ. 38፥20።

